

ఓమ్.

పరబ్రహ్మచేనమః.

శ్రీమదాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యాజుషస్తార్ మున్త్రపాఠము.

ప్రథమభాగము.

ఇది

ప్రాచీన తాళపత్రగ్రంథాదులనుండి సంగ్రహితంబై

లోకోపకారార్థముగా

కృష్ణాజిల్లా బందరుపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులునైన

చల్లా నాగలింగ శాస్త్రిలవారి పుష్కరేడగు

లక్ష్మీ నృసింహ శాస్త్రి చే

స్వయం క్తముగఁ జేర్పబడి

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచేతఁ

బరిష్కరింపబడి

మ. రా. రా. శ్రీ. కొమ్మూరి పుల్లయ్యగారి

స్వకీయ

శ్రీకన్యకాపరిమేశ్వరీ ముద్రాక్షరశాల బాపట్ల,

శ్రీకృష్ణాస్వదేశీముద్రాక్షరశాల బందరు యందాను

ముద్రింపబడి సరికిటింపబడియె.

రెండవముద్రణము, ౧౦౦౦.

Registered Copyright.

దీని వెల	రూ 1—8—0	మొత్తం రూ 1—12—0
పోస్తుఖర్చు	,, 0—4—0	

1913.

పీఠిక.

శ్లో॥ కర్తాకారయితాచైవ ప్రేరకశ్చానుమోదకః ।
సుకృతేదుష్కృతేచైవ చత్వారస్సమభాగినః ॥

అయ్యా!

ఈనాటినుండి ఆంధ్రభాషలో వనేక గ్రంథములు రచియింపఁబడెనుగాని వానియందే గ్రంథమునందు సకలస్మార్తవిషయములు స్వరయంతముగాఁ జేర్పఁబడి యుండలేదు. అట్టికొఱతను వారింపఁబూని చిరకాలము పరిశ్రమచేసి “యాజుష స్మార్తమంత్రపాఠము” అనుపేర నొక గ్రంథమును 1911 వ సంవత్సరమునఁ బ్రకటిం చినాఁడ. ఆ గ్రంథమునుగాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును, సమ్మాదితులగుటయేగాక స్మార్తాభిమానులు దానిని స్వీకరించి శాస్త్రమును సార్థకంబునేసిరి. కావుననే యీమంత్రపాఠము రెండవమాటు ముద్రించు బకలిగెను. ఈ ప్రథమభాగము రెండవమాటు ముద్రించుచుండఁగా బహుజనులీ గ్రంథ మును బంపుమని వ్రాసిరి ముద్రణమందుండుటచే నప్పట్లో పంపవీలులేకపోయెను. మఱియు విద్యార్థులయొక్కయు, వైదుకాభిమానులయొక్కయునభిమతప్రకారముమంత్ర పాఠముయొక్క రెండవభాగమునుగూడ ప్రత్యేక గ్రంథముగా ముద్రింపించుచున్నారము.

ఏతద్గ్రంథస్థవిషయములను ఈపీఠికలో వ్రాయఁబడెను. సారగ్రాహకులు త ద్విషయములను గ్రహింపి సానందులగుదురుగాక. “గుణినామపి నిజరూపప్రతిపత్తిః పరతవేవ సంభవతి. స్వమహిమదర్శనమక్షోర్ముకురతలే జాయతేయస్మాత్” అనఁ గా నేత్రములయొక్క రామణీయకము దర్పణమువలనఁ దెలియునట్లు గుణవంతులకు స్వస్వరూపజ్ఞానము పరులవలననేకదా కల్గుట. కనుక సర్వజ్ఞులందఱునీ గ్రంథమునవ లోకించి సార్థకరింపఁ బ్రార్థింపఁబడుచున్నారు. మఱియును మంత్రములు స్వరభేద ముచే భిన్నార్థబోధకములగుచున్నవి. కావున స్వరయంతముగ నుచ్చరించుట మిగు సావశ్యకము. అదియెట్లనిన ‘తే’ అనుపదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన “వారు? అనునర్థమిచ్చును. అపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన “నీకొఱకు” అనియర్థమిచ్చును. “మా,, అనుపదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన నిషేధార్థకము. అపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన ‘నన్ను’ అనియర్థమిచ్చును. కావున శ్లో॥ మంత్రోహినస్వ

రతో వర్ణతో వామిథ్యా ప్రయుక్తో నతమర్థమాహ । సవాగ్విజో యజమానం హీనస్తే
యథేంద్రిశక్తుస్స్వరతో ౭ పరాధాత్ ॥ అనక్షరంవ్యానాయవ్యమ్ విస్వరంవ్యాధి
పీడితమ్ । అక్షతాశస్త్రయాపేనా నజంపతతిమస్తకే ॥ హస్తహీనంతుయో ౭ ధీతే స్వో
రవర్ణవివర్జితమ్ । ఋగ్యజుస్సా మభిదన్ధోవియోనిమధిగచ్ఛతి ॥ హస్తేనవేదంయోధీ
తే స్వరవర్ణార్థసంయుతమ్ । ఋగ్యజుస్సామభిఃపూతో బ్రహ్మలోకే మహీయతే ॥

ఆర్యులారా, యాజుషస్మాత్తమన్స్త్రిపాఠమును బ్రకటింపుడని బహుజనులు
పలుమాలు జాబులుప్రాసినందున ఇందు దీర్ఘస్వరితములుగూడఁ జేర్చఁబడి వేదపరిజ్ఞా
తలచేఁ బరిశోధింపఁబడి ప్రకటింపఁబడెను. ఉదాత్తము, అనుదాత్తము, స్వరితము,
అని స్వరములు మూడువిధములు. ఉదాత్తము:—ఏమియుగర్తువేయనిది ఉదాత్త
మని యెఱుంగవలయును. అనుదాత్తము:—ఇచ్చట నక్షరములకుక్రింద నడ్డముగ గు
ర్తువేసినదాని కనుదాత్తమనిపేరు. స్వరితము—అక్షరములకుపైభాగమున నిలువుగవేసి
న గీటుకు స్వరితమనిపేరు. ఈఉదాత్తానుదాత్త స్వరితము లెఱుల పలుకఁబడినది
యిందులోవ్రాయ వీలులేదు. ప్రథమములో గురుముఖమునుండియే గ్రహింపఁదగును.
అట్లుగ్రహించినపిమ్మట సులభముగా నీగ్రంథము జదువందగును. బాలబోధకౌత్తు

ఒక ఉదాహరణము:—“వాయవః”

అనుదాత్తము తక్కువుగఁబలుకుట, ఉదాత్తము హెచ్చుగఁబలుకుట, స్వరిత
ము రెంటియొక్క మిశ్రిమస్వరము. ఇదిగాక అక్షరముపైభాగమందు రెండుగీట్లున్న
చో దీర్ఘస్వరితము. ఇందువిషయమై పాణినివ్యాకరణమందుఁ జెప్పఁబడిన లక్షణము
లేమనఁగ ఉచ్చైరుదాత్తః (౧—౨—౨౯) నీచైరనుదాత్తః (౧—౨—౩౦) స
మాహారస్వరితః (౧—౨—౩౧) ఈలక్షణములకు కాశికావృత్తియందుఁ జెప్పినవిధము”

తాల్యాదిషు సభాగేషు స్థానేషు ఊర్ధ్వభాగేనిష్పన్నోఉదాత్తసంజ్ఞస్సాన్యతో

అనఁగా దవడలుమొదలుగాఁగలవానియొక్క మీదిభాగముతో నుచ్చరింపఁబ
డినది యుదాత్తము, నీచైరుపలభ్యమానో యోచనోనుదాత్తసంజ్ఞకోభవతి” అనఁగ
తక్కుగనుచ్చరింపఁబడినది యనుదాత్తము.

ఉదాత్తానుదాత్త స్వరసమాహారోయోచనోస్వరిత సంజ్ఞకోభవతి, అనఁగ
ఉదాత్తానుదాత్తములు కలియుట స్వరితము, పాణినియొక్క ౭౨ నూత్రము, ౪
స్యాదిత ఉదాత్తమర్థహాస్వం “అనఁగ మొదటిసగము ఉదాత్తము, రెండవసగము
అనుదాత్తము, ఈస్వరలక్షణవిషయమై ఋగ్వేదప్రాతికాఖ్యయందుఁ జెప్పఁబడినది
యేమనఁగ—

పీఠిక.

శ్లో॥ కర్మాకారయితాచైవ ప్రేరకశ్చానుమోదకః ।
సుక్మతేదుష్కృతేచ్ఛైత చత్వారస్సనుభాగినః ॥

అయ్యా!

ఈనాటినుండి ఆంధ్రభాషలో ననేక గ్రంథములు రచియింపఁబడెనుగాని వానియందే గ్రంథమునందు సకలస్మార్త విషయములు స్వరయుక్తముగాఁ జేర్పఁబడి యుండలేదు. అట్టికొంతను వారింపఁబూని చిరకాలము పరిశ్రమచేసి “యాజుష స్మార్తమంత్రపాఠము” అనుపేర నొక గ్రంథమును 1911 వ సంవత్సరమునఁ బ్రకటించినాడ. ఆ గ్రంథమునుగాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును, సమ్మోదితులగుటయే గాక స్మార్తాభిమానులు దానిని స్వీకరించి నాశ్రమము సార్థకంబునేసిరి. కావుననే యీమంత్రపాఠము రెండవమాటు ముద్రించుట కలిగెను. ఈ ప్రథమభాగము రెండవమాటు ముద్రించుచుండఁగా బహుజనులీ గ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి ముద్రణమందుండుటచే నప్పట్లో పంపవీలులేకపోయెను. మఱియు విద్యార్థులయొక్కయు, వైదుకాభిమానులయొక్కయు నభిమతప్రకారము మంత్రపాఠముయొక్క రెండవభాగమునుగూడ ప్రత్యేక గ్రంథముగా ముద్రింపించుచున్నారము.

ఏతద్గ్రంథస్థవిషయములను ఈపీఠికలో వ్రాయఁబడదు. సారగ్రాహకులు తద్విషయములను గ్రహించి సానందులగుదురుగాక. “గుణినామపి నిజరూపప్రతిపత్తి పరతఏవ సంభవతి. స్వమహిమదర్శనమహ్నోర్ముకురతలే జాయతేయస్మాత్” అనఁగా నేత్రములయొక్క రామణీయకము దర్పణమువలనఁ దెలియునట్లు గుణవంతులకు స్వస్వరూపజ్ఞానము పరులవలననేకదా కల్గుట కనుక సర్వజ్ఞులందఱునీ గ్రంథమునవలొకించి సార్థకరింపఁ బ్రార్థింపఁబడుచున్నారు. మఱియును మంత్రములు స్వరభేదముచే భిన్నార్థబోధకములగుచున్నవి. కావున స్వరయుక్తముగ నుచ్చరించుట మిగుల సావశ్యకము. అదియెట్లనిన ‘తే’ అనుపదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన “నారు? అనునర్థమిచ్చును. ఆపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన “నీకొఱకు” అనియర్థమిచ్చును. “మా,, అనుపదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన నిషేధార్థకము. ఆపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన ‘నన్ను’ అనియర్థమిచ్చును. కావున శ్లో॥ మంత్రోహినస్వ

రతో వర్ణతో వామిథ్యా ప్రయుక్తో నతమర్థమాహ । సవాగ్వజ్ఞో యజమానం హినస్తీ
యథేంద్రశత్రుస్స్వరతోఽపరాధాత్ ॥ అవక్షరంహ్యనాయుష్యమ్ విస్వరంవ్యాధి
పీడితమ్ । అక్షతాశస్త్రయాపేణ వజ్రంతుతతిమస్తకే ॥ హస్తహీనంతుయోఽధీతే స్వ
రవర్ణవివర్జితమ్ । ఋగ్యజుస్సామభిదాగ్ధోవియోనిమధిగచ్ఛతి ॥ హస్తేనవేదంయోధీ
తే స్వరవర్ణార్థసంయుతమ్ । ఋగ్యజుస్సామభిఘ్నాతో బ్రహ్మలోకే మహీయతే ॥

ఆర్యులారా, యాజుషస్మాత్తమస్త్రీపాఠమును బ్రకటింపుడని బహుజనులు
పలుమాటలు జాబులువ్రాసినందున ఇందు దీర్ఘస్వరితములుగూడఁ జేర్పఁబడి వేదపరిజ్ఞా
తలచేఁ బరిశోధింపఁబడి చక్రికటింపఁబడెను. ఉదాత్తము, అనుదాత్తము, స్వరితము,
అని స్వరములు మూఁడువిధములు. ఉదాత్తము:—ఏమియుగుర్తువేయనిది ఉదాత్త
మని యెఱుంగవలయును. అనుదాత్తము:—ఇచ్చట నక్షరములకుక్రింద నడ్డముగ గు
ర్తువేసినదాని కనుదాత్తమనిపేరు. స్వరితము—అక్షరములకుపైభాగమున నిలువుగవేసి
న గీటుకు స్వరితమనిపేరు. ఈఉదాత్తానుదాత్త స్వరితము లెఱుల పలుకవలసినది
యిందులోవ్రాయ వీలులేదు. ప్రథమములో గురుముఖమునుండియే గ్రహింపఁదగును.
అట్లుగ్రహించినపిమ్మట సులభముగా నీగ్రంథము జదువందగును. శాలబోధకౌఱకు

ఒక ఉదాహరణము:—“వ్రాయువః”

అనుదాత్తము తక్కువుగఁబలుకుట, ఉదాత్తము హెచ్చుగఁబలుకుట, స్వరిత
ము రెంటియొక్క మిశ్రిమస్వరము. ఇదిగాక అక్షరముపైభాగమందు రెండుగీట్లున్న
చో దీర్ఘస్వరితము. ఇందువిషయమై పాణినివ్యాకరణమందుఁ జెప్పఁబడిన లక్షణము
యేనునఁగ ఉచ్చైరుదాత్తః (౧—౨—౨౯) నీచైరనుదాత్తః (౧—౨—౩౦) స
మాహారస్వరితః (౧—౨—౩౧) ఈలక్షణములకు కాశికావృత్తియందుఁ జెప్పినవిధము”

తాల్పాదిషు సభాగేషు స్థానేషు ఊర్ధ్వభాగేనిష్పన్నో ఉదాత్తసంజ్ఞస్సౌత్

అనఁగా దపడలుమొదలుగాఁగలవానియొక్క మీదిభాగముతో నుచ్చరింపఁబ
డినది యుదాత్తము, నీచైరుపలభ్యమానో యోచసోనుదాత్తసంజ్ఞకోభవతి” అనఁగ
తగ్గుగనుచ్చరింపఁబడినది యనుదాత్తము.

ఉదాత్తానుదాత్త స్వరసమాహారోయోచసోస్వరిత సంజ్ఞకోభవతి,, అనఁగ
ఉదాత్తానుదాత్తములు కలియుట స్వరితము, పాణినియొక్క ౭౨ నూత్రిము. ౫
స్యాదిత ఉదాత్తమర్థహాస్యం “అనఁగ మొదటిసగము ఉదాత్తము, రెండవసగము
అనుదాత్తము, ఈస్వరలక్షణవిషయమై ఋగ్వేదపాఠికాఖ్యాయందుఁ జెప్పఁబడినది
యేనునఁగ—

ఉదాత్తశ్చానుదాత్తశ్చ స్వరితశ్చ త్రియస్వరాః । ఆయామవిషం భాక్షే
పక్షైస్త ఉచ్యంతేక్షరాశ్రయాః ॥ అనఁగ ఉదాత్త, అనుదాత్త స్వరితము ఇవి త్రి
విధస్వరములు ఆయామముగను విస్రంభమముగ నుచ్చరింపవలయును.

యథా, “ఆయామ” = వాయునిమిత్తం ఊర్ధ్వగమనం గాత్రాణామ్, విస్రం
భ, అధోగమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్ ॥ ‘అక్షేపః,, తిర్యగ్గమనం గాత్రా
ణాం వాయునిమిత్తమ్, అనిభాష్యమందుఁ జెప్పబడినది. స్వరితమునకుఁ దిరిగి ప
త్యేకలక్షణము చెప్పబడినది. శ్లో॥ ఏకాక్షరసమావేశే । పూర్వయోః స్వరితస్వ
రః ॥ తస్యోదాత్తతరోదాత్తా । దర్థమాచార్థమేవవా ॥ 3-౨ ॥ అధర్వవేదకావకీయ
ప్రాతికాఖ్యాయందు చెప్పబడిన స్వరలక్షణమేమనఁగ—

“సమానయమే ఆక్షరముచ్చైరుదాత్తం । నీచైరనుదాత్తం । అక్షిప్తం స్వరితం,
‘అక్షిప్తమనఁగ హెచ్చుస్వరమునుంచి తగ్గుస్వరముగ నుచ్చరించుట. పదయమనఁగ
అనుదాత్తముమార్చి యుదాత్తముగ నుచ్చరించుస్వరము. స్వరితాదనుదాత్తానాం పరే
షాంపరిచయః స్వరః । ఉదాత్తశ్చురితాంయోః త్యేకంద్వేవాబహూనివా (ఋగ్వేద
ప్రాతికాఖ్య 3—౧౧) ఈస్వరములయందుండు పదభేదములనిచ్చట గ్రంథవిస్తరభి
తీచే వ్రాయినైతి, పెద్దలవలన గ్రహింపఁదగును.

మఱియొకవిషయము వేదము “విద్,, అను ధాతువునుండి పుట్టినది. వేదమును
శ్రుతిః, అమ్నాయః, అనియుంజెప్పటకలదు “వేదయితీతివేదః,, తెలియఁజేయునదిగా
న వేదముని చెప్పబడినది. వేదశబ్దనిష్పత్తి యొట్లనఁగా “విదస్తీయతోధర్మాధర్మా
వితివేదః,, అనఁగా దీనిసహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియఁబడును. “శ్రూయత
ఇతి శ్రుతిః,, అనఁగాపర మేశ్వరునుండియేవివరబడినందునశ్రుతియనఁబడినది. మఱియు
శ్రోత్రేంద్రియముచే శబ్దరూపముగాఁదెలియఁబడుటనుబట్టి “శ్రుతిః,, యనియుంజె
ప్పబడినది, అమ్నాయః అనఁగా వర్ణించుటయని యర్థము. ఇంతియగాక వేదమును అది
యందుభగవంతుఁడు బ్రహ్మదేవునకుపదేశించెను. బ్రహ్మదేవుఁడు ఋషుల కుపదేశం
చెను. ఋషులు తమశిష్యులకుపదేశించిరి. ఇట్లుండుకాలమున సోమకాశురుఁడు
వేదములను దొంగిలించుకొనిపోఁగా మఱలనుభగవంతుఁడు మత్స్యావతారుడై యావే
దములను ఆయసురుని యొద్దనుండి పరిగ్రహించి తెచ్చి బ్రహ్మదేవున కొసఁగెను.
ఈకారణమునుబట్టియేవేదములులిఖితములుగాక ఉపదేశ్యములుగానున్నవి. ఇందుచేత
దీనికి “శ్రుతిః,, యని పేరుకలిగెను. “అమ్నాయతేపరంపరయైత్యామ్నాయః,, “అనఁగా
పరంపరగ గురుశిష్యపరంపరగా అభ్యసించుటంబట్టి అమ్నాయమనఁబడినది. వేదము
లయందఁగియుండు విషయములత్యంతము శ్లాఘనీయములై యున్నవి. ప్రపంచవిష

యజ్ఞోనమును అముష్మికవిషయజ్ఞానమును బోధించునట్టివియు నైయున్నవి. వేదము శ్రీపరమేశ్వరుని శ్వాసరూపమనియును బ్రమాణములుగలవు. వేదముకర్మకాండమనియు, ఉపాసనాకాండమనియు జ్ఞానకాండమనియు మూడుభాగములుగ నున్నది.

కర్మకాండము — ఇహపరసుఖములకుఁదగిన కర్మానుష్ఠానములను, జేయుపద్ధతులును; అశ్వమేధము, వాజపేయము మొదలగు యజ్ఞములు చేయువిధములును; అవి చేయుటవలనఁగలుగుఫలములును బోధించును. ఉపాసనాకాండము — పరమేశ్వరుని యందు లక్ష్యము నిబ్బవిధమును, అట్టి భక్తులకుఁగల్గుఫలమును బోధించును. జ్ఞానకాండము: — తత్త్వబోధవలన బ్రహ్మజ్ఞానమును బొందుమార్గమును, అందునలనఁగలుగుప్రయోజనమును బోధించును. మఱియు వేదము బ్రాహ్మణములనియు, మంత్రములనియు, ఆరణ్యకములనియు, మూడు విధములుగ నుండును. బ్రాహ్మణము లనఁగా: — బ్రాహ్మజ్ఞానుల నుష్ఠింపవలసినవిధులు. మంత్రములనఁగా: — భగవంతుఁడు మొదలగువారినిగూర్చి యొనర్చుస్తోత్రములు ఋషులువిన్నవి మంత్రములనియును ఋషులు తెలిసికొనినవి బ్రాహ్మణములనియునుగొంఢలు చెప్పెదరు.

ఆరణ్యకములనఁగా — ఋషులు ఆరణ్యములయందు భగవంతుని స్తుతించినభాగములు ఈఆరణ్యకభాగమైన మంత్రములును మఱికొన్నిసామర్త్యవిషయములును ఈమంత్రపాఠముయొక్కప్రథమభాగపుస్తకమందుఁగొంతయును ద్వితీయభాగపుస్తకమందుఁగొంతయును వ్రాసి ముద్రింపించితిని ఈరెండుగ్రంథములు తెప్పించుకొనినచో మఱియొక పుస్తకము కోరనవసరములేదు, సకల సామర్త్య సాంప్రదాయములును సమస్తవిషయములును సులభముగ గ్రహింపఁదగును.

ఈ పుస్తకము నెంఁజ్జమపడిముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁగొన్ని స్థలిత్యములు నిలిచి పోవును. కనుక వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి యిందుండు స్థలిత్యములనుగ్రహించి నాకుఁదెలిపిరేని మూడవకూర్పునందుఁ జేర్చింపుచున్నాఁడనుకాఁబట్టి బుద్ధోత్తములను బ్రార్థించెదను. ఈరెండవముద్రణమునకు బహువిఘ్నములు సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమును ఈపుస్తకము నిమిత్తము వ్రాసిన సుజనులు తుమింతురుగాక,

ఉదాత్తశాస్త్రీనుదాత్తశ్చ స్వరితశ్చ త్రియస్వరాః । ఆయామవిసగ్రిం భాషే
పక్షైస్త ఉచ్యంతేక్షరాశ్రయాః ॥ అనఁగ ఉదాత్త, అనుదాత్త స్వరితము ఇవి త్రి
విధస్వరములు ఆయామముగను విస్రంభమముగ నుచ్చరించవలయును.

యథా, “ఆయామ” = వాయునిమిత్తం ఊర్ధ్వగమనం గాత్రాణామ్, విస్రం
భ, అభోగమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్ ॥ ఆక్షేపః, తిర్యగ్గమనం గాత్రా
ణాం పామునిమిత్తమ్, అనిభాష్యమందుఁ జెప్పబడినది. స్వరితమునకుఁ దిరిగి పరి
త్యేకలక్షణము నెప్పబడినది. శ్లో॥ ఏకాక్షరసమావేశే । పూర్వయోః స్వరితస్స్వ
రః ॥ తస్యోదాత్తతరోదాత్తా । ధర్మచార్థమేవవా ॥ 3-౨ ॥ అధర్వవేదశాసకీయ
ప్రాతిశాఖ్యాయందు చెప్పబడిన స్వరలక్షణమేమనఁగ—

“సమానయమే ఆక్షరముచ్చైరుదాత్తం । నీచైరనుదాత్తం । అక్షిప్తం స్వరితం,,
అక్షిప్తమనఁగ హెచ్చుస్వరమునుంచి తగ్గుస్వరముగ నుచ్చరించుట. పరిదయమనఁగ
అనుదాత్తముమార్చి యుదాత్తముగ నుచ్చరించుస్వరము. స్వరితాదనుదాత్తానాం పరే
షాంపరిచయః స్వరః । ఉదాత్తశ్రుతితాంయాంత్యేకంద్వేవాబహూనివా బ్రుగ్వేద
ప్రాతిశాఖ్య 3—౧౧) ఈస్వరములయందుండు పదభేదములనిచ్చట గ్రంథవిస్తరభీ
తిచే వాయనైతి. పెద్దలవలన గ్రహింపఁదగును.

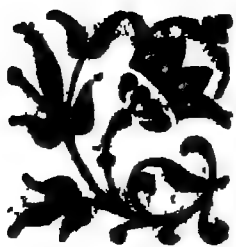
మఱియొకవిషయము వేదము “విద్”, అను ధాతువునుండి పుట్టినది. వేదమును
శ్రుతిః, అమ్నాయః, అనియుంజెప్పటకలదు “వేదయితీతివేదః,, తెలియఁజేయునదిగా
న వేదమని చెప్పబడెను. వేదశబ్దనిష్పత్తి యెట్లనఁగా “విదన్తీయతోధర్మాధర్మా
వితీవేదః,, అనఁగా దీనిసహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియఁబడును. “శూర్యత
ఇతి శ్రుతిః,, అనఁగాపరమేశ్వరునుండియేవినఁబడినందునశ్రుతియనఁబడెను. మఱియు
శ్రోత్రేంద్రియముచే శబ్దరూపముగాఁదెలియఁబడుటనుబట్టి “శ్రుతిః,, యనియుంజె
ప్పబడెను, అమ్నాయః అనఁగా వర్ణించుటయని యర్థము. ఇంతియగాక వేదమును అది
యందుభగవంతుఁడు బ్రహ్మదేవునకుపదేశించెను. బ్రహ్మదేవుఁడు ఋషుల కుపదేశం
చెను. ఋషులు తమశిష్యులకుపదేశించిరి. ఇట్లుండుకాలమున సోమకాశురుఁడు
వేదములను దొంగిలించుకొనిపోఁగా మఱలనుభగవంతుఁడు మత్స్యావతారుఁడై యావే
దములను ఆయశురుని యొద్దనుండి పరిగ్రహించి తెచ్చి బ్రహ్మదేవున కొసఁగెను.
ఈకారణమునుబట్టియేవేదములులిఖితములుగాక ఉపదేశ్యములుగానున్నవి. ఇందుచేత
దీనికి “శ్రుతిః,, యనిపేరుకలిగెను. “అమ్నాయతేపరంపరయైత్యామ్నాయః,, “అనఁగా
పరంపరగ గురుశిష్యపరంపరగా అభ్యసించుటంబట్టి అమ్నాయమనఁబడెను. వేదము
లయందణగియుండు విషయములత్యంతము శ్లాఘనీయములై యున్నవి. పరిపంచవిష

జ్ఞానమును ఆముష్మిక విషయాజ్ఞానమును బోధించునట్టివియు నైయున్నవి. వేదము క్రిప
రమేశ్వరుని శ్వాసరూపమనియును బ్రమాణములుగలవు. వేదముకర్మకాండమనియు,
ఉపాసనాకాండమనియు జ్ఞానకాండమనియు మూడభాగములగు నున్నది.

కర్మకాండము — ఇహపరసుఖములకుఁదగిన కర్మానుష్ఠానములను జేయుపద్ధతు
లును; అశ్వమేధము, వాజపేయము మొదలగు యజ్ఞములు చేయువిధములును; అవి
చేయుటవలనఁగలుగుఫలములును బోధించును. ఉపాసనాకాండము — పరమేశ్వరుని
యందు లక్ష్యము నిర్ణయింపబడినది, అట్టి భక్తులకుఁగల్గుఫలమును బోధించును. జ్ఞానకాం
డము: — తత్త్వబోధవలన బ్రహ్మజ్ఞానమును బొందుమార్గమును, అందువలనఁ
గలుగుపరియోజనమును బోధించును. మఱియు వేదము బ్రాహ్మణములనియు,
మంత్రములనియు, ఆరణ్యకములనియు, మూఁడు విధములుగనుండును. బ్రాహ్మణ
ము లనఁగా: — బ్రహ్మజ్ఞుల నుద్ధరింపవలసినవిధులు. మంత్రములనఁగా: — భగవం
తుఁడు మొదలగువారినిగూర్చి యొనర్చుస్తోత్రములు ఋషులువిన్నవి మంత్రములనియు
ను ఋషులు తెలిసికొనినవి బ్రాహ్మణములనియునుగొందఱు చెప్పెదరు.

ఆరణ్యకములనఁగా — ఋషులు ఆరణ్యములయందు భగవంతుని స్తుతించినభా
గములు ఈఆరణ్యకభాగమైన మంత్రములును మఱికొన్ని స్మార్త విషయములును ఈమం
త్రపాఠముయొక్కచిధమభాగపుస్తకమందుఁగొంతయును ద్వితీయభాగపుస్తకమందుఁ
గొంతయునువాసి ముద్రింపించితిని ఈరెండుగ్రంథములు తెప్పించుకొనినచోమఱియు
క పుస్తకము కోరనవసరములేదు, సకల స్మార్త సాంప్రదాయములును సమస్తవిష
యములును సులభముగ గ్రహింపఁదగును.

ఈ పుస్తకమునెంతశ్రమపడియుద్రింపించిననుప్రమాదవశమునఁగొన్ని స్థలిత్యము
లు నిలిచి పోవును. కనుక వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి యిందుండు
స్థలిత్యములనుగ్రహించి నాకుఁదెలిపిరేని మూడవకూర్పునందుఁ జేర్చింపుదున్నాఁడను
కాఁబట్టి బుద్ధోత్తములను బ్రార్థించెదను. ఈరెండవముద్రణమునకు బహువిఘ్నములు
సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమును ఈపుస్తకము నిమిత్తము వ్రాసిన నుజనులు
క్షమింతురుగాక,

కీర్తన.

—

ఓమ్ పరబ్రహ్మణేనమః.

యాజుష స్తోత్ర మన్తపాఠః.

ఆదౌ నమకపాఠః॥ శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥

నమ స్తే రుద్ర మన్యవ ఉతోత ఇవవే నమః । నమ స్తే అస్తు
భన్వనే బాహుభ్యా ముత తే నమః ! యాత ఇషు శ్చిన తమా శివం బ
భూవ తే ధనుః । శివా శరవ్యాయా తవ తయా నో రుద్ర మృడయ ।
యా తే రుద్ర శివా తనూ రఘోరా పాపకాశినీ । తయా న స్తనువా
శస్త్రమయా గిరిశన్తాభిచాకళీహి । యా మిషు జ్గిరిశ స్త మాస్తే ॥ ౧ ॥
బిభర్ష్య స్తవే । శివాంగీరిత్ర తాం కురు మాహిగ్ంస్తీః పురుషం జగత్ ।
శివేన వచసా త్వాగ్రిశాచ్ఛా వదామసి । యథా న సర్వ మిజ్జగ
దయత్క్యగ్ం సుమనా అసత్ । అధ్యవోచ దధివక్తా ప్రథమో దైవ్యో
భిషక్ । అహిగ్ శ్చ సర్వా స్తంభయ స్థస్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః । అసౌ
య స్తా మ్రో అరుణ ఉత బ్రభు స్సుమజ్గలః । యేచేమాగ్ం రుద్రా అ
భితోదిక్షు ॥ ౨ ॥ శ్రితా స్సహస్రశో వైషాగ్ం హేడ ఈమహే । అసౌ
యో వసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః । ఉ తైనం గోపా అదృశ స్సదృశ
స్నుదహార్యః । ఉతైనం విశ్వా భూతాని స దృష్టో మృడయాతి నః ।

సమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మిధుషే । అథో యేలస్య
 సత్వానోఽహం తేభ్యోఽకరంసమః । ప్రముంచథస్వన స్వముభయో
 రాత్నియోర్జ్యామాయా శ్చతేమాస్త ఇషవః॥3॥ పరా తాభగవో వప
 అవతత్య ధను స్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ము
 ఖాశివో న స్సమనా భవ విజ్యంధనుః । కవర్జినో విశల్యో బాణ
 వాగ్ం ఉత । అనేశ న్న స్యేషవ ఆభు రన్య నిషజ్గధిః । యాతే హేతి
 ర్క్షిధుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయాస్తా విశ్వత స్వ మయత్స
 యాపరిభృజ । నమ స్తేలస్త్వాయుధాయాఽనాతతాయ ధృష్టవే । ఉ
 భాభ్యా ముత తేనమో బాహు భ్యాం తవ ధన్వనే । పరి తేధన్వనో
 హేతి రస్తావృణక్తు విశ్వతః । అథో య ఇషుధీ ప్తవారేలస్త్వ ని ధే
 హి తమ్॥౪॥ హస్తే దిక్షి వష ఉభాభ్యాం ద్వావిగ్ంశతి శ్చ॥ (నమస్తే
 అస్తు భగవన్ విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ త్ర్యంబకాయ త్రిపురాంత
 కాయ త్రికాగ్నికాలాయ కాలాగ్నిరుద్రాయ నీలకంఠాయ మృత్యుంజ
 యాయ సర్వేశ్వరాయ సదాశివాయ శ్రీమహాదేవాయనమః)

సమో హిరణ్యబాహవేసేనాన్యేదిశాంచ సతయే సమోసమో
 వృక్షేభ్యోహరికేశేభ్యః పశూనాంపతయే సమో సమస్సస్పింజరాయ
 త్విషీమతేపథీనాంపతయే సమోసమోబభుశాయవివ్యాధినేఽన్నానాం
 పతయే సమోసమో హరికేశా యోపవీతినే పుష్టానాం పతయే సమో
 సమో భవన్య హైత్యేజగతాం సతయే సమో సమో రుద్రాయాఽఽ
 తతావినేక్షేత్రాణాంపతయే సమోసమ స్సూతాయాఽహన్తాయవనా
 నాంపతయే సమో సమః॥ ౧॥

రోహితాయస్థపతయే వృతాణాం పతయే నమోనమోమన్త్రిణే
 వాణిజాయ కతాణాం పతయే నమోనమో భువన్తయే వానివన్తృతా
 యావధీనాం పతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయాఽఽక్రన్దయతే వ
 త్తీనాం పతయే నమో నమః కృత్స్నవీరాయ ధావతే సత్వనాం పతయే
 నమః॥౨॥ నమస్సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధీనీనాం పతయే నమో
 నమః కకుభాయ నిషజ్గణే స్తేనానాం పతయే నమోనమో నిషజ్గణ ఇషు
 ధీమతే తస్కరాణాం పతయే నమోనమో వజ్చతే పరివజ్చతే స్తాయూ
 నాం పతయే నమో నమో నిచేరవే పరిచరా యారణ్యానాం పతయే
 నమో నమ స్సృతావిభ్యో జిఘాగ్ంసద్యో ముష్టతాం పతయే నమో
 నమోఽసిమద్యో నక్తంచరద్యోః ప్రకృన్తానాం పతయే నమోనమ
 ఉష్ఠీషిణే గిరిచరాయ కులుంచానాం పతయే నమో నమః ॥౩॥ ఇషు
 మద్యోధన్వావిభ్య శ్చవో నమో నమ ఆతన్వాసేభ్యః ప్రతిదధానే
 భ్యశ్చవో నమోనమ ఆయచ్ఛద్యో విస్తృజద్యోశ్చవో నమోనమో
 ఽస్యద్యో విధ్యద్యోశ్చవో నమోనమ ఆసీనేభ్య శ్చయాసేభ్యశ్చవో
 నమో నమ స్సృపద్యో జాగ్రద్యోశ్చవో నమో నమ స్తిష్ఠద్యో
 ధావద్యో శ్చవో నమో నమ స్సభాభ్య స్సభాపతిభ్యశ్చవో నమో
 నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చ వోనమః॥౪॥ 3॥

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యనీభ్యశ్చ వో నమో నమ ఉగణాభ్య
 స్త్రిగంహతీభ్యశ్చవో నమో నమో ధృతేభ్యో ధృత్సపతిభ్య శ్చవో
 నమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో ధృతేభ్యో

గణపతిభ్యశ్చ వో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చ వో
 నమో నమో మహాద్యౌః క్షుల్లకేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథిభ్యో
 రథేభ్యశ్చ వో నమో నమో రథేభ్యః ॥ ౧ ॥ రథపతిభ్య శ్చ వో
 నమో నమ సేనాభ్య సేనానిభ్య శ్చ వో నమో నమః క్ష తృభ్య
 స్సంగ్రహీతృభ్యశ్చ వో నమో నమ స్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చ వో
 నమో నమః కులాలేభ్యః కర్తాదేభ్యశ్చ వో నమో నమః పుంజ్యైభ్యో
 నిషాదేభ్య శ్చ వో నమో నమ ఇషుకద్యోభ్యధన్వకద్యోభ్యశ్చ వో
 నమో నమో మృగయుభ్య శ్వనిభ్యశ్చ వో నమో నమ శ్వభ్య
 శ్వపతిభ్య శ్చ వో నమః ॥ ౨ ॥

నమో భవాయ చ రుద్రాయ చ నమ శ్శర్వాయ చ పశు
 పతయే చ నమో నీలగ్రీవాయ చ శితికంఠాయచ నమః కస్తర్దిశే చ
 యస్స కేశాయ చ నమ స్సహస్రాయ చ శతధన్వనే చ నమోగిరి
 శాయ చశిషివిష్టాయ చ నమో మీధుష్టమాయ చేషుమతే చ
 నమో హ్రస్వాయ చ వామనాయ చ నమో బృహతే చ వర్షి
 యనే చనమోవృద్ధాయ చ సంవృద్ధనే చ ॥ ౩ ॥ నమో అగ్రీ
 యాయ చ ప్రథమాయచనమ ఆశవే చాజిరాయచ నమ శ్శీఘ్రీ
 యాయ చ శీభ్యాయ చ నమః క్షిరాయచావస్త్వనాయ చ నమస్సో
 తస్యాయచ ద్వీపాయచ ॥ ౪ ॥ నమోజ్యేష్ఠాయ చ కనిష్ఠాయచనమః
 పూర్వజాయ చాప రజాయ చ నమో మధ్యమాయ చాపగల్భాయ
 చ నమో జఘన్యాయ చ బుధ్నియాయ చ నమ స్సోభ్యాయచప్రతి

స॒ర్యా॒య॒ చ॒న॒మో॒ యా॒మ్యా॒య॒ చ॒క్షే॒మ్యా॒య॒ చ॒న॒మ॒ ఉ॒ర్వ॒ర్యా॒య॒
 చ॒ఖి॒ల్యా॒య॒ చ॒న॒మ॒ శ్లో॒క్యా॒య॒ చా॒వ॒సా॒న్యా॒య॒ చ॒న॒మో॒ వ॒న్యా॒య॒
 చ॒క॒ట్యా॒య॒ చ॒న॒మ॒ శ్శ్రీ॒వా॒య॒ చ॒ ప॒రి॒శ్రీ॒వా॒య॒ చ॒న॒మ॒ ఆ॒శు॒షే॒
 గా॒య॒ చా॒శు॒ర॒ధా॒య॒ చ॒న॒మ॒ శ్శూ॒రా॒య॒ చా॒వ॒భి॒న్ద॒తే॒చ॒న॒మో॒ వ॒ర్తి॒ణే॒
 చ॒ వ॒సూ॒ధి॒నే॒ చ॒న॒మో॒ బి॒ల్మి॒నే॒ చ॒ క॒వ॒చి॒నే॒ చ॒న॒మ॒ శ్శ్రు॒తా॒య॒ చ॒
 శ్రు॒త॒సే॒నా॒య॒ చ॒న॒మో॒ దు॒న్ద॒భ్యా॒య॒ చా॒హ॒న॒న్యా॒య॒ చ॒న॒మో॒
 ధృ॒ష్ట॒వే॒ చ॒ ప॒ృ॒మృ॒శా॒య॒ చ॒న॒మో॒ దూ॒తా॒య॒ చ॒ ప॒హి॒తా॒య॒ చ॒
 న॒మో॒ ని॒ష॒జ్గి॒ణే॒ చే॒షు॒ధి॒మ॒తే॒ చ॒న॒మ॒ స్తీ॒క్షే॒ష॒వే॒ చా॒యు॒ధి॒నే॒ చ॒న॒మ॒
 న్స్వా॒యు॒ధా॒య॒ చ॒ సు॒ధ॒న్వ॒నే॒ చ॒న॒మ॒ స్సు॒త్యా॒య॒ చ॒ న॒థ్యా॒య॒ చ॒
 న॒మః॒ కౌ॒ట్యా॒య॒ చ॒ నీ॒ప్యా॒య॒ చ॒న॒మ॒ సూ॒ద్యా॒య॒ చ॒ స॒ర॒స్యా॒య॒
 చ॒న॒మో॒ నా॒ద్యా॒య॒ చ॒ వై॒శ॒న్తా॒య॒ చ॒న॒మః॒ కూ॒ప్యా॒య॒ చా॒వ॒ట్యా॒
 య॒ చ॒న॒మో॒ వ॒ర్ష్యా॒య॒ చా॒వ॒ర్ష్యా॒య॒ చ॒న॒మో॒ మే॒ఘ్యా॒య॒ చ॒ వి॒
 ద్యు॒త్యా॒య॒ చ॒న॒మ॒ క్ష॒త్రి॒యా॒య॒ చా॒త॒ప్యా॒య॒ చ॒న॒మో॒ వా॒త్యా॒య॒
 చ॒ రే॒ష్మి॒యా॒య॒ చ॒న॒మో॒ వా॒స్త॒వ్యా॒య॒ చ॒ వా॒స్తు॒పా॒య॒చ॥

న॒మ॒ సో॒మాయ॑ చ॒ రు॒ద్రా॒య॒ చ॒న॒మ॒ స్తా॒మాయ॑ చా॒రు॒ణా॒
 య॒ చ॒న॒మ॒శ్శ్లో॒కాయ॑ చ॒ప॒శు॒ప॒త॒యే॑ చ॒న॒మ॒ ఉ॒గ్రా॒య॒ చ॒భీ॒మాయ॑చ॒న॒
 మో॒ అ॒గ్రే॒వ॒ధాయ॑ చ॒ దూ॒రే॒వ॒ధాయ॑ చ॒న॒మో॒ హ॒స్తే॑ చ॒హ॒నీ॒య॒సే॒
 చ॒న॒మో॒ వృ॒క్షే॒భ్యో॒ హరి॑ కే॒శే॒భ్యో॒ న॒మ॒ స్తా॒రాయ॑ న॒మ॒ శ్శృ॒ణ్వ॒వే॑
 చ॒ మ॒యో॒భ॒వే॑ చ॒న॒మ॒ శ్శృ॒జ్క॒రాయ॑ చ॒మ॒య॒స్క॒రాయ॑ చ॒న॒మ॒
 శ్శ్రీ॒వా॒య॒ చ॒ శి॒వ॒త॒రాయ॑ చ॒న॒మ॒ స్తీ॒ర్థ్యా॒య॒ చ॒ కూ॒ల్యా॒య॒ చ॒

నమః ప్రార్యాయ చావార్యాయ చ నమః ప్రతరణాయ చోత్తర
 గాయ చ నమః ఆతార్యాయ చాలాద్యాయ చ నమః శృష్యాయ
 చ ఫేన్యాయ చ నమః సిక్తత్యాయ చ ప్రవాహ్యాయ చ॥ నమః ఇరి
 గ్యాయ చ ప్రప్రథ్యాయ చ నమః కిగ్ంశిలాయ చ క్షయణాయ చ నమః
 కప్ర్దినే చ పుస్తయే చ నమో గోష్ఠ్యాయ చ గృహ్యాయ చ
 నమః స్తల్పాయ చ గేహ్యాయ చ నమః కౌట్యాయ చ గహ్వరే
 ష్ఠాయ చ నమో హృదయాయ చ నివేష్యాయ చ నమః పాగ్ంస
 వ్యాయ చ రజస్యాయ చ నమః శృష్యాయ చ హరిత్యాయ చ
 నమో లోహ్యాయ చోల్యాయ చ॥ నమః ఊర్వాయ చ సూర్యాయ
 చ నమః ప్రర్ణాయ చ పర్ణశ్చద్యాయ చ నమోఽపగ్గురమాణాయ
 చాఽభిఘ్నతే చ నమః ఆఘ్నతే చప్రఘ్నతే చ నమో వః కిర్తికేభ్యో
 దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విక్షేణకేభ్యో నమో విచిన్వతేభ్యో
 నమః ఆనిర్వతేభ్యో నమః ఆమీవతేభ్యో॥ ద్రాపే అన్ధనన్పతే దరిద్ర
 న్నిలలోహితే । ఏషాం పురుషాణా మేషాం పశూనాం మాభేర్నాఽ
 గోమో ఏషాం కిః చనామమత్ । యాతే రుద్ర శివా తనూ శ్చివా
 విశ్వాహా భేషజే । శివా రుద్రస్య భేషజే తయా నో మృడ జీవసే ।
 ఇమాగ్ం రుద్రాయ తవసే కప్ర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రథగామహే
 మతిమ్ । యథా న శృమస ద్విపథే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే
 అస్మిన్ । అనాతురమ్ । మృడా నో రుద్రోఽని నోమయస్కృధి క్షయద్వి
 రాయ నమసా విధేమ తే । యచ్ఛంచయోశ్చమను రాయజేష్ఠి తా

తదశ్వామ తవ రుద్ర ప్రిణితౌ॥

మానో మ హాస్త ముత మా నో అర్చకం మా న ఉత్తమ
ముతమా న ఉత్తరమ్ । మానోవధీః పితరం మోత మాతరం ప్రి
యాం మాన సనువః । రుద్ర రీతిః । మా న స్తోకేతనయే మా
న ఆయుషీమా నో గోమ మ నో అశ్వేషు రీతిః । వీరా నా
నో రుద్ర భామితోవధీ ర్హవిష్టనో నమసా విధేమ తే । ౨
రా తే గోమ ఉతపూరుష ఘ్నే క్షయద్విరాయ సుమ్నమస్మే తేలస్తు ।
రక్షాచనో అధి చ దేవబ్రూ హ్యథాచ న శ్శర్మ యచ్చ ద్విబర్హాః ।
స్తుహిత్రుతంగ ర్తసదంయువానం మృగన్నభీమ ముపహత్తు ముగ్రమ్
మృడా జిత్వేరుద్రస్తవానో అన్యంతే అన్మన్నివపన్తు సేనాః । పరిణో
రుద్రస్య హేతి ర్వృణక్తు పరి త్వేష స్యదుర్మతిరఘాయాః । అవస్థిరా
మఘ వద్భ్యస్తనుష్వ మీధ్వస్తోకాయతనయాయమృడయ । మీధు
ష్టమ శివతమ శివ్రాన స్సుమనాభవ । పరమే వృక్ష ఆయుధం నిధాయ
కృత్తిం వసాన ఆచర పినాకం బిభ్రదాగహ । వికిరిద్దవిలోహితనమస్తే
అస్తు భగవః యాస్తేప్రహసగ్ం హేతయోఽన్యమన్మన్నివపన్తుతాః ।
ప్రహసాగ్రి సహస్రధా బాహువో స్తవ హేతయః । తాస్తామిశానో
భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి ॥ ప్రహసాగ్రిసహస్రశోయేర్దుదా అధి
భూమ్యామ్ । తేషాగ్ంసహస్రయోజనేఽప్రధన్వానితన్మసి । అస్మిన్మహా
త్యర్ణవేఽస్తరిక్షే భవా అధి । నీలగ్రీవా శ్శితికణ్ఠా శ్శ్వర్వాఅధఃకుమా
చరాః । నీలగ్రీవాశ్శితికణ్ఠా దివగ్ం రుద్రాఉపశ్రితాః । యేష్టుక్షేషు

సస్పిశ్చరా నీలగ్రీవా విలోహితాః । యే భూతానా మధిపతయోవిశి
 ఖాసః కప్తనః । యే లన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబత్సో
 జనాన్ । యే పథాం పథి రక్షయ వలబృదాయవ్యధః । యే
 తీర్థాని ప్రచరన్తి ప్రకావన్తో నిష్కణిణః । య పతావన్తశ్చ భూయా
 గ్గోసశ్చదిశోగుదా వితస్థితే । తేషాగ్గో సహస్రయోజనేఽవధన్వాని
 తన్తసి । నమో గుర్యేభ్యో యే పృథివ్యాం యేఽన్తరిక్షే యేద్దివియే
 షా మన్నం వాతో వర్ష మిషన్త స్తేభ్యో దశ పాత్రీ ర్దశ దక్షిణా దశ
 ప్రతీచీ ర్దశోదీచీ ర్దశోధ్వాస్తేభ్యో నమస్తేనో మృదయన్తు తే యన్ద్వి
 ష్టా య శ్చ నో ద్వేష్టి తన్వో జమ్బేదధామిత్య్రింబకంయజామహే
 సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వార్ధుక మివ బంధనా వృత్తత్యో ర్ముక్తి
 య మామృతాత్ ॥ యో గుర్యో అగ్నో యో అప్పు య ఓషధీషు
 యో గుర్యో విశ్వా భువనా వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు॥
 ఓమ్ శాంతి శాంతి శాంతిః ॥

ఇతి నమకం సంపూర్ణమ్.

శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥౧॥ అగ్నావిష్ణూ సజోషనే మా
 వర్ధన్తు వాం గిరః । క్యుమ్నై ర్వాజేభి రాగతమ్ । వాజ శ్చ మే ప్రసవ
 శ్చ మేప్రయతి శ్చ మే ప్రసీతి శ్చ మేధీతి శ్చ మే క్రతుశ్చ మే స్వర
 శ్చ మే శ్లోక శ్చ మే శ్రావ శ్చ మేశ్రుతి శ్చ మే జ్యోతిశ్చ మే సువ
 శ్చ మే ప్రాణ శ్చ మేఽపానః । చ మే వ్యానశ్చ మే ఽసుశ్చ మే చిత్తం
 చ మే ఆధీతంచ మే వాక్యమే మనశ్చ మే చక్షుశ్చ మే శ్రోత్రంచ మే దక్ష
 శ్చ మే బలంచ మే ఓజశ్చ మే సహశ్చ మే ఆయుశ్చ మే జరాచ మే ఆత్మా
 చ మే తనూశ్చ మే శర్మచ మేవర్మచ మేఽంగానిచ మే స్థానిచ మే పదా
 గ్ంపిచ మే శరీరాణీచ మే ॥౨॥ జ్యేష్ఠ్యంచ మే ఆధిపత్యంచ మే మన్యు
 శ్చ మే భామశ్చ మేఽమశ్చ మేఽంభశ్చ మే జేమాచ మే మహిమాచ మే
 వగిమాచ మే ప్రధిమాచ మే వర్షాచ మే ద్రాఘుయాచ మే వృద్ధంచ మే
 వృద్దిశ్చ మే సత్యంచ మే శ్రీధాచ మే జగచ్ఛమేధనంచ మే వశశ్చ మే
 త్విషిశ్చ మే క్షీడాచ మేమోదశ్చ మే జాతంచ మే జనిష్యమాణంచ మే
 సూక్తంచ మే సుక్ష్మతంచ మేవిత్తంచ మే వేద్యంచ మే భూతంచ మే భవి
 వ్యచ్ఛ మే సుగంచ మే సుపథంచ మే ఋద్ధంచ మే బుద్ధి చ మే క్షేప్తంచ మే
 క్షేప్తిశ్చ మే మతిశ్చ మే సుమతిశ్చ మే ॥౩॥

శంచ మే మయశ్చ మేప్రియంచ మేఽనికామశ్చ మే కామశ్చ మే
 శామననశ్చ మే భద్రంచ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగ
 శ్చ మే ద్రవిణంచ మే యంతాచ మే ధర్మాచ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే
 విశ్వంచ మే మహాశ్చ మేఽసంవిచ్ఛ మే జ్ఞాత్రంచ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే

సీరంచమే లయశ్చమ ఋతంచమైమృతంచమేయక్షుంచమేనా
 మయచ్ఛమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమేఽఋమిత్రంచమేఽభయం
 చమేసుగంచమై శయనంచమే సూషాచమేసుదినంచమే॥౪॥ఊర్కశ్చమే
 సూన్యతాచమై పయశ్చమై రసశ్చమై ఘృతంచమై మధుచమైసగ్ధిశ్చమే
 సపీతిశ్చమే కృషిశ్చమై వృష్టిశ్చమే జైత్రంచమై ఔద్భిద్యంచమే రయి
 శ్చమై రాయశ్చమైపుష్టంచమై పుష్టిశ్చమే విభుచమే ప్రభుచమే బహు
 చమై భూయశ్చమే పూర్ణంచమే పూర్ణతరంచమేఽక్షీతిశ్చమై కూయ
 వాశ్చమేఽన్నంచమేఽక్షుచ్ఛమే వ్రీహయశ్చమై యవాశ్చమైమాషా
 శ్చమై తిలాశ్చమే ముద్గాశ్చమే ఖల్వాశ్చమే గోధూమాశ్చమే మసు
 రాశ్చమే ప్రియంగవశ్చమేఽణవశ్చమే శ్యామాకాశ్చమే నీవారాఽ
 శ్చమే॥౫॥ అశ్మాచమై మృత్తికాచమే గిరయశ్చమై పర్వతాశ్చమై సిక
 తాశ్చమై వనస్పతయశ్చమై హిరణ్యంచమైయశ్చమై సీసంచమై త్రపు
 శ్చమై శ్యామంచమే లోహంచమేఽగ్నిశ్చమైఆపశ్చమేవీరుధశ్చమైఽప
 ధయశ్చమే కృష్టప్రచ్యంచమైకృష్టప్రచ్యంచమే గ్రామ్యాశ్చమే ప్రశవ
 ఆరణ్యాశ్చమైయజ్ఞేన కల్పంతా విత్తంచమైవిత్తిశ్చమే భూతంచమే భూతి
 శ్చమై వసుచమే వసతిశ్చమైకర్మచమే శక్తిశ్చమేఽర్థశ్చమై వమశ్చమై
 ఇతిశ్చమై గతిశ్చమే॥౬॥ అగ్నిశ్చమై ఇంద్రీశ్చమై సోమశ్చమై ఇంద్రీశ్చమై
 సవితాచమై ఇంద్రీశ్చమైసరస్వతీచమై ఇంద్రీశ్చమేపూషాచమై ఇంద్రీశ్చమై
 బృహస్పతిశ్చమై ఇంద్రీశ్చమే మిత్రశ్చమై ఇంద్రీశ్చమై వరుణశ్చమై ఇంద్రీ
 శ్చమై త్వష్టాచమైఇంద్రీశ్చమే ధాతాచమై ఇంద్రీశ్చమై విష్ణుశ్చమై ఇంద్రీ

శ్చమైశ్చినాచమ ఇన్ద్రశ్చమే మరుతశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే విశ్వేచమే
 దేవాఇన్ద్రశ్చమే పృథివీచమ ఇన్ద్రశ్చమేన్తరిక్షంచమ ఇన్ద్రశ్చమే
 ద్యాశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే దిశశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే మూర్ధాచమ ఇన్ద్రశ్చమే
 ప్రజాపతిశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమే ॥ ౭ ॥ అగ్ంశు శ్చ మేరశ్మి శ్చ మేదా
 భ్యశ్చమేధిపతిశ్చ మ ఉపాగ్ంశు శ్చమేన్తర్యామశ్చమ ఏంద్రవా
 యవశ్చమే మైత్రావరుణశ్చమ ఆశ్వినశ్చమేప్రతివ్రథానశ్చమేశుక్రశ్చమే
 మనీచమ ఆగ్రయణశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమే ధ్రువశ్చమే వై శావనరశ్చమే
 ఋతుగ్రహశ్చమేతిగ్రాహ్యశ్చమే ఐన్ద్రాగ్ంశుశ్చమే వైశ్వదేవశ్చమే
 మరుత్వతీయాశ్చమే సూహేద్రశ్చమే ఆదిత్యశ్చమే సావిత్రశ్చమే సార
 వ్యతశ్చమే ప్రాప్తశ్చమే పాతీన్తతశ్చమే హరియోజనశ్చమే ॥ ౮ ॥ ఇధ్మ
 శ్చమే బహిశ్చమే వేదిశ్చమే ధిష్ణియాశ్చమే సుచశ్చమే చమసాశ్చమే
 గ్రావాణశ్చమే స్వరవశ్చమే ఉపరవాశ్చమే ధివవణేచమే దోణ కలశ
 శ్చమే వాయువ్యానిచమే పూతభృచ్చమే ఆధవనీయశ్చమే ఆగ్నిధంచ
 మే హవిర్ధానంచమే గృహశ్చమే నదశ్చమే పురోడాశాశ్చమే పచతా
 శ్చమేన్తభృథశ్చమే స్వగాకారశ్చమే ॥ ౯ ॥ అగ్నిశ్చమే ఘర్మశ్చ మై
 ర్శ్చమే సూర్యశ్చమే వ్రాణశ్చమేన్త్యమైధశ్చమే పృథివీచమేన్దితి
 శ్చమే దితిశ్చమే ద్యాశ్చమే శక్వరీ రంగులయో దిశశ్చమే యజ్ఞేన కల్ప
 స్తామృక్ష్మమే సామచమే స్తోమశ్చమే యజుశ్చమేదీక్షాచమే తపశ్చమయు
 తుశ్చమేవ్రతంచమేన్హూరాత్రయోర్వృష్ట్యా బృహద్రథంతరేచమే
 యజ్ఞేన కల్పేతామ్ ॥ ౧౦ ॥ గర్భాశ్చమే వ్రతాశ్చమే త్ర్యవిశ్చమే త్ర్య

వీచమే దిత్త్యవాడ్చమే దిత్త్యోహీచమే పంచావిశ్చమే పంచావీచమేతి వ
 త్సశ్చమే త్రివత్సాచమే తుర్వవాడ్చమే తుర్వోహీచమే పష్టవాచ్చమే
 పష్టోహీచమడ్చమే వశాచమ ఋషభశ్చమే వేహచ్చమేఽనద్వాం
 చ్చమేధేనుశ్చమ ఆయుర్వజ్జేనకల్పతాంప్రాణోయజ్జేన కల్పతామపానో
 యజ్జేన కల్పతాం వ్యానో యజ్జేన కల్పతాం చక్షు ర్యజ్జేన కల్పతాం
 శ్రోత్రం యజ్జేన కల్పతాం మనో యజ్జేన కల్పతాం వాగ్యజ్జేన కల్పతా
 మాత్మా యజ్జేన కల్పతాం యజ్జో యజ్జేన కల్పతామ్॥౧౧॥ ఏకాచమే
 తిస్రశ్చమే పంచచమే సప్తచమే నవచమ ఏకాదశచమే త్రయోదశచమే
 పంచదశచమే సప్తదశచమే నవదశచమ ఏకవింశ తిశ్చమే త్రయోవింశ
 శతిశ్చమే పంచవింశతిశ్చమే సప్తవింశతిశ్చమే నవవింశతిశ్చమే ఏక
 త్రింశచ్చమే త్రయశ్చింశ శచ్చమే చతస్రశ్చమేఽష్టాచమే ద్వాదశ
 చమే షోడశచమే వింశతిశ్చమే చతుర్వింశతిశ్చమే ఽష్టావింశతి
 శ్చమే ద్వాత్రింశచ్చమే షట్త్రింశచ్చమే చత్వారింశచ్చమే చతు
 శ్చత్వారింశచ్చమే ఽష్టాచత్వారింశచ్చమే వాఙశ్చ ప్రసవశ్చఽపిఙ
 శ్చక్రతుశ్చ సువశ్చమూర్ధాచ వ్యశ్నియ శ్చాంత్యాయన శ్చాంత్యశ్చ
 భావనశ్చ భువనశ్చాధిపతిశ్చ ఇడాదేవహూర్మను ర్యజ్జనీ ర్భృహస్పతి
 రుక్థానుదానిశగ్ం సిష్టద్విశ్వేదేవా స్సూక్త వాచః పృథివిమాత్ర రామా
 హిగ్ంస్తీర్మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధువత్సోమి మధు వదిష్యా
 మి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యానగ్ం శుశ్రూషేణ్యోమమష్యే
 భ్యస్తం మాదేవా అవంతు శోభాయై పితరోనుమదంతు॥

ఇతి చమకం సంపూర్ణమ్.

ఓమ్ శాన్తి శాన్తి శాన్తి॥

పురుషసూక్తమ్.

ఓమ్ తచ్ఛం॑యో రా॒వృణీ॑మహే । గా॒తుం య॑జ్ఞాయ । గా॒తుం
య॑జ్ఞప॒తయే॑ । దై॒వీ స్వ॑స్తి రి॒స్తు నః॑ । స్వ॑స్తి రా॒నుషే॑భ్యః । ఊర్ధ॒వం
జి॒గాతు॑ భే॒షజం॑ । శం నో॑ అస్తు ద్వి॒పదే॑ । శం చతు॑ష్పదే । ఓంశా॑ంతి
శా॑ంతి శా॑ంతిః॥ సహ॑స్రశీర్షా పు॒రుషః॑ । సహ॑స్రాక్ష స్సహ॑స్రపాత్ ।
స భూ॑మిం వి॒శ్వతో॑వృ॒త్వా । అత్య॑తిష్ఠ ద్దశా॑ంగులమ్ । పు॒రుష ఏ॒ వేదగ్ం
సర్వ॑మ్ । యద్యూ॑తం యచ్ఛ॒భవ్యం॑ । ఉ॒తామృ॑తత్వ స్యే॒శానః॑ । య
దన్నే॑ నాతిరోహ॒తి । ప్ర॒తావ॑నస్య మహీ॒మా । అ॒ఞో జ్యాయా॑గ్ శ్చ
పూ॒రుషః॑ ॥౧॥ పాదో॑ఽస్య వి॒శ్వా భూ॑తాని । త్రి॒పాదస్త్యా॑మృతం దివి ।
త్రి॒పా ద్యూ॑ర్ధ్వ ఉ॒దై త్పు॑రుషః । పాదో॑ఽస్యేహాభ॒వా త్పు॑నః । తతో
వి॒ష్వ జ్యోత్రా॑మత్ । సా॒శనా॑నశ॒నే అ॒భి । తస్మా॑ద్విరా డజాయత ।
విరా॒జో అధి॑పూ॒రుషః॑ । స జా॒తో అత్య॑రిచ్యత । ప్రశ్నా॑ ద్యూమి మధో
పు॒రః॥౨॥ య త్పు॑రుషేణ హ॒విషా॑ । దే॒వా య॑జ్ఞ మతన్వత । వసంతో
అ స్యా॑ఽస్తీ దా॒జ్యమ్ । గ్రీ॒ష్మఇ॒ధ్మశ్శర॑ద్ధవిః । సప్తా॑స్యాస న్పరి॒ధయః॑ ।
త్రి॒స్సప్త॑సమిధః కృ॒తాః । దే॒వా యద్య॑జ్ఞం తన్వా॒నాః । అ॒బధ్న॑న్పురు॒షం
ప్రశు॑మ్ । తం య॑జ్ఞం బర్హి॒షి ప్రా॑క్షన్ । పు॒రుషం॑జాత మగ్ర॒తః ॥౩॥
తేన॑ దే॒వా అయ॑జంత । సా॒ధ్యా ఋ॑షయ శ్చ యే । తస్మా॑ ద్యజ్ఞాత్సర్వ
హు॑తః । సంభృ॑తం పృ॒షదా॑జ్యమ్ । ప్రశూ॑గ్ స్తాగ్ శ్చ కే॒వా॒యవ్యాన్॑ ।

ఆరణ్యన్త్రామ్యాశ్చ యే తస్మాద్యజ్ఞ తస్పర్వహుతః । ఋచ స్సామాని
 జ్ఞరే । ఛందాగ్ంసి జ్ఞరేతస్మాత్ । యజ్ఞ స్తస్మా దజాయత ॥౪॥
 తస్మా దశ్వా అజాయంత । యేకే చోభయాదతః । గావో హ జ్ఞ
 రే తస్మాత్ । తస్మా జ్ఞాతా అజావయః । య త్పురుషం వ్యదిధుః । ఆథా
 వ్యకల్పయన్ । ముఖం కి మస్య కా బాహూ । కా కూరూ పాదా
 వుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖ మాసీత్ । బాహూ రాజన్యః కృతః ॥౫॥
 ఊరూ త దస్య య ద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ం శూదో అజాయత ।
 చంద్రమా మనసో జాతః । చక్షో నూర్వో అజాయత । ముఖా దింద్ర
 శ్చాగ్ని శ్చ । ప్రాణా ద్వాయు రజాయత । నాభ్యా ఆసీ దంతరిక్షమ్ ।
 శ్రీర్వో ద్యా న్నమవర్తత । పద్భ్యాం భూమి ర్దిశశ్శోత్రాత్ । తథా
 లోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥౬॥ వేదాహ మేతం పురుషం మహాంతమ్ ।
 ఆదిత్యవర్ణం తమస్తస్మ పారే । సర్వాణిహాపాణి విచిత్ర్యధీరః । నామాని
 కృత్వాభివర్తన్ య దాస్తే । ధాతా పురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రః
 ప్రవిద్యాన్ ప్రదిశ శ్చ తస్రః । త మైవం విద్యా నమృత ఇహ భవతి ।
 నాన్యః పథ్నా అయనాయ విద్యతే । యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజంత దేవాః ।
 తాన్ ధర్మాణి ప్రథమా న్యాసన్ । తేహ నాకం మహిమాన స్సచంతే ।
 యత్రాపూర్వే సాధ్యాస్సంతి దేవాః ॥౭॥ అద్య స్రంభూతః పృథీవ్యై
 రసా చ్చ । విశ్వకర్మణ సమవర్తతాథి । తస్య త్వష్టావిదధ దూప
 మేతి । తత్పురుషస్య విశ్వ మాజాన మగే । వేదాహ మేతం పురుషం
 మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమస్తః పరస్తాత్ । త మైవం విద్యా నమృత

ఇహ భవతి । నాన్యః పంథా విద్యతే యనాయ । ప్రజాపతి శ్చరతి
 గర్భే అంతః । అజాయమానో బహుధా విజాయతే ॥౮॥ తస్య ధీరాః
 పరిజానంతి యోనిమ్ । మరీచీనాం షడ మిచ్ఛంతి వేధసః । యోదైవే
 భ్యుతపతి । యో దైవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో
 జాతః । నమో రుచాయ బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయంతః ।
 దైవా అగ్రేత దబ్రువన్ । యస్త్వేవం బ్రాహ్మణో విద్యాత్ । తస్య
 దైవా అస్త్వవశే హి శ్చ తే లక్ష్మీ శ్చ పత్యో । అహోరాత్రే
 పార్శ్వే । సక్షతాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాతమ్ । ఇష్టం మనిషాణా
 అముం మనిషాణా । సర్వం మనిషాణా ॥౯॥ ఓం తచ్ఛంయో రావృణి
 మహే... శం చతుష్పదే॥ ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః॥

పురుషసూక్తం సంపూర్ణమ్.

శ్రీ సూక్తమ్.

—:(0):—

హిరణ్యవర్ణాం హరణీం సువర్ణరజతవ్రజామ్ । చంద్రాం హిరణ్మ
యాం లక్ష్మీ భాతవేదో ముమావహ ॥౧॥ తామ్మ ఆవహ జాతవేదో
లక్ష్మీ మనపతామినీమ్ । యస్యాం హిరణ్యం విద్యేయం గామశ్వ మ్మరు
మా నహమ్ ॥౨॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోధినీమ్ ।
శ్రియ ద్వేవీ ముపహ్వయే శ్రీర్తా ద్వేవీ జవతామ్ ॥౩॥ కాంసోస్మితాంహీ
రణ్యప్రాకారా మూర్ధ్వాఞ్జ్వలనీ నృపా నృపయనీమ్ । పద్మేస్థితా మ్మ
ద్యవర్ణాంతామి హోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥౪॥ చంద్రా మ్మృభా
సాం యశస్తా జ్వలనీం శ్రియం లోకే దేవజష్టా ముదారామ్ । తామ్మ
ద్మినీ మ్మిం శరణ మహ మ్మృపద్యే లక్ష్మీ ర్మే నశ్యతాన్త్యాం వృణే(వృ
ణోమి) ॥౫॥ అదిత్యవర్ణే తప్సోఽధిజాతో ననస్పతిస్తవ పృతోద బి
ల్వః । తస్య ఫలాని తప్సానుదన్తుమాయాన్తరాయా శ్చ బాహ్య అల
క్ష్మీః ॥౬॥ ఉపైతు మా దేవప్రభః కీర్తిశ్చ మణినా నహ । ప్రాదుర్భూ
తోఽస్మి రాష్ట్రేస్మిన్కీర్తి మృద్ధిన్దదాతు మే ॥౭॥ త్సుత్పిపాసా మలా
జ్యోష్టా ములక్ష్మీర్నాశయా మ్యహమ్ । అభూతి మనమృద్ధిఞ్చ పర్వా
న్నిర్లుద మేగృహత్ ॥౮॥ గన్ధద్వారా న్దరాధర్మాన్దిత్యపుష్టా జగర్త
షిణీమ్ । కుశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తా మిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥
౯॥ మనస్తా క్తామ మామూతిం వాచస్పత్యమశీమహి । ప్రశూ నాగ్ం
రూప మన్నస్య మయి శ్రీశ్చయతాం యశః ॥౧౦॥ క్లర్థమేన ప్రజా

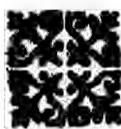
భూతా మయి సమ్భవ కర్తమశ్రియం వాసయ మే కులే మాతర మ్
 ద్మమాలినీమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఆవస్సజన్తుస్సిద్ధాని చ్చిక్కిత వస మే గృహే
 నిచదేవీ మ్మాశరం శ్రియం వాసయ మే కులే ॥ ౧౨ ॥ ఆర్ద్రా మ్ముష్క
 రిణీ మ్ముష్టి మ్మిజ్జళా మ్మద్మమాలినీమ్ । చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీ
 జ్ఞాతవేదో మే ఆవహ ॥ ౧౩ ॥ ఆర్ద్రాం యమ్కరిణీం యష్టిం సువర్ణాం
 హేమ మాలినీమ్ । సూర్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీజ్ఞాతవేదో మమా
 వహ ॥ ౧౪ ॥ తాన్ము ఆనహజాతవేదో లక్ష్మీచనపగమినీమ్ । యస్యాం
 హిరణ్య మ్మభూత జ్ఞా ప్రాదాస్యోశ్వాన్ విన్దేయమ్మరుషానహమ్ ॥ ౧౫ ॥

ఈశ్రీ సూక్త మయొక్క ఫల శ్రుతి గూడనిచ్చట వాయుచున్నాడను.

య శ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా జహుయా దాజ్య మన్వహమ్ ।
 శ్రియః పంచదశశకం చ శ్రీకామ స్సతతం జపేత్ ॥ ఆనందః కర్థమ
 త్సైవ చిక్కిత ఇతి విశ్రుతాః । ఋషయ స్తే త్రయః పుత్రా స్వయం
 శ్రీ దేవి దేవతా ॥ పద్మా ననే పద్మ ఉరుపద్మాక్షీ పద్మ సంభవే త్వమ్నాం
 భజస్వ పద్మాక్షీ యేన సౌఖ్యం లభా మ్యహమ్ ॥ అశ్వదాయచగోదా
 యి ధనదాయ మహాధనే । ధనం మే జహతాం దేవీం సర్వకామార్థ
 సిద్ధయే ॥ పుత్ర పౌత్రధనంధాన్యంహస్త్యశ్వా జావిగోధమ్ । ప్రజానాం
 భవసి మాతా ఆయుష్మంతం కరోతుమామ్ । చంద్రాభాం లక్ష్మీమీశా
 నాం సూర్యాభాం శ్రియ మీశ్వరీమ్ । చంద్రసూర్యాగ్ని సర్వాభాం శ్రీ
 మహా లక్ష్మీ ముపాస్మహే ॥ ధన మగ్ని ర్ధనం వాయు ర్ధనం సూర్యోధనం
 వసుః । ధన మింద్రో బృహస్పతి ర్వరుణం ధన మశ్నుతే ॥ వైవతేయ
 సోమం పిబ సోమం పిబతు వృత్రహా । సోమం ధనస్య సోమినో మహ్యం
 దదాతు సోమిని ॥ న క్రోధో న చ మాత్సర్యం న లోభో నాశుభా

మతిః । భవంతి కృతపుణ్యానాం భక్తానాం శ్రీసూక్తం జపే త్సదా ॥
 వర్షంతు తే విభావరి దివో అభ్రస్య విద్యుతః । రోహంతు సర్వబీజా
 న్యవ బ్రహ్మద్విజో జహి ॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మహస్తేపద్మాలయేపద్మ
 దళాయతాశ్చ । విశ్వప్రియే విష్ణుమనోనుకూలే త్వత్పాదపద్మంమయి
 సన్నిధత్స్వ ॥ యాసాపద్మాననస్థా విపులకటితటీ పద్మపత్రాయతాశ్చ ।
 గంభీరావర్తనాభి స్తనభరనమితా శుభ్రవస్త్రోత్తరీయా ॥ లక్ష్మీర్దివ్యై
 ర్గజేంద్రై ర్మణిగణభుచితై స్సన్నపితా హేమకుంభై నికత్యం సాపద్మ
 హస్తా మమ వనతు గృహే సర్వమాంగళ్యయుక్తా ॥ లక్ష్మీం కీర సము
 ద్రరాజతనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్ । దాసీభూత సమస్తదేవవనితాం
 లోకై కదీపాంకురాం । శ్రీమన్మందకటాక్షులబ్ధవిభవ బ్రహ్మాండగంగాధ
 రామ్ । త్వాంత్రై లోక్యకుటింబినీంసరసిజాం వందే ముకుందప్రియామ్ ॥
 శుద్ధలక్ష్మీ ర్మోక్షులక్ష్మీజాయలక్ష్మీస్సరస్వతీ । శ్రీర్లక్ష్మీ ర్వరలక్ష్మీ శ్చవ్రస
 న్నా మగుసర్వదా । వరాంకుశౌ పాశ మభీతిముద్రాం కరై ర్వహంతీం
 కమలాననస్థామ్ । బాలార్కకోటిప్రతిభాం త్రినేత్రాం భజేహ మంబాం
 జగదీశ్వరీంతామ్ ॥ సర్వమంగళమాగర్భ్యే శివే సర్వార్థసాధికే । శరణ్యే
 త్రియంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తు తే ॥

ఇతి శ్రీసూక్తం సమాప్తమ్.

భూ నూ క్త మ్

భూమి నృభూమ్ ద్యా ర్వరిణా న్తరిక్ష మ్మహి త్వా । ఉపస్థితే
 దే వ్యదితైఃగ్నిమన్నాద మన్నాద్యా యాదధే ॥౧॥ ఆయ క్లాః పృ
 థిశ్చి రక్రమీ దననన్మాతరం పునః । పితరణ్చప్రయ స్తునవః ॥౨॥ త్రి
 గంశ ధ్ధామ విరాజతి వాక్సతక్గాయ శిశియే । ప్రత్యస్యవహ ద్యుభిః ॥౩॥
 అస్య ప్రాణా దపాన త్యన్తశ్చరతి రోచనా । వ్యఖ్యన్మహిష స్సువణర॥
 య త్వాక్తుద్ధః పరోవప మన్యునా యదవర్త్యా । సుకల్ప మగ్నే త త్తవ
 పునస్త్యోద్దీపయామసి ॥ ౪ ॥ య త్తే మన్యుపరోప్తస్య పృథివీ మను ద
 ధ్వసే । ఆదిత్యా విశ్వే తద్దైవా వసవశ్చ సమాభరన్ ॥౫॥ మేదినీ దేవీ
 వసుంధరా ప్యాద్వసుథా దేవీ వాసుకి(వాసవీ)బ్రహ్మవర్చనఃపితృణామ్
 శ్రోత్రం చక్షుర్మనః ॥ ౬ ॥ దేవీ హిరణ్యగభిణీ దేవీప్రహ్లాదరీ । నద
 నే సత్యాయనే నీద ॥౭॥ సముద్రవతీ సావిత్రీ (అనోదేవీ) ఆనో దేవీ
 మహ్యాంకి (గీ) మహాధరణీ మహా అత్యతిష్ఠత్ ॥ (మహాధ్యతి
 ష్ఠత్) ॥౮॥ శృణ్వే శృణ్వేయజ్ఞే యజ్ఞే విభీషణీ । ఇన్ద్రో పత్నివ్యాపినీసర
 సిజ ఇహ ॥౧౦॥ వాయుమతీ జలశయనీ స్వయంధా రాజాసత్యంతోపరి
 మేదినీ । సోపరిధత్తంగాయ ॥౧౧॥ విష్ణుసత్నిం మహీం దేవీం మాధ
 వీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీప్రియసఖీం దేవీం సమా మృచ్యుత
 వల్లభామ్ ॥ ౧౨ ॥ ధన్వర్ధరాయ విద్మహేసర్వసిద్ధ్యైచం ధీమహి । త
 న్నోధరా ప్రచోదయాత్ ॥౧౩॥ శృణ్వన్తి శ్రోణా మమృతస్య గోపామ్

పుణ్యామస్త్యా ఉపశ్మణోమి వాచమ్ ॥ మహీ దైవీం విష్ణుపత్ని మజ్జా
 ర్యామ్ । ప్రతిచీ మేనాగ్ం హవిషా యజామః ॥౧౦౮॥ త్రేధా విష్ణు
 రురుగాయో విచక్రమే । మహీ ద్వివ మృధీవీ మున్తరితుమ్ । తచ్చోచ్చి
 నైతిశ్రీవ ఇచ్చమానాపుణ్యగ్ శ్లోకంయజమానాయ శృణ్వతీ ॥౧౦౯॥
 స్తోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్చాస్త శ్శర్మ ప్రవధాః॥
 ౧౧॥ అదితి దైవా గంధర్వా మనుష్యాః పితరో నురా సైమాగ్ం సర్వ
 భూతానా మ్మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రి గాయత్రి జగ
 త్యుర్వీ పృథ్వీబహులా విశ్వా భూతాకతమాకాయాసాస్తత్యే త్యమ్
 తేతి వస్తిష్ఠః ॥౧౧౨॥

ఇతి సాయణాచార్యవిరచితే మాధవీవేదార్థప్రకాశే యజురా
 రణ్యకే దశమప్రపాఠకే నారాయణీయాపరనామధేయయుక్తాయాం
 యాజ్ఞక్యా ముపనిషది ఏకవింశోఽనువాకః॥ (పుట౮౪౨)

కేషాంచితార్థః ॥ఓమ్॥ మేదినీ దేవీ వసుంధరా...తన్నోధరా
 ప్రచోదయాత్ ॥ ఇక్షు శాలి యవ సస్యఫలాధ్యే పారిజాతతరుశోభిత
 మూలే । స్వర్ణరత్నమణిమంటపమధ్యే చింతయే త్నకలలోకధరిత్రీమ్
 శ్యామాంవిచిత్రాంననరత్నభూషితాంచతుర్భుజాంతుంగపయోధరా
 న్వితామ్ । ఇంద్రివరాక్షీం నవ శాలిమంజరీం శుకం దధానాం శరణం
 భుజామహే ॥ ఋక్ ॥ సక్కుమివ తిత ఉనా పునంతోయత్రధీరా మనసా
 వాచ మకత్రలత్రా సఖాయస్సఖ్యానిజానతే భద్రైషాం లక్ష్మిర్నిహి
 తాధివాచి॥ ఓం శాంతి శాంతి శాంతి॥ గ్రంథవిస్తరభయమువలనస్వీర
 ములు చేర్చలేదు.

ఇతి భూనూక్తమ్ సమాప్తమ్.

మ హా సా ర మ్

—:(0):—

అథ సౌర్యాణ్య మత్రాణామృక్సంఖ్యఋషిదైవతచ్ఛందాంస్య
నుక్రమీష్యామః । పూర్వాచార్యైః క్రమే నైతత్సర్వం పురాదిష్టం
శౌనకాదిభి ర్ఛాచార్యైర్జపవతాం తు ప్రత్యక్షార్థ మిదానీం తస్మయో
చ్యుతేమహావ్యాధీ కుష్టాపసాత్త హృదోగవ్యథోదరగుల్మ భూర్గుదా
ర్షశోణితార్క్ష జలోదరభగందరపాండురోగ కాసశ్వాస సహితాది విస్ఫో
టక మజ్జిర్ణశిరోరోగప్రమేహం శ్చ మహావ్యాధీ న్నాశయేత్ ।

మమ ఇహ జన్మని జన్మాంతరకృత మహాపాత కోపపాతక సమస్త
పాపక్షయద్వారా శ్రీసవితృసూర్యనారాయణముద్దిశ్య శ్రీసవితృసూర్య
నారాయణప్రీత్యర్థం మహాసారమంత్రసఠనం కరిష్యే॥

చం దః.

ఉదుత్యం జాత వేదస మితి త్రయోవశర్చస్యసూక్తస్య । కణ్వపుత్రః
ప్రస్కన్వప్తిః సూర్యోదేవతా । నవాద్యాగాయత్రీఛందః । ఉద్వయంత
మసస్పరీతి చతస్రోనుష్టుభః ఉద్యంన ద్యే త్యయం తృచోరోగఘ్నః
ఉపనిషదంత్యోర్ధరోచ్చ ద్విషఘ్నః ॥

మం త్రః

ఉదుత్యం జాత వేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయ
సూర్యమ్ అపత్యేతాయవోయథా సక్షత్రాయం త్యక్తభిః సూరాయ
విశ్వచక్షునే అదృశమస్య కేతవో విరశ్మయోజనాం అనుభ్రాజంతో
అగ్నయో యథా । తరణి ద్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య ।
విశ్వ మాభాసి రోచనమ్ । ప్రత్యజ్ దేవానాంవిశః ప్రత్యజ్ దేషిమాను
షా । ప్రత్యజ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥ ౧ ॥

మంత్రః.

యేనాపావక్షచక్షసాభుర్ణ్యంతంజనాంతను || త్వంవరుణసశ్యసి
 విద్యా మేషీరజన్యభ్యహమిమానోఽల్లక్తుభిః | పశ్యం జన్మానిసూర్య!
 సప్తత్వాహరితో రథే వహంతి దేవసూర్య | శోచిష్కేశం విచక్షణా
 అయక్తనప్తశుంభ్యవః సూర్యో రథస్య నప్త్యః | తాభి ర్యాతి స్వయు
 క్తిభిః || ఉత్వయం తమన న్పరి జ్యోతి వ్యశ్యంత ఉత్తరమ్ | దేవం
 దేవతా సూర్య మగన్మ జ్యోతి రుత్తమమ్ | ఉద్యన్నద్య మిశ్రమ
 హఽత్రోహాన్ముత్తరాందివమ్ | హృద్ద్రోగం మమ సూర్యహరిమాణం
 చ నాశయ | శుకేషు మే హరిమాణం రోషణా కాను దధ్మసి | అధో
 హరిద్రవేషు మే హరిమాణం నిదధ్మసి | ఉదగా దయ మాదిశ్యో
 విశ్వేన సహసాసహాద్విమాతం మహ్యం రంభయక్మోఽలహంద్విష తే
 రథమ్ || ౨ ||

ఛండు.

చిత్రం దేవానా మితి వశచక్షన్య | సూక్తన్య | ఆంగీరసపుత్రః
 కుత్స ఋషిః | సూర్యో దేవతా | త్రిష్టు స్పదః ||

మంత్రః.

చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం కక్షుర్మిత్రన్య వరుణ స్వాగ్నేః |
 ఆప్రాద్యావాపృథివీఽ అంతరిక్షం సూర్యఽత్రత్తా జగత న్తన్మవ శ్చ ||
 సూర్యోదేవీ మువసం రోచమానా మర్యో న యోషా మమభ్యేతి
 సత్పాత్ | యత్రానరో దేవయంతో యుగాని వితన్వతే ప్రతిధ్రదాయ
 భద్రమ్ || భద్రాఽత్రశ్వాహరితసూర్యన్య చిత్రాఽవతగ్వాఽలమమా
 ద్యాసా | నమన్యంతో దినఽత్రన్మ మధుః పరి ద్యావాపృథివీ యంతి

శ్శద్యః । తత్సూర్యస్య దేవత్వం తస్మహిత్యం మధ్యాకర్ణోద్వితత్వం సంజ
భార । యదేదయుకవారిత స్పదస్థాదాదాతీనాన స్తనుతే సిమస్మే॥
తన్నిత్రస్య వరుణస్యాబిచత్తే సూర్యో రూపంకృణుతే ద్యా రుపస్థే॥
అనంత మన్య ద్రుశి దస్య పాజః కృష్ణమన్యధరిత న్సంభరంతి॥ అద్యా
దేవాఽశ్చదితా సూర్యస్య నిరంహనః సిప్తతానిరవద్యాత్ । త స్నో
మిత్రోవరుణోమామహంతామదితి స్సిధుః పృథివీఽక్షత ద్యాః ॥3॥

ఛం దః.

ఇంద్రం మిత్రమితి ద్వయో ర్మంత్రయోః । ఔచధ్యపుత్రో
చీఘ్రతమ ఋషిః । సూర్యో దేవతా । త్రిష్టుప్చందః॥

మం త్రః.

ఇంద్రం మిత్రం వరుణ మగ్ని మాహు రథోద్వివ్యస్స సుప్రణోక
గరుత్మాక । ఏకం న ద్విపా బహుధావదం త్యగ్నిం యమం మాత
రిశ్వన మాహుః॥ కృష్ణం వియానం హరయ సుప్రర్ణాఽఅపోవ సానా
దివ ముశ్పతంతి । తఽతవ వృత్రంత్సదనా దృతస్యాదిద్భుతేన వృద్ధివీ
చ్యుద్యతే ॥

ఛం దః.

హంస శ్శుచివ దిత్యేకస్యాచాక । గాతమపుత్రో వామదేవ
ఋషిః । సూర్యోదేవతా । జగతి ఛందః॥

మంత్రః.

హంస శ్శుచివ ద్వసు రంతరిక్షన ద్ధోతావేదివ దతిథి ద్ధురోణ
నత్ । వృషద్వర్తన దృతన ద్యౌమన ద్దభా గోఽఽఋత్రణ అద్రిణ
ఋతమ్॥

ఛం దః.

యత్వానూ ర్యేత్సస్య మంత్రస్య । భూమిపుత్రోత్తిరర్షిః । నూ
ర్యో దేవతా । అనుష్టుప్చందః॥

మం త్రః.

యత్వా నూర్వ స్వర్భాను సేమ సావిధ్య దానురః । అక్షేత్ర
విద్యథా ముగ్ధో భువనా న్యదీధయుః ॥౪॥

ఛం దః.

యదద్యే త్యేకోత్సూర్య ఇతి తిస్ర ఉద్యేతీతి చతసోఽధర్చశ్చ
ఏతానాం మైత్రావరుణపుత్రో వసిష్ఠ ఋషిః । నూర్యోదేవతాఽజగతి
ఛందః ॥

మం త్రః.

యదద్యనూర్వ బ్రహ్మ నాగాఽఉవ్యన్త్రితాయ వరుణాయ స
త్యమ్ । వయం దేవతాదితేస్యామ తవ ప్రియాసోఽఅర్యమన్త్రణంతః ।
ఉత్సూర్యో బృహదర్చిం వ్యశేత్పురు విశ్వా జనిమమానుషాణామ్ ।
సమో దివా దద్యతే రోచమానః క్రత్వాక్షతః సుకృతః కర్తృభి
ర్భూత్ । సనూర్వ ప్రతిపురోనఽఉద్ధాఽప్రభిస్తామేభి రేత్రశేభి రేషః ।
ప్రసో మిత్రాయ వరుణాయ వోచోనాగసోఽఅర్యమోఽఅగ్నయే
చ । వినస్సహస్రం శురుధోరదంత్యతావా వో వరుణో మిత్రోఽ
అగ్నిః । యచ్ఛంతుచంద్రాఽఉప్రమం నోఽఅర్కమానఃకామం పూపు
రంతుస్తవానాః॥౫॥ ఉద్యేతి సుభగో విశ్వచక్షాః సాధారణస్సూర్యో
మానుషాణామ్ । చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్య దేవ శ్చక్మేవయానమవి
ప్ర్యక్షమాంసి । ఉద్యేతి ప్రసవీతాజనానాం మహా న్కేతు రర్ణవ

సూర్యస్య । సమానం చక్రం పర్యావివృత్తస్య దేతశో వహతి ధూత్వ
యుక్తః । విభాజమానః ఉషసా ముసన్ధా ద్రేభి రుజిత్యనుమద్యమాసః ।
ఏష మే దైవ స్సవితా చచ్ఛందయస్స మానం స ప్రియినాత్తి ధామ ।
ద్వివో గుక్మః ఉగుచత్సా ఉదేతి ధూరే అధః స్త రణి ర్భాజమానః ।
నూనం జనా స్సూర్యేణ ప్రనూతా అయం నధా నిక్పణవన్న పాంసి ।
యత్రాచక్ర రమృతా గాతు మస్మై శ్యేనోపదీయ న్న స్వేతి పాథః ॥

చం దః.

ఉదుత్య ద్దర్శతమితి త్ర్యచస్య సూక్తస్య । మైత్రావరుణపుత్రో
వసిష్ఠ ఋషిః । సూర్యో దేవతా । ఆద్యా భృహతి ద్వితీయా సతోబృ
హతి । తృతీయా పుర ఉష్ణి క్చందాంసి ।

మం త్రః.

ఉదుత్యద్దశతం వపు ర్ద్రివ ఏతి ప్రతిహ్వారే । యదీమా శుర్వహతి
దైవ ఏతశో విశ్వస్మై చత్సే అరమ్ శీష్టా శీష్టా జగతస్త స్థుష్టస్సతిం
సమయా విశ్వ మారజః ॥ సప్త స్వసారస్సు వితాయ సూర్యం వహంతి
హరితో రథే ॥౬॥ త చ్చక్షు దైవహితం భుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమ
శరద శ్శతం జీవేమ శరదశ్శతమ్ ॥

చం దః.

బణ్ణహానితిద్యయోత్కృతయోః । భాగవో జమదగ్ని రక్షిః ।
సూర్యో దేవతా । బాహాతప్రగాథ శ్చందః ॥

మం త్రః.

బణ్ణహం అసి సూర్య బళాదిత్య మహం అసి । మహ స్తే సతో
మహిమాపనవ్య తేధా దేవమహం అసి । బట్సూర్య శ్రవసా మహం అసి

స్తత్రాదేవ మహంలసి । మహ్న దైవానా మనుర్యః పురోహితో విభు
జ్యోతిరదాభ్యమ్ ॥2॥

ఛం దః.

నమో మిత్రస్యేతి ద్వాదశచక్రస్య సూక్తస్య । సూర్యపుత్రోభి
తప ఋషిః । సూర్యో దేవతా । భగవీ ఛందః । దశమీ త్రిష్టప్ ॥

మం త్రః.

నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షుసే మహాదైవాయ తద్వతం
సవర్యత । దూరే దృశే దైవ జాతాయ కేతవే దివస్సుతాయ సూ
ర్యాయ శంసత ॥ సామాస్త్ర్యోక్తిః పరిపాతు విశ్వతోద్యాపాచ య
త్ర తత నన్నహాని చ । విశ్వ మన్యం నినిశతే య దేజతి విశ్వాహహో
విశ్వాహాదేతి సూర్యః ॥ న తేలదేవః ప్రదివోనివాసతే యదేతసేభిః
వత్తరై రధర్యసి ॥ ప్రాచీన మన్య దనువర్త తే రజః ఉదన్నేనజ్యోతిషా
యాసి సూర్య ॥ యేన సూర్యజ్యోతిషా బాధనేతమో జగ చ్చ వి
శ్వ ముదియర్షిభానునా ॥ తేనాస్మ ద్విశ్వామనిరామనా హుతి మపా
మీవామప దుష్వప్స్యం సువ ॥ విశ్వస్య హీ ప్రేషితో రక్షసి వ్రత
మహేశయ స్తుచ్ఛరసి స్వధాఽలను ॥ య దద్య త్వా సూర్యో ప్రబ్ర
వామహే తన్నో దైవాఽలనుమంసీరత్రక్రతుం ॥ తన్నో ద్యావృధివీ
తన్నఽఽతప్త ఇంద్రశృణ్వంతు మరుతో హవం వచః మాశూ నేభూమ
సూర్యస్య సందృశి భద్రం జీవంతో జరణా మశీమహి ॥ ౩ ॥ విశ్వా
హాత్వా సుమనస స్సుచక్షుః ప్రజావంతోఽలనమీవాఽలనాగసః
ఉద్యంతం త్వా మిత్ర మహాదివే దివే జ్యోగీవా ప్రతిపశ్యేమ సూ
ర్య ॥ మహిజ్యోతి ర్భిభ్రతం త్వాచిచక్షుభాన్వంతం చక్షుషే చక్షు

షే మయః | ఆరోహంతం బృహతః పాఞ్చసస్పరివయం జీవాః ప్రతిపశ్యేమ
 సూర్యః || యస్య తై విశ్వా భువనాని కేతునా ప్రచేరతేనిచవిశంతే
 అక్తుభిః || అనాగా స్వేనహరికేశస్తూ ర్యాహ్ని హ్నినోవస్యసావస్యసో
 దిహి || శన్నోభవచక్షుసా శన్నోఽ అహ్ని శం భా నునాశం హిమా
 శం ఘణేన | యథా శమధ్వం చ్చమన ద్దురోజే తత్సూర్య ద్రవిణం
 ధేహి చిత్రమ్ || అస్మాకం దేవాఽఉభయాయ జన్మనే శర్మ యచ్ఛత
 ద్విపదై చతుష్పదే | అదత్ప్రిబదూర్జయమానమాశితం తదస్మేశంయో
 రరపో దధాతన || యద్వోదేవా శ్చక్రమ జిహ్వాయా గురుమనసో వా
 ప్రయుతీ దేవహేళనమ్ | అరావాయోనోఽఅభిదుచ్ఛనాయతే తస్మి
 న్నదేనో వనవో నిధేతన ||౯||

ఛం దః.

సూర్యో న ఇతి పంచర్చస్య సూక్తస్య | సూర్యపుత్రౌ చక్షుర
 ధ్విః సూర్యో దేవతా || గాయత్రీ ఛందః |

మం . ౧౩ .

సూర్యో నో దివస్సాతు వాతోఽఅంతరిక్షాత్ | అగ్నినః
 పాథివేభ్యః || జోషా నవిత ర్యస్యతేహర్ష శ్శతం సవాం అహతి
 పాహినోద్దిద్యుతః పతంత్యాః || చక్షుర్నో దైవ సృవితా చక్షుర్న
 ఉత పర్వతః | చక్షు ధాతా దధాతు నః || చక్షు నో ధేహి చక్షుషే
 ర్విశ్వేతనూభ్యః | సం చేదం విచపశ్యేమ || సుసందృశం త్వా వయం
 ప్రతి పశ్యేమీ సూర్య | విపశ్యేమ సృచక్షుసః || ౧౦ ||

ఛం దః.

విభాద్భుహా దితి చతుర్ముచస్య సూక్తస్య । సూర్యపుత్రోవి
భాద్భుషిః । సూర్యో దేవతా । జగతీ ఛందః । అంత్యా ప్రస్తావ జ్ఞేః ।

మం త్రః.

విభాద్భుహా ద్వి యతు సోమ్యం మధ్వాయుదధద్వజ్జనతావ
విహుతమ్ । వాతజాతో యోఽభిరక్షతి త్మనాప్రజాః పుషాష
పురుధా విరాజతి ॥ విభాద్భుహా త్సుభృతం వాజ్ఞసాతమం ధర్మం
దిశ్వాధనుజేసత్య మర్పితమ్ । అమిత్రహః వృత్రహః దన్యుహం తమం
జ్యోతి జజ్ఞేఽనురహ సవత్సహ ॥ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాం జ్యోతి
రుత్తమం విశ్వజి ద్ధనజి దుచ్యతే బృహత్ । విశ్వభా ఙ్భాజోమహి
సూర్యో దృశఽక్షుః ప్రవథే సమాఽఽజోఽ అచ్యుతమ్ । విభాజం
జ్యోతిషాస్వాఽరగచ్ఛరోచనం దివః । యే నేమా విశ్వా భువనా
న్యాభృతా విశ్వకమణా విశ్వదేవ్యావతా ॥౧౧॥

ఛం దః.

ఆయం గౌరితి తృచస్య । సార్పరాజ నామిః । సూర్యో దేవతా ।
గాయత్రీ ఛందః ॥

మం త్రః.

ఆయం గౌః పృశ్ని రక్రమీ దనద స్మాతరం పురః । పితరం చ
ప్రియస్తాన్వః ॥ అంతర్శ్చరతిగోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్మహిషో
దివమ్ ॥ త్రింశద్ధామ విరాజతివాక్స తంగాయ ధీయతే । ప్రతివస్తారహ
ద్యుభిః ॥౧౨॥

ఛం దః.

ఋశంజేతి తృచస్య । మాధుచ్ఛందసోఽఘమర్షణముషిః । భా
వవృత్తో దేవతా । అనుష్టు ప్చందః ॥

.

మం.త్ర.

ఋతం చ సత్యం చాభీష్టాత్తప్రసాద్యజాయత | తతో రా
త్యజాయత తత స్సముద్రోఽఅణ్ణవః | సముద్రా దణ్ణవా దధి సంవ
త్సరోఽలజాయత | అహోరాత్రాణి విసద్ధ ద్విశ్వస్య మిషతో వశీ |
సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్ | దివం చ
ప్రథీవీం చాంతరిక్ష మధోస్యః || సవితా ప్రశ్చతోత్సవితా పురస్తా సువి
తోత్తరాత్తాత్సవితాధరాత్తాత్ | సవితా స స్సువతుస్తర్వతాతింసవితా
నోరాసతాందీఘమాయుః శ్రీసవితృసూర్యనారాయణార్చణమస్తు.

సారం సమావమ్.

షష్టిర్ఛోధశ ఏతాసాం సూర్యాణాంసూర్యవనదేవతాఅంత్య
మేకే సూక్త మాత్మన స్తవం మన్యంతే | య ఋషిస్సోహ మితి
ధ్యాతవ్యం || య ఏతేన సౌర్యేణ సూక్తేన సూర్య మహారహుపతి
ష్టంతే | ధనధాన్యబహుపుత్రనిర్వాధిమంత ఆయుష్యవంతఆరోగ్యవం
తోన్నాద్యవంతో రయివంతో బలవంతో ధనవంతో బహుపుత్రవంతః ||
శ్రీకామ శ్శాంతికామో మేధాకామఃప్రజ్ఞాకామోయశస్కామ ఆయు
ష్కామఆరోగ్య కామోన్నాద్యకామ ఏవం భాస్కర సూర్యాధనం
కుర్యాత్ | సదాగృహీ పాపక్షయార్థి వ్యాధి నాశనార్థి శత్రునాశ
నాథీ జీవితాథీ పుత్రతాథీ మోక్షాథీ ధనాథీ చకుర్వీతశ్రీసూ
ర్యస్యైవ సాయుజ్యం సరూపతాం సలోకతా మశ్నుతే | నమ శ్శౌన
కాయ నమ శ్శౌనకాయ నమః పరమర్షిభ్యో నమః పరమర్షిభ్యః |
శాంతా ప్రథీవీ శివ మంతరిక్షం ద్యౌర్నో దే వ్యభయన్నోఽలస్తు |
శ్వాదిశః ప్రదిశ ఉద్దిశో నఽఆపా విశ్వతః పరిపాంతు సర్వత శ్శాంతి
శ్శాంతి శ్శాంతిః || నమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్విగ్నయోనమః పృథివ్యై
నమ ఓషధీభ్యః | నమోవాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే
మహాతే కరోమః || ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ||

శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్.

భద్రం కణేభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమామ ఋభి
ర్యజత్రాః । స్థిరై రజ్జెస్తుష్టువాగ్ం సన్తనూభిః । వ్యశేమ దైవహితం య
దాయుః । స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తాత్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నోబృహన్పతిదధాతు ॥ ఓం
శాన్తి శాన్తి శాన్తిః .

ఓమ్ । భద్రం కణేభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమామ ఋభి
ర్యజత్రాః । స్థిరై రజ్జెస్తుష్టువాగ్ం సన్తనూభిః । వ్యశేమ దైవహితం
యదాయుః । స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।
స్వస్తి నస్తాత్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నోబృహన్పతిదధాతు । ఆపమాపా
మపస్సర్వాః । అస్మాదస్తాద్భిత్ ॥ ౧ ॥ అగ్నిర్వాయ త్వసూర్యశ్చ
సహనంచస్కరథియా । వాయుశ్చారశ్మిపతయః । మరీచ్యాత్తానో
అద్రుహః । దైవీర్భువనహవరీః । పుత్రీవత్త్వాయ మేసుత । మహానామ్నీ
ర్మహామానాః । మహాసా మహానస్సవః । దైవీః పర్జన్త్య సూవరీః । పుత్రీవ
త్త్వాయ మే సుత ॥ ౨ ॥ అపాశ్శుష్క్లిమపారతః । అపాశ్శుష్క్లిమపార
ఘమ్ । అపా ఘ్రామప చావతిమ్ । అప దైవీరితో హిత । వజ్రం

దైవీరజతాగ్ంశ్చ | భువనం దేవసూవరీః | అదిత్యానదితిం దైవీమ్ | యోని
నోర్ధ్వముదీపత | శివా నశ్శస్త్రమాభవన్తు | దివ్యాఅప ఓషధయః |
నుమ్మడీకా నరన్వతి | మాతే వ్యోమ సందృశి || 31 ||

అముతస్సుతౌషధయో ద్వే చ || ౧ ||

స్మృతీః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్ | అనుమానశ్చతుష్టయమ్ | ఏతైరా
దిత్యమణ్డలమ్ | సర్వైరేవ విధాన్యతే | నూర్మ్య మరీచిమాదతై | సర్వ
స్మాద్భువనాదధితగ్యాగపాకవిశేషేణ | స్మృతం కాలవిశేషణమ్ | నదీన
ప్రభవాత్కాచిత్ | అక్షయ్యాత్స్వస్థతే యథా || ౪ || తాం సద్యోఽ
భిసమాయన్తి | సోరున్సతీననివతే | ఏవం నానా సముత్థానాః | కాలా
స్సంవత్సరగ్ం శ్రితాః | అణుశశ్చమహాశశ్చ సర్వసమప్తయన్త్రితమ్ |
సతేస్సర్వైస్సమావిష్టః | ఊరున్సన్న నివర్తతే | అధిసంవత్సరం విద్యాత్
తదేవలక్షణే || ౫ || అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ | సమాయాధగి ప్రదృశ్యతే |
సంవత్సరగి ప్రత్యక్షేణ | నాధిసత్వగి ప్రదృశ్యతే | పటరో విక్లిధగి పిఙ్గః |
ఏతద్వరుణ లక్షణమ్ | యత్రైతదుప్రదృశ్యతే | సహస్రం తత్రనీయతే |
ఏకగ్ం హి శిరో నానాముఖైక్యశ్చన్ద్రం తద్వతులక్షణమ్ || ౬ || ఉభ
యతస్సప్తేన్ద్రియాణి | జల్పితం త్వేవ దిహ్యతే | శుక్లకృష్ణే సంచత్సరస్య |
దక్షిణవామయోగి పార్శ్వయోః | తస్యైషాభవతి | శుక్రం తేలన్య
ద్యజితం తే అన్యత్ | విషయాపై అహనీ ద్యారివాసి | విశ్వాహి
మాయా అవసి స్వధా వః | భద్రా తే పూషన్నిహరాతిర
స్త్వితి | నాత్రి భువనమ్ | నపూషా | నప్రళవః | నాదిత్యస్సంవత్స

ర. ఏవ ప్రత్యక్షేణప్రియతమం విద్యాత్ । ఏదద్వై సంవత్సరస్యప్రియ
తస్యగ్ం నూపమ్ । యోఽస్యమహానర్థ ఉత్పన్నోమానో భవతి । ఇ
దం పుణ్యం కురుష్వేతి । తమాహరణం దద్యాత్ ॥ 2 ॥

యథా లక్షణ ఋతులక్షణం, భువనగ్ం సప్తచ ॥ ౨ ॥

సాక్షంజానాగ్ం ప్రప్తధర్మాహూరేక్షజమ్ । మమధ్యమా ఋష
యో దేవజా ఇతి । తేషాన్మిషాని విహితాని ధామశః । స్థాతే రేజస్తా
వికృతాని నూపశః । యోఽనుమత్యాఅమిథితః । సఖాసఖాయమబ్రవీత్
జహ్నో అస్మదీవ తే । యస్తిత్యాజ సఖవిదగ్ం సఖాయమ్ । న తస్య
మాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ంశృణోశ్యలకగ్ం శృణోతి ॥ ౩ ॥
న హిప్రవేద సుకృతస్య పన్నామితి । ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః ।
విననాదాభిధావః । పప్తిశ్చ శ్రీగ్ంశ కావల్లాః । శుక్లకృష్ణాచ పాప్తికౌ
సారాగవస్త్రై జ్వరదక్షః । వసన్తో వసుభిస్సహస్రంవత్సరస్య సవితుః ।
ప్రేక్షకృత్ప్రథమ స్సృతః । అమూనాదయతేత్యన్యా ॥ ౪ ॥ ఆమూ
గ్ంశ్చ వర్తిరక్షతః, ఏతావాచగి ప్రయుజ్యంతే । యత్రైతదుపదృశ్యతే
ఏతదైవ విజానీయాత్ । ప్రమాణం కాలపర్యయేవిశేషణంతు వత్స్యా
మః ఋతూనాం తన్నిబోధతః శుక్లవాసా రుద్రగణః, గ్రీష్మణావత్రతే
సహ । *నిజహన్పుథివీగ్ం సర్వామ్ ॥ ౧౦ ॥ జ్యోతిషాప్రతిభ్యేన సః ।
విశ్వరూపేణ వాసాగ్ంసి । అదిత్యానాం నిబోధతః సంవత్సరీణాంకముఖ
ఫలమ్, వర్షాభిదక్ష దత్తాగ్ంసహ । అదుగిభోదుగిఖచక్షురివ । తద్మా
వీత ఇవ దృశ్యతే । శీతేనావ్యధయన్నివ । రురుదక్ష ఇవ దృశ్యతే ।

క్షోదయతే జ్వలతశ్చైవ । క్రామ్యతశ్చాప్య చక్షుషీ । యావైప్రజా
 భ్రగ్గోంశ్యంతే । సంవత్సరాత్తా భ్రగ్గోంశ్యంతే । యావైప్రతిష్ఠంతి । సంవత్స
 రేతాః ప్రతిష్ఠంతి । పర్వశాఖ్య ఇత్యుతాః ॥౧౧॥ శృణోత్యన్యాయైశ్చ
 ర్వామేవమట్సు ॥౩॥

అక్షోదుగభోర్థితస్యైవ । విప్రసన్నే కనీనికే । ఆత్మచాద్గణం
 నాస్తి । ఋభూణాం తన్నిబోధత । కనకాభాని వాసాగ్ంసి । అహ
 తాని నిబోధత । అన్నమగ్నీత మృజ్జీత । అహంబ్రాజేవనప్రదః । ఏతా
 వాచగ ప్రయుజ్యంతే । శరద్యత్రోప దృశ్యతే ॥౧౨॥ అభిధూస్వస్తోఽ
 భిఘ్నంత ఇవ । పాతవస్తో మరుద్గణాః । అముతో జేతు మిష్ఠుముఖమివ
 సన్నద్ధాస్సహదదృశేవా । అపథ్వస్తైర్వస్తవణైకరివ । విశిఖాసకపర్దినః ।
 అక్రుద్ధస్య యోత్యమానస్య । క్రుద్ధస్యేవలోపీనీ । హేమతశ్చక్షుషీ
 విద్యాత్ । అక్షయోః క్షిప్తోరివ ॥౧౩॥ దుర్భిక్షం దేవలోకేషు ।
 మనూనాముదకం గృహే । ఏతా వాచః ప్రవదంతిః । వైద్యుతోయాన్తి
 శైశిరీః । తా అగ్నిశివవమానా అస్వేక్షత । ఇహాజీవికామపరివశ్యత్నా ।
 తస్యైషాభవతి । ఇహేహవస్పవీత్రవనః । మరుతస్సూర్యత్వచః । శమక
 నప్రక్షా ఆవృణ ॥౧౪॥ దృశ్యత ఇవావృణే ॥౪॥

అతితామ్రాణి వాసాగ్ంసి । అష్టివేజాశతఘ్నచ । విశ్వేదేవా
 విప్రహరన్తి । అగ్నిజహ్వ అసశ్చత । నైవ దేవో న మర్త్యః । సరాజా
 వరుణో విభుః । నాగ్నిర్మేష్టోన ఐవమానః । మూర్తృకచ్చన విద్య
 తే । దివ్యస్యైకా ధనురాన్తిః । పృథివ్యామపరాశ్రితా ॥౧౫॥ తస్యే

న్దో వమ్రుచాపేణ । ధనుర్జ్యామచినత్స్వయమ్ । తదిన్ద్రధనురిత్యజ్యమ్ ।
 అబ్రువన్దేష్టు చక్షతే । ఏతదేవ శంయోర్బాహస్వత్యస్య । ఏతద్రుద్ర
 వ్య ధనుః । రుద్రస్య త్వేవ ధనురార్తిః । శిరశ్చిత్పేష । నప్రవర్గ్యోఽ
 భవత్ । తస్మాద్యస్సప్రవర్గ్యేణ యజ్ఞేన యజతే । రుద్రవ్య స శిర్స
 ప్రతిదధాతి । నై నగ్ంరుద్ర ఆరుకో భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౧౬ ॥
 శ్రితా యజతే త్రిణిచ ॥ ౫ ॥

అత్యుత్వాకతోఽతిరశ్చాత్ । శిశిర్సప్రదృశ్యతే నైషదూపం
 న వాస్తాగ్ంసి ! న చక్షుస్ ప్రతి దృశ్యతే । అన్యోవ్యం తున హిగ్ం
 స్త్రాతః । నతస్తద్దేవలక్షణమ్ । లోహితోక్షి శారశీష్ణిః । సూర్య
 స్యోదయనం ప్రతి । త్వం కరోషి న్యజ్జలికామ్ । త్వం కరోషి నిజాను
 కామ్ ॥ ౧౭ ॥ నిజానుకా మే న్యజ్జలికా । అమీ వాచముపాసతామి
 తి । తస్మై నర్వ ఋతవో నమన్తే । మర్యాదాకరత్వాత్ప్రపురౌధామ్ ।
 బ్రాహ్మణాఃప్రౌతి ! య ఏవం వేద । న ఖలు సంవత్సర ఏతైస్సేనాసీ
 భిన్నహ । ఇన్ద్రాయ నర్వాన్కామాసభి వహతి । సద్రీష్ణః । తస్మై
 మా భవతి ॥ ౧౮ ॥ అవద్రీష్ణో అంగ్ంశుమతీమతిష్ఠత్ । ఇయా నగ
 క్షప్ణో దశభిన్నహస్త్రిః ! ఆవతామిన్ద్రీశ్చ చ్యాధమన్తమ్ । ఉపన్నహితం
 నృసుణామథ ద్రామితి ఏతయైవేన్ద్రీ స్సలావృక్యా ప్రహ । అసురాన్సరి
 ప్రృశ్చతి । పృథివ్యగ్ంశుమతీ । తామన్వవస్థితస్సంవత్సరౌ దివం చ ।
 నై వంవిదుషాఽఽచార్యాన్తే వాసీనా । అన్యోఽన్యస్మైద్రప్రహ్యతామ్ ।
 యో దురీహ్యతి । భిశ్యతే స్వగాల్లోకాత్ । ఇత్యృతుమణ్డలాని ।

సూర్యమణ్డలాన్యఖ్యాయితాః । అతః ఊర్ధ్వగంసనిర్వచనాః ॥ ౧౯ ॥

నిజానుకృతం భవతి ద్రుప్త్యాతాం పఞ్చ చ ॥౬॥

ఆరొగో భాజని పటరని పత్రజః । స్వర్ణరొ జ్యోతిషీమాన్ విభా
సః । తే అస్మై సర్వే దివమాతపన్తి । ఊర్జం దుహనా అనపస్ఫురన్త ఇతి ।
కశ్యపాఽష్టమః । స మహామేరుం న జహతి । తస్మైమా భవతి । య
త్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్ । ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను ।
యస్మిన్సూర్యా అర్పితాస్త ప్త పాకమ్ ॥౭౦॥ తస్మిన్నాజానమధి విశ్ర
యేమమితి । తే అస్మై సర్వే కశ్యపాజ్యోతిర్లభన్తే । తాన్ధోమగకశ్యపా
దధి నిధామతి । భస్తాకర్మకృద్వివేచమ్ । ప్రాణో జీవానీన్ద్రియజీవాని
నప్తశీర్షణ్యాగ ప్రాణాః । సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । అపశ్యమహమే
తాన్ధస్త్వసూర్యానితి । పఞ్చకర్ణోవాఘ్నాయనః । నప్తకర్ణశ్చస్తాషీః ॥
౭౧॥ అనుశ్రవిక ఏవనాకశ్యప ఇతి । ఉభావేదయితే । నహి శేకుమివమ
హామేరుం గన్తుమ్ । అపశ్యమహమేతథ్సూర్యమణ్డలంపరివర్తమానమ్ ।
గార్గ్యగ ప్రాణత్రాతః । గచ్ఛన్త మహామేరుమ్ । ఏకం చాజ హతమ్ ।
భాజపటరపత్రజానిహనేతిష్ణన్నాతపన్తి । తస్మాద్దిహతప్రితపాః ॥౭౨॥
అముత్రైతరే । తస్మాద్దిహతప్రితపాః । తేషామేషా భవతిస్తప్తసూర్యా
దివమను ప్రవిష్టాః । తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణాపాన్ । తే అస్మై సర్వేఘృత
మాతపన్తి । ఊర్జం దుహనా అనపస్ఫురన్త ఇతి । నప్తర్విజసూర్యా ఇ
త్యాచార్యాః । తేషామేషా భవతి । స్తప్త దిశో నానాసూర్యాః ॥౭౩॥
స్తప్తహోతార ఋత్విజః । దేవాదిత్యా యేస్తప్త । తెభిస్సామాభి

రక్షణ ఇతి । రదప్యామ్నాయః । దిగ్భాజ ఋతూన్కరోతి । ఏత యో
వావృతా సమానసూర్యతాయా ఇతి వైశమ్పాయనః । తస్యైషా భవ
తి । యద్భావ ఇన్ద్రితే శతగంశతం భూమీః । ఉత స్యుః । న త్వావ
జ్ఞప్తహస్త్రీగ్ం సూర్యాః॥౨౦॥ అనున జాతమప్యరోధనీఇతి । నానావి
జ్ఞత్వాదృతూనానానాసూర్య త్వమ్ । అష్టేతు వ్యవసితాఇతి । సూర్య
మణ్డలాన్యష్టాత ఊర్ధ్వమ్ తేషామేషా భవతి । చిత్రం దేవానాముద
గాదనీకమ్ । చతుర్ముఖత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽపా ద్యాతావృధివీ
అన్తరిక్షమ్ । సూర్య ఆత్మాజగత స్తస్థువశ్చేతి ॥౨౧॥

సాకం స్లాక్షిస్తప్తీతప్తా నానా సూర్యా సూర్యా నవ చ ॥2॥
క్వేదమబ్ధ్యం నివిశ తే, క్వాయగ్ం సంవత్సరోమిథః, క్వాహణ
క్వేయం దేవరాత్రీ । క్వమాసాఋతవశ్శ్చితాః, అర్థమాసాముక్షూరాః
నిమేషాస్తుటిభిస్సహ । క్వమా ఆపో నివిశన్తే, యదీతోయాన్తి సం
వ్రతి । కాలా అపునివిశన్తే, ఆపస్సూర్యే ప్రమాహితా॥౨౩॥ ఆభ్రా
ణ్యవగప్రవద్యన్తే, విద్యుత్సూర్యే ప్రమాహితా, అనవర్ణైశ్చమే భూమీః
ర్షియంచాసాచరోదనీకిగ్ం స్విదత్రాన్త రాభూతమ్, యేనేమే విధృ
తైఉభే । విష్ణునా విధృతే భూమీ । ఇతి వత్సస్యవేదనా । ఇరావతీ
ధేనుమతీహి భూతమ్, నూయావసినీ మనుషే దశస్యే ॥౨౪॥ వ్యష్టభా
ద్రోదనీ విష్ణవైతే । ద్రాధర్థ వృధివీమృభితోమయాభైః । కిం శద్విష్ణోర్జ
లమూహయః । క్వా దీప్తికిం ప్రరాయణమ్, ఏకో యద్ధారయద్దేవః,
రజత రోదనీ ఉభే । వాతాద్విష్ణోర్జలమూహయః, అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే ।

త్రివదాద్ధారయద్దేవః, యద్విష్ణో రేక్షమత్తమమ్ | ౨౮ | అగ్నియోవాయ
 వశ్చైవ , వ్రతదస్య ప్రరాయణమ్ | పృచ్ఛామిత్యా పరం మృత్యుమ్ |
 అవమం మధ్యమం చతుమ్ | త్రాకం చ పుణ్యపాపానామ్ | వ్రతత్సృ
 చ్ఛామి సంప్రతి | అముమాహుజివరం మృత్యుమ్ | ప్రవమానం తు మధ్య
 మమ్ | అగ్నిరేవావమా మృత్యుః | చన్ద్రమాశ్చతురుచ్యతే | ౨౯ |
 త్రినాభోగాగ పరం మృత్యుమ్ | ప్రాపాస్సంయన్తి సర్వదా | ఆభోగా
 స్త్వైవ సంయన్తి | యత్ర పుణ్యకృతోజనాః | తతో మధ్యమమాయ
 న్తి | చతుమగ్నిం చ సంప్రతి | పృచ్ఛామి త్వా పాపకృతః | యత్ర
 యాతయతే యమః | త్వం నస్తద్భ్రహ్మస్మిన్ బ్రూహి | యది వేధా
 సతో గృహాః || ౩౦ || కశ్యపాదుదితానూస్యార్యాః | ప్రాపాన్నిర్ఘ్నాన్తి
 సర్వదా | రోదస్యో రస్తద్దేవేషు | తత్రన్యన్యన్తే వాస్తవైః | తేఽశ
 రీరాగ్ ప్రపద్యన్తే | యథాఽపుణ్యన్యకర్మణః | అపాణ్యపాదకేతానః |
 తత్ర తేఽయోనిణా జనాః | మృత్వాపునర్మృత్యుమావద్యన్తే | అద్య
 మానాస్త్వకర్మభిః || ౩౧ || ఆశాతికాగ క్రిమయ ఇవ | తత్కపూయన్తే
 వాస్తవైః | అపైతం మృత్యుం జయతి | యవ్రవం వేదానఖిలైవం విద్యా
 హ్మణః | దీక్షుః శ్రుత మో భవతి | కశ్యప్రస్యాతిధిస్సిద్ధగమనస్సిద్ధాగమనః |
 తస్యైవాభవతి | ఆయస్త్రిన్ధిప్తవాస్తవాః | రోహన్తీ పూర్వారూపాః || ౩౨ ||
 ఋషిర్ హదీక్షుః శ్రుత మః | ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిధిరితి | కశ్యపగి పశ్యతో
 భవతి | యత్సర్వం పరిపశ్యతితి సౌత్వాత్ | అథాగ్నే రష్టపురుషస్య |
 తస్యైవా భవతి | అగ్నే నయ సువథా రాయే అస్మాగ్ | విశ్వాని దేవ

వయునానివిద్వాన్ | యుయోధ్యస్మజ్జహురాణమేనః | భూయిష్ఠాంతేన
మఉక్తిం విధేమేతి || ౩౩ || సమాహితా దశస్యే ఉత్తమముచ్యతే గృహ
ధన్వ కర్మభిః పూర్వ్యా రుహితేతి || ౩౪ ||

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ | సహోజా అజితా ప్రభుః | వైశ్వా
నరో నర్యాపాశ్చ | ప్రజ్జీరాధాశ్చ సప్తమః | వినపేవాష్టమోఽగ్ని
నామ్ | ఏతేఽష్టా వసవః క్షితా ఇతి | యథర్వేవాగ్నే రర్చిర్వర్ణవి
క్షేమాః | నీలార్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చైతి | అథ వాయోరేకాదశపురుష
స్యైకా దశస్త్రిక్షస్య | ప్రభాజమానా వ్యవదాతాః || ౩౪ || యాశ్చ
వాసుకివైద్యుతాః | రజతాగపరుషా శ్వామాః | కపిలా అతిలోహితాః
ఉర్ధ్వా అవపతంతాశ్చ | వైద్యుత ఇత్యేకాదశ | నైనం వైద్యుతోహినస్తి
యఏవం వేద | సహోవాచ వ్యాసగ్గసారాశ్రయః | విద్యుద్వధ మేవాహం
మృత్యు మేచ్ఛమితి | న త్వకామగ్ంహన్తి || ౩౫ || యఏవం వేద | అథ
గర్ధర్వగణాః | స్వానభ్రాట్ | అఙ్ఘారిర్భూమృగిః | హస్తస్సుహస్తః |
కృశానుర్విశ్వావసుః | మూఢాన్వాన్ధూన్యైర్వ ప్రాచాః | కృతి రిత్యేకా
దశ గర్ధర్వగణాః | దేవాశ్చ మహాదేవాః | రశ్మయశ్చ దేవాగరగిరః || ౩౬ ||
నైనం గరోహినస్తి | యఏవం వేద | గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్షతీ |
ఏకపదీ దిపదీ నా చతుష్పదీ | అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ | సహస్రా
క్షరాపరమేవో మన్నితి | వాచో విశ్వేషణమ్ | అథ నిగద వ్యాఖ్యాతాః |
తానను క్రమిష్యామః | సరాహవ స్స్వతపసః || ౩౭ || * విద్యున్మహస్సో

* 'విద్యున్మహస్సో' ఇతి పాఠాంతరమ్,

ధూపయః, శ్యావయోగృహమేథా శ్చేత్యేతే. యచేమశిమివిద్విషః
 పర్జన్యాన్సప్తపృథివీమభివర్షంతి! వృష్టిభిరితి. ఏతయైవవిభక్తివివర్జితాః
 సప్తభిర్వాతైరుదీరితాః. అమూన్లకానభివర్షంతి. తేషామేషాభవతి
 సమానమైతదుదకమ్ ||౩౯|| ఉచ్చైశ్చత్యవచాహభిః. భూమిం పర్జన్యాః
 నన్వి. దివంజన్వన్యగ్నయన్తి. యదక్షరం భూతకృతమ్. విశ్వేదేవా
 ఉపాసతే. మహర్షిమన్యగ్నోష్టారమ్. జమదగ్నిమకుర్వత. జమదగ్ని
 రాప్యాయతే. ఛన్దోభి శ్చతురత్తరైః. రాజ్ఞ సోమన్యతృప్తాసః ||౪౦||
 బ్రహ్మణావీర్యావతా. శివానగిప్రదిశోదిశః, తచ్చంద్రాయోరాత్రివృణీమహే
 గ్రాతుంయజ్ఞాయ, గ్రాతుంయజ్ఞపతయే. దైవీన్వస్తిరస్తునః. స్వస్తిర్దాన
 షేభ్యః. ఉర్ధ్వంజిగాతుభేషజమ్. శీంసోఅస్తుద్విపదే. శంచతుష్పదే
 సోమపా ౩ అసోమపా ౩ ఆతినిగదవ్యాఖ్యాతాః ||౪౦|| వ్యవదాతావ
 న్తిగర్గిర స్తపన ఉదకం తృప్తాసశ్చతుష్పద ఏకంచ ||౪౧||

సహస్రవృదియం భూమిః. పరంవ్యోమసహస్రవృత్. అశ్విన
 భుజ్జ్యౌనాసత్యా. విశ్వస్య జగతస్పతీ. జాయా భూమిగ పతిర్వ్యోమ
 మిధునంతా అతుర్యధుః. పుత్రోబృహస్పతీరుద్రః. సరమాఇతిస్తీష్ట
 మమ్. శుక్రంవామన్యద్యజతంవామన్యత్. విషురూపై అహనీద్యా
 వస్థః ||౪౧|| విశ్వాహిమాయాఅవధస్వధావస్తా. భద్రావాంపూషణ
 విహరాతిరస్తు. వాసాత్యోచిత్రోజగతోనిధానా. ద్యావాభూమీచరథ
 స్సగ్ంసఖాయా. తావశ్వినారాసభాశ్వాహవంమే. శుభ్రస్థతీతగతగ్
 సూర్యయాన్తహ. త్యుగ్రోహభుజ్జ్యౌమశ్వినోదమేఘే. రయింనకశ్చిన్

మృవా ౨ అవాహః । తమావాధుర్నాభిరాత్మస్వతీభిః । అన్తరక్షచు
 ద్భిరహోదకాభిః ॥౪౨॥ ద్వివి క్షప్త్రైరహతివజద్భిః । నాసత్కాభుజ్జాత
 మూవాధుజవర్తజః । సమద్రప్యథస్వన్నా ద్రాస్యపారే । త్రిభిరథ కృత
 పద్మిష్టదత్తైః । సవితారంవిరవస్సమ్ । అనుబధ్నాతికామృతః । ఆవహా
 మమృరత్సవః । సవితా ౨ రేవసా ౨ భవత్ । త్యగ్ంమత్కృష్టం విదిత్వైవ ।
 బహుసామగిరంవశే ॥౪౩॥ అన్వేతితుగ్ం ౨ సక్రియాం తమ్ । ఆయనూ
 యాన్ధోనీమకృష్ణుషు । ససజ్జామస్తమాద్యో ౨ త్యోతః । వాచోగాఢ
 పీచాత్రితత్ । సతద్గోభిస్తవా ౨ త్యేత్యన్యే । రక్షసా ౨ సన్వితాశ్చయే ।
 అన్వేతిపరివృత్త్యా ౨ స్తః । వైవమైకైష్టా అశ్వినా । తేష్టేద్యుగివృధివ్యోమ్ ॥
 అహర మాగర్భందధాథే ॥౪౪॥ తయోరేతే వత్సావహూరాత్రే ।
 పృథివ్యాఅహః । దివోరాత్రీః తాలవిన్మష్టే । దమ్మతీప్రవభవతః ।
 తయోరేతేవత్సా । అగ్నిశ్చంద్రిత్యశ్చ । తాత్రేర్వత్సః । త్వేత ఆదిత్యః ।
 అహ్నో ౨గ్నిః ॥౪౫॥ తామ్రాలరుణః । తాలవిన్మష్టే । దమ్మతీప్ర
 వభవతః । తయోరేతేవత్సా । వృశశ్చవైద్యుతశ్చ । అగ్నేర్వృతః ।
 వైద్యుతఆదిత్యస్య । తాలవిన్మష్టే । దమ్మతీప్రవభవతః । తయోరేతే
 వత్సా ॥౪౬॥ ఉష్మాచనీహరశ్చ । వృత్రస్యోష్మా । వైద్యుతస్యనీహరః ॥
 తాతావైవప్రతిపజ్యేతే । నేయగ్ంరాత్రీగర్భిణీవుత్రేణసంవవతి । తస్యావా
 ఏతద్దుల్బణమ్ । యద్రాత్రోర్గర్భయః । యథాగోగర్భిణ్యా ఉల్బణమ్ । గవ
 మృతస్యా ఉల్బణమ్ । ప్రజయన్తుః ప్రజయాచ పశుభిశ్చభవతి । యవవం
 వైద । ఏతముద్యన మపియన్తంచతి । ఆదిత్యః పుణ్యస్సవత్సః । అథపవి

మతాజ్ఞీరసః ॥౪౭॥ స్థోఽపాదకాభిర్వశీదధాధేఅగ్నిస్తయా రైతేవత్సేభ
వతిచతారీచ ॥౧౦॥

ప్రనిత్రవన్తః సరివాజమానతే! పితైషాం ప్రహ్లో అభిరక్షతివ్రతమ్
మహస్సముద్రం వరుణస్తి రోదధాధీరా ఇచ్ఛేక్తుర్ధరుణేష్వారభమ్ । ప్రవి
త్రం తెవితతం బ్రహ్మణస్వతే! ప్రభుర్గాతాణివర్యేషివిశ్వతః! అతవ్రత
నూర్నతదామోఅశ్నుతే! శృతాస్త ఇద్వహన్తస్తథమాశతబ్రహ్మదేవా
నామ్ , అసతస్సద్యేతతతుః ॥౪౮॥ ఋషయస్సప్తాత్రిశ్చయత్ , పర్వే
ఽత్రయో అగస్త్యశ్చ । నక్షత్రైశ్శంకృతోఽవసన్ । అథసవితుశ్శ్యా
వాశ్వస్యావర్తికామస్య, అమీయ ఋతూనిహితానఉచ్చా । నక్షందదృ
శ్రేకువాచిద్దివేయుః , అదభానివరుణ్యవ్రతాని! విచాకశచ్ఛస్త్రమాన
క్షత్రమేతి , తత్సవితుర్వరేణ్యమ్, భర్గోదేవస్య ధీమహి ॥౪౯॥ ధియో
యోనః ప్రచోదయాత్ । తత్సవితుర్వరేణ్యమహే , వయం దేవస్యభోజనమ్,
శ్రేష్ఠగ్ంసర్వధాతమమ్ । తురం భగస్య ధీమహి । అపాగూహతసవి
తాత్మభీః । సర్వాజ్ఞైవోఅన్ధసః , నక్షంతాన్యభవస్తృకే , అస్థ్యస్థా*
సమ్భవిష్యామః! నామనామైవనామమే ॥౫౦॥ సపుగ్ంసక్షంపుమాగ్ం
స్త్రిస్మి । స్థావరోఽస్మృథజజ్ఞమః! యజేఽయత్యేయష్టాహేచ । మయా
భూతాన్యయక్షత! ప్రశవోమమభూతాని । అనూబన్ధ్యోఽస్మృహంవిభుః!
స్త్రియస్సతీః । తాఉమేపుగ్ంసఆహుః । పశ్యదక్షణ్యాన్న విచేతదన్ధః ।
క్షవిర్యః పుత్రస్స ఇమాచికేత ॥౫౧॥ యస్తావిజానాథ్సవితుః పితాఽసత్ ।

* 'అస్థ్యస్థా' ఇతి పాఠాంతరమ్.

అన్తోమణిమవిస్తత్ । తమనఙ్గులిరావయత్ । అగ్రీవః ప్రత్యముచ్చత్ ।
 తమజహ్వాలనశ్చత్ । ఊర్ధ్వమూలమవాత్సాఖమ్ । వృక్షంయోవేదసు
 ప్రతి । నసజాతుజనశ్శ్రద్ధధ్యాత్ । మృత్యుర్మామారయాదితిః । హాసితగ్ం
 కుదితంగీతమ్ ॥ ౫౨ ॥ వీణాపణవలాసితమ్ । మృతంజీవంచయత్కించత్ ।
 అక్షానిశ్చుప్తవిద్ధితత్ । అత్పవ్యగ్ంస్తవ్యధ్యాయత్ । అస్మాజ్జాతామే
 మిథూచరన్ । పుత్రోనిర్ముత్యావైదేహః । అచేతాయశ్చచేతనః ।
 శసతంమణిమవిస్తత్ । సోఽనఙ్గులిరావయత్ । సోఽగ్రీవఃప్రత్యముచ్చత్ ॥
 ౫౩ ॥ సోఽజహ్వాలనశ్చత్ । నైతమృషిం విదిత్వానగరం ప్రవిశేత్ ।
 యదిప్రవిశేత్ । మిథాచరిత్వాప్రవిశేత్ । తత్పమృవన్యవ్రతమ్ । అత
 మగ్నీరథంతిష్ఠ । ఏకాశ్వమేక్షయోజనమ్ । ఏకచక్రమేక్షధురమ్ । వాత
 ప్రాజ్ఞతించిభో । వైవిద్యతినవ్యథతే ॥ ౫౪ ॥ నాస్యాత్మోయాతునష్టతి ।
 యచ్ఛ్రేయాన్రోహితాగ్ంతృగ్నేః । రథేయుక్త్వాఽధితిష్ఠతి । ఏకయా
 చ దశభిశ్చన్వభూతే । చావభ్యామిష్టయేవిగ్ంశత్యాచ । తిస్సభిశ్చవ
 హసే త్రిగ్ంశత్యాచ ॥ నియుద్భిగ్వాయవిహతావముచ్చ ॥ ౫౫ ॥ తతత్సుర్ధి
 మహినామమేచికేతగీతంప్రత్యముచ్చద్యవ్యథతేనప్తచ ॥ ౧౧ ॥

ఆతనుష్వ ప్రతనుష్వ । ఉద్ధమాధమసంధమ । ఆదిత్యేచప్ర
 వహానామ్ । గర్భమాధహియఃపుమాః । ఇతస్సిక్తగ్ంనూర్యగ
 తమ్ । వద్ద్రమసైరసంకృధి । వారాదం జనయాగ్రిఽగ్నిమ్ । యప
 కారుద్రాచ్యతే । అప్రంభ్యాతాన్సహస్రాణి । స్మర్యతేనచద్యవ్యతే ॥ ౫౬ ॥

ఆరణ్యకశిక్షావిరోధేఽసి సతమిత్యనుజాతసాహ శిష్టరాద్యతః.

వీవమైతంనిబోధత | ఆమన్దోన్ద్రహరిభిః | యాహిమయాంరహమభిః |
 వ్యకేచిన్నియేవారిన్నపాశిసః | దధన్వేవతా ఇహి, మామన్దో
 రిన్ద్రహరిభిః | యామిమయాం రోమభిః | మామా కేచిన్నియే *
 మురిన్నపాశిసః | నిధన్వేవతా ౨౩౩మి | అణుభిశ్చమహద్భిశ్చ || ౫౭ ||
 నిఘ్నప్యేతస్థూయతైః | కాతేర్ హరిత్వమాప్తస్నైః | యా
 హివహస్రయక్ | అగ్నిర్విభాష్టివనసః | వాయుశ్చేతసికదుక్రికః | సంవత్స
 రా విషూవదేకః | నిత్యాస్తేనుచరాస్తవ | సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్ర
 హ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోమ్ | ఇద్వాగచ్ఛహరివ ఆగచ్ఛమథాత్రిభః |
 మేవమృషణశ్వస్య మైనే || ౫౮ || గౌరావ స్కన్దిష్ణహల్యాయైజార |
 కౌశికబ్రాహ్మణ గౌతమబ్రువణ | అరుణశ్వాత్తహగతాః | వసవః
 వృధివిక్షితః | అప్తేద్విగావోవహోగ్ంయః | అగ్నిశ్చబాతవేదాశ్చత్యైతే |
 తామ్రాశ్వాస్తామృరథాః | తామ్రవర్ణాస్తథానితాః | దణ్డహస్తాఃకౌద
 గ్ధతః | ఇతోరుద్రాణివరాంగతాః || ౫౯ || ఉక్తగ్ంస్థావం ప్రమాణంహ
 వురృత | బృహస్పతిశ్చ సవితాచ | విశ్వయాపైరిహగతామ్ | రథేనో
 దక్షవత్మకానా | అపుషాఇతికర్తవ్యయోః | ఉ
 లావయవానామితః ప్రతిజ్యా | వాసాత్యాఇత్యశ్వినోః | శోఽన్తరిక్షే
 శబ్దంకరోతీతి | వాసిష్ఠాకాహిణోమీమాగ్ంరిసాంచక్రే | తస్యైషాభవ
 తి | వాక్రేవవిద్యుదితి | బ్రహ్మణఉదరణమసి | బ్రహ్మణ ఉదీరణమసి
 బ్రహ్మణ ఆన్తరణమసి | బ్రహ్మణఉప్తరణమసి || ౬౦ ||

* కేచిన్నియు' + 'ప్రతిచ్యా' ఇతిపాఠాన్తరమ్.

దృశ్యతేచ మేనేపరాంగతాశ్చ కేవలత్పు ॥౧౨॥

(అపక్రామతగర్భిణ్యః) అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీ
మిమాంసుహీమ్ । అహంవేదనమేమృత్యుః । నచామృత్యురఘా
హరత్ । అష్టయోన్యష్టపుత్రామ్ । అష్టపద్దిదమన్తరితుమ్ । అహంవేదన
మేమృత్యుః । నచామృత్యురఘాహరత్ । అష్టయోనీ మష్టపు
త్రామ్ । అష్టపత్నీమమూం దివమ్ ॥౧౩॥ అహంవేదనమేమృత్యుః ।
నచామృత్యురఘాహరత్ । సుతామాణంమహీమూషు । అదితి
ర్ద్యౌరదితిర్న సరితుమ్ । అదితిమాతానపితానపుత్రాః । విశ్వేదేవాది
తిగవచ్ఛజనాః । అదితిజాతమదితిర్జనిత్వమ్ । అష్టపుత్రాస్త్రాదితేః । యే
జాతాస్తస్యగపరి । దైవాంశ ఉపప్రేతస్సప్తభిః ॥౧౪॥ పరామాతాణ్ణ
మాన్యత్ । సప్తభిగ పుత్రైరదితిః । ఉపప్రేత్సూర్వ్యంయుగమ్ । ప్ర
జాయే మృత్యువేతత్ । పరామాతాణ్ణమాభరదితి । తాననుక్రమిష్యా
మః । మిత్రశ్చవరుణశ్చ । ధాతాచార్యమాచ । లగ్నశ్చభగశ్చ ।
ఇష్టశ్చవివస్వాగ్నశ్చేత్యేతే । హిరణ్యగర్భోహగ్నశ్చుచివత్ । బ్రహ్మ
జజ్జానం తదిత్పదమితిగర్భగప్రాజాపత్యః । అథపురుషస్సప్తపురుషః ॥౧౫॥

అమూందివగ్నం సప్తభిరేతే చత్వారిచ ॥౧౬॥

(యథాస్థానంగర్భిణ్యః) యోహసౌతపన్నుదేతి । ససర్వేషాం
భూతానాంప్రాణానాదాయోదేతి । మామేప్రజాయామాసశూనామ్ ।
మామనుప్రజానాదాయోదగః । అసౌయోహస్సమేతి । స సర్వే
షాం భూతానాం ప్రాణానాదాయోహస్సమేతి । మామే ప్రజాయామా

పశూనామ్ | మామమ పాణానాదాయాంతంగాః | అసాయ అపూర్యతి |
 సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరాపూరితాః ||౬౪|| మామేప్రజాయా
 మాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరాపూరితాః | అసాయోఽప్రజా
 యతి | సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపకీయతి | మామేప్రజాయా
 మాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరపకీయతాః | అమూనినక్షతాః |
 సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ | మామేప్రజా
 యామాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరపప్రసృపతమోత్సృపత ||౬౫||
 ఇమేమాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ | సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్ప
 న్తి చోత్సర్పన్తి చ | మామేప్రజాయా మాపశూనామ్ | మామమ
 ప్రాణైరపప్రసృపతమోత్సృపత | ఇనుఋతవః | సనర్వేషాం భూతానాం
 ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ | మామేప్రజాయా మాపశూనా
 మ్ | మామమప్రాణైరపప్రసృపతమోత్సృపత | అయగ్ం సంవత్సరః |
 సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ||౬౬|| మామే
 ప్రజాయామాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరపప్రసృపమోత్సృప | ఇద
 మహాః | సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ | మా
 మేప్రజాయామాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరపప్రసృపమోత్సృప ||
 ఇయగ్ం రాత్రిః | సనర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పన్తి చోత్సర్ప
 తి చ | మామేప్రజాయా మాపశూనామ్ | మామమప్రాణైరపప్ర
 సృపమోత్సృప || ఓం భూర్భువస్స్వ | ఏతద్వో విఃకునం మానో వి
 ఖునగ్ం రీధ్వం || ౬౭ || ప్రాణైరాపూరితమోత్సృపత చోత్సర్పన్తి

ప్రమాన్యుప్రద్యేచ ॥౧౪॥

యోఽస్తా ఘోదశామూని ద్వాదశాయం చతుదశః

ఉదేత్యస్తమేత్యాపూర్వత్యక్షయత్యమూనినకుతాన్త్రీమేమా
నా ఇనుఋతవోఽయగ్ం సంవత్సర ఇదమహరియగ్ం రాత్రిర్దశః॥

అథాదిత్యస్యాష్టపురుషస్య । వసూనామాదిత్యానాగ్ం స్థానే
స్వతేజసా భాని । రుద్రాణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । ఆ
దిత్యానామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । సతాగ్ం సత్యానామ్
ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । అభిధూన్వతామభిషుతామ్
వాతవతాం మరుతామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । ఋభూ
ణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । విశ్వేషాం దేవానామ్
ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని । సంవత్సరస్యస్తవితుః । ఆదిత్యస్య
స్థానే త్వతేజసా భాని । ఓం భూర్భువస్స్వః । రశ్మయోనోమిధునం
మానోమిధునగ్ం రీధ్వమ్ ॥౧౫॥

ఋభూణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భానివట్పు ॥౧౬॥

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । భాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
పటరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । పతల్లస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । స్వర్ణ
గస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । జ్యోతిషీమతస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
విభాసస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । కశ్యపస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । ఓం
భూర్భువస్స్వః । ఆపోనోమిధునం మానోమిధునగ్ం రీధ్వమ్ ॥౧౭॥
ఆరోగస్య దశః॥

అథవా యోరే కాదశ పురుషస్యై కాదశస్త్రిక్షస్య । ప్రభా
జమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని । వ్యవదాతానాగ్ం
రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం రుద్రా
ణాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని । రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వ
తేజసాభాని, పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని । శ్యా
మానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । కపిలానాగ్ం రుద్రా
ణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే
స్వతేజసాభాని । ఉద్ధానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని ॥
20॥ అవపతంతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । వైద్యు
తానాగ్ం రుద్రాణాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । ప్రభాజమానీనాగ్ం
రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీ
నాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । వాసుకి వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం
స్థానే స్వతేజసాభాని । రజతానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా
భాని । పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । శ్యామా
నాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । కపిలానాగ్ం రుద్రాణీ
నాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే
స్వతేజసాభాని । ఉద్ధానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని ।
అవపతంతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । వైద్యుతీనా
గ్ం రుద్రాణీనాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । 21॥ భూభృవస్స్య । ఊ
షాణీ వోమిథునం ఊషోమిథునగ్ం రీభృం ॥ 22॥

ఉద్ధానాగ్ంరుద్రాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాస్యతిలోహితీ
నాగ్ం రుద్రాగ్ంనాగ్ంస్థానే స్వతేజసా భాసి పశ్యచ॥ ౧౭ ॥

అథాగ్నే రష్ట్రపురుషస్య అగ్నేర్గ పూర్వ దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజ
సాభాని బాతవేకన ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసాభాని ॥ న హూజసో
దక్షిణ దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని అజరావ్రభవ ఉపదిశ్యస్య స్థానే
స్వతేజసా భాని ॥ వైశ్వానరస్యా పరదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని
నర్యావన ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ॥ సక్తిరాథవ ఉపదిశ్యస్య
స్థానే స్వతేజసా భాని ॥ విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ॥ ఓం
భూర్భువస్స్వ ॥ దిశో వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీధ్యమ్ ॥ ౧౮ ॥
స్వరేకంచ ॥ ౧౯ ॥ ఏతద్రశ్యాయ ఆపోహూపాణి దిశ్య పశ్య ॥

దక్షిణ పూర్వస్యాం దిశి విసర్పిణరకః తస్మాన్ను పరిప్రాహి ॥ ద
క్షిణా పరస్యాం దిశ్య విసర్పిణరకః తస్మాన్ను పరిప్రాహి ॥ ఉత్తర పూర్వ
స్యాం దిశి విషాదీనరకః ॥ తస్మాన్ను పరిప్రాహి ॥ ఉత్తరా పరస్యాం దిశ్య వి
షాదీనరకః తస్మాన్ను పరిప్రాహి ॥ ఆయస్త్థిన్స్త్వ వాసవా ఇన్ద్రియాణి
శతత్రత విత్యైతే ॥ ౨౩ ॥ దక్షిణ పూర్వస్యాం నవ ॥ ౧౯ ॥

ఇన్ద్రియైశ్చాషా వో వసుభిః పురస్తాదుపదధ తామ్ ॥ మనోజవసావణి
పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధ తామ్ ॥ ప్రచేతా వోరుద్రైశ్చ శ్చాదుపదధ తామ్ ॥
విశ్వకర్మా వ ఆద్దిత్యైరుత్తరత ఉపదధ తామ్ ॥ త్వష్టా వోహూపైరుపరిష్టా
దుపదధ తామ్ ॥ గంజ్ఞానం వణిష శ్చాద్దితి ॥ ఆదిత్యనర్వోఽగ్నిః పృథివ్యామ్ ॥
వాయురన్తరీక్షే ॥ సూర్యోద్దివి ॥ చంద్రోమాద్దిక్షు ॥ నక్షత్రాణి స్వలోకే ॥

ప్రవాహ్యేన । ప్రవాహ్యగ్నే । ప్రవాహివాయో । ప్రవాహీన్ద్రా । ప్రవాహి
పూర్షా । ప్రవాహిదేవాః ॥ ౨౪ ॥ . దిక్షుప్తప్తచ ॥ ౨౦ ॥

అపమాపామపస్సర్వాః । అస్మాన్తస్మాదితోఽముతః । అగ్నిర్వా
యుశ్చ సూర్యశ్చ । సహసంచ స్కరద్ధియా । వాయుశ్చ రశ్మివతయః
మరీచ్యాత్మావోఅద్రుహః । దేవీభ్య వనసూవరీః । పుత్రవత్త్వాయ మేసుత ।
మహానామ్నిర్మహమానాః । మహాసోమహస్సస్వః ॥ ౨౫ ॥ దేవీః పర్జన్య
సూవరీః । పుత్రవత్త్వాయ మేసుత । అపాశ్చస్త్విమపారక్షః । అపాశ్చస్త్వి
ష్టిమపారభుమ్ । అపాఘ్రామపచానతిమ్ । అపదేవీర్తోహిత । వజ్రం
దేవీరజీతాగ్ంశ్చ । భువనందేవసూవరీః । అదిత్యానదితిందేవీమ్ । యోని
నోర్ధ్వముదీపత ॥ ౨౬ ॥ భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః । భద్రం పశ్యే
మాక్ష భియజత్రాః ॥ స్థిరై రజైస్తుష్టవాగ్ంస సనూభిః । వ్యశేమదే
వహితంయదాయుః । స్వస్తివత్సో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నగ పూషావిశ్వ
వేదాః । స్వస్తివత్సాక్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నోబృహస్పతిర్గధాతు ।
కౌశవోఅరుణాసశ్చ । ఋషయోవాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాగ్ంశతధాహి ।
సమాహితాసాసహస్రధాయసమ్ । శివానశ్చ స్తమాభవన్తు । దివ్యా
ఆస్తపవధయః । సుమృద్ధీకాసరస్వతి । మాతైవోమసందృశి ॥ ౨౭ ॥ స్వ
రుదీపత్రవాతరశనాష్టత్పు ॥ ౨౮ ॥

యోఽపాం పుష్పం వేద । పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవ
తి । చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్ । పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవ
వతి । యవవం వేద । యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భవతి ।

అగ్నిర్వాఅపామాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | యోఽగ్నేరాయత
 నం వేద || 25 || ఆయతనవాన్భవతి | ఆప్తోవా అగ్నేరాయతనమ్ | ఆ
 యతనవాన్భవతి | యవీవం వేద | యోఽపామాయతనం వేద | ఆయ
 తనవాన్భవతి | వాయుర్వా అపామాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి |
 యోవాయోరాయతనం వేద | ఆయతనవాన్భవతి || 26 ||
 ఆప్తోవై వాయోరాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | యవీవం వేద |
 యోఽపామాయతనం వేద | ఆయతనవాన్భవతి | అసౌ వైతపన్నపా
 మాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | యోఽముష్యతపత ఆయతనం వేద
 ఆయతనవాన్భవతి | ఆప్తోవా అముష్యతపత ఆయతనమ్ || 27 || ఆయ
 తనవాన్భవతి | యవీవం వేద | యోఽపామాయతనం వేద | ఆయతన
 వాన్భవతి | చంద్రమావా అపామాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | య
 శ్చంద్రమన ఆయతనం వేద | ఆయతనవాన్భవతి | ఆప్తోవై చంద్రమన
 ఆయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి || 28 || యవీవం వేద | యోఽపా
 మాయతనం వేద | ఆయతనవాన్భవతి | నక్షత్రాణి వాలపామాయత
 నమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | యోనక్షత్రాణామాయతనం వేద | ఆయతన
 వాన్భవతి | ఆప్తో వై నక్షత్రాణా మాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి |
 యవీవం వేద || 29 || యోఽపామాయతనం వేద | ఆయతనవాన్భ
 వతి | పక్షన్యో వా అపామాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి |
 యశిపక్షన్యస్యాయతనం వేద | ఆయతనవాన్భవతి | ఆప్తో వైప
 క్షన్యస్యాయతనమ్ | ఆయతనవాన్భవతి | యవీవం వేద | యోఽపామాయ

యతనం వేద ॥౩॥ ఆయతనవాన్భవతి । సంవత్సరోవాఅసామాయ
 తనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి । యస్సంవత్స రస్యాయతనంవేద । ఆయత
 నవాన్భవతి । ఆప్తానై సంవత్సరస్యాయతనమ్ । ఆయతనవాన్భవతి ।
 య ఏనం వేద । యోఽపునావం ప్రతిష్ఠితాం వేద । ప్రత్యేవతిష్ఠతి
 ౪౪॥ ఇమేవైలోకా అపు ప్రతిష్ఠితాః । తదైవాభ్యసూక్తా । అసా
 గ్గ్ంరసముదయగ్నా । సూర్యే శుక్రగ్ం సమాభ్యతమ్ । అసాగ్ం
 రసన్యయోగసః । తంపూగృహ్యమ్యుత్తమమితి । ఇమేవైలోకా అసా
 గ్ం రసః । తేఽముష్మి న్నాదిత్యేసమాభ్యతాః । జానువఘ్నిముత్తర
 వేదీం ఖాత్వా । అసాం పూరయిత్వా గుల్ఫదముమ్ ॥ ౪౫ ॥ పుష్క
 రపక్షాః పుష్కరదక్షిణ పుష్కరైశ్చనగ్ం స్తీర్య । తస్మిన్విహాయసే
 అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయబ్రహ్మవాదినోవదంతి । కస్మాత్ప్రణితేఽ
 యమగ్నిశ్చీయతే । సాప్రణితేఽయమపుహ్యాయం చీయతే । అసా
 భవనైఽవ్యనాహితాగ్నిరేతాః । తమభితప్తాఅబీష్టకాఉపదధాతి
 అగ్ని హోత్రే దర్శపూర్ణ మూసయోః । పశుబద్ధ చాతుమా
 న్యేషు ॥ ౪౬ ॥ అథో ఆహుః । వర్షేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । ఏత
 ద్ధత్మవా ఆహుశ్యణ్ణిలాః । కమగ్ని చీయతే । నత్రియ మగ్నిం
 చిన్వాసః । సంవత్సరం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించీయతే । సావిత్రమగ్నిం
 చిన్వాసః । అముమాదిత్యంప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చీయతే ॥
 ౪౭॥ నాచి కేతమగ్నిం చిన్వాసః । ప్రాణాప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చీ
 నుతే । చాతుర్హోత్రియమగ్నిం చిన్వాసః । బ్రహ్మ ప్రత్యక్షేణ

కమగ్నిం చినుతే । వైశ్వస్థజమగ్నిం చిన్వానః । శరీరం ప్రత్యక్షేణ ।
 కమగ్నిం చినుతే । ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించిన్వానః ॥ ౧౮ ॥ ఇమా
 న్లోకాన్ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నిం చినుతే । ఇమమారుణ కేతుక మగ్నిం చి
 న్వాన ఇతి । య ఏవాసా , ఇతశ్చాముతశ్చావ్యతీపాతీ । తమితి ।
 యోఽగ్నేర్మిథూయా వేద । మిథునవాన్భవతి । ఆపోవా అగ్నేర్మిథూ
 యాః । మిథునవాన్భవతి । య ఏవం వేద ॥ ౧౯ ॥ వేద భవత్యా
 యతనం భవతి వేద వేద తిష్ఠతి గుల్ఫనఘ్నం చాతుమాన్యేష్వము
 మాదిత్యం ప్రత్యక్షేణ కమగ్నించినుత ఉపానువాక్య మాశుమగ్నించ
 న్వానో మిథూయా మిథునవాన్భవత్యేకంచ ॥ ౨౦ ॥

పుష్పమగ్నిర్వాయురసా వైతశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణిక్షర్జన్యస్సం
 వత్సరోయోఽప్పు నావమేతద్ధన్మవై సత్త్రియగ్ం సంవత్సరగ్ంసావిత్ర
 మముం నాచిత్రం ప్రాణగ్ం శ్చతుర్ హూత్త్రియం బ్రహ్మవైశ్వస్థ
 జగ్ం శరీరముపానువాక్యమాశుమిమాన్లోకానిమమారుణ కేతుకమగ్నిం
 చిన్వానోయ ఏవాసా ॥

ఆపోవా ఇదమానన్ధులిలమైవ । సప్రజాపతిరేకః పుష్కరస్థరే
 సమభవత్ । తస్యాన్తర్మ ససి కామస్సమవర్తత । ఇదగ్ం సృజేయమితి ।
 తస్మాద్యత్పురుషో మనసాఽభిగచ్ఛతి తద్వాచా వనతి । తత్కర్మణా
 కరోతి । తదేషాఽభ్యనూక్తా , కామస్తదగ్రే సమవర్తతాన్ధి । మనసో
 రేతసి ప్రథమం యదాసీత్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతా బన్ధు ససత్ నివిన్యత్ ।
 హృది ప్రతీష్ఠాక్షనయో మనీషేతి ఉపైత్రుతమసనమితి యత్కామో

భవతి, య ఏవం వేద, స తపోఽతస్యైత, స తపస్తప్త్యా, శరీరమ
 ధూనుత. తప్త్యయన్మాగ్ం సమాసీత్ || తతోఽరుణాగి కేతవో వాత
 రశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్ || ౧౦ || యే సఖాః | తేవైఖానసాః |
 యేవాలాః | తేవాలఖిల్యాః | యోరసః | సోఽపామ్ | అన్తరతగిక్సూర్మం
 భూతగ్ం సర్పస్తమ్ | తమబ్రవీత్ | మమ వైత్వజ్జాగ్ంసా | సమభూత్ |
 ౧౧ || నేత్యబ్రవీత్ | పూర్వమేవాహమిహస్తమితి | తత్పురుషస్య పురు
 షశ్వమ్ | సస్తహస్రశీర్షాపురుషః | సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ | భూతో
 దతిష్ఠత్ | తమబ్రవీత్ | త్వంవైపూర్వగ్ం సమభూః | త్వమిదంపూర్వ్యం
 కురుష్యేతి | స ఇత ఆదాయాపః || ౧౩ || అజ్ఞలినా పురస్తాదుపాదధాత్ |
 ఎవాహ్యేవేతి | తతఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్ | సాప్రాచీదిక్ | అథారుణాగి కేతు
 ర్దక్షిణతఉపాదధాత్ | ఏవాహ్యగ్న ఇతి | తతోవాఅగ్నిరుదతిష్ఠత్ |
 సాదక్షిణాదిక్ | అథారుణగ్న కేతుప్రశ్చాదుపాదధాత్ | ఏవాహివా
 యో ఇతి || ౧౪ || తతోవాయురుదతిష్ఠత్ | సాప్రతీచీదిక్ | అథారుణగ్న
 కేతురుత్తరతఉపాదధాత్ | ఏవాహిన్ద్రేతి | తతోవాఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ |
 సోదీచీదిక్ | అథారుణగ్న కేతుర్మధ్యఉపాదధాత్ | ఏవాహిపూషన్నితి |
 తతోవై పూషోదతిష్ఠత్ | నేయందిక్ || ౧౫ || అథారుణగ్న కేతురుపరి
 ప్తాదుపాదధాత్ | ఏవాహి దేవా ఇతి | తతోదేవమనుష్యాః పితరః |
 గస్తర్వాప్సరస్సోదతిష్ఠన్ || సోర్ధ్వాదిక్ | యావిపుష్విప్సరాపతన్ ||
 తాభ్యోఽసుర్గారక్షాగ్ం సిపితా చాశ్చోదతిష్ఠన్ || తస్మాత్తైపరాభవన్ ||
 విపుర్ద్యౌహితే సమభవన్ || తద్దేవాభ్యనూక్తా || ౧౬ || ఆపోహ

యద్భూతాతి ర్గర్భమాయన్న । దక్షుదధాన్తా జనయన్తీస్వయముఖా
 తత ఇమేఽధ్యసృజ్యన్త సర్గాః । అద్వోష్ట వా ఇదగ్ం సమభూత్ ।
 తస్మాదిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మస్వయమిభ్యుతితస్మాదిదగ్ం సర్వన్శిథిల
 మివాధువమివాభవత్ । ప్రజాపతిర్వాస తత్ । ఆత్మనాఽఽత్మానం
 విధాయ । తదేవానుప్రవిశత్ । తదేవాఽధ్యనూక్తా ॥ ౯౭ ॥ విధా
 యత్తోకా విధాయభూతాని । విధాయసర్వాప్రదిశోదిశశ్చ । ప్రజా
 ॥ ప్రథమజాఋతస్య । ఆత్మనాఽఽత్మానమభినంవివేశేతి । సర్వమేవే
 దమాప్త్వా సర్వమవమధ్య । తదేవానుప్రవిశతి । యఏవం వేద ॥ ౯౮ ॥

ఆసీదతిష్ఠన్నభూవప్రవాక్షోతి నేయం దిగ్ధ్యనూక్తాఽభ్య
 నూక్తాఽప్తాచ ॥ ౯౯ ॥

చతుష్టయ్యుపసాగృహ్యతి । చత్వారివాలసాగ్ం రూపాణి । మే
 ఘోవిద్యుత్ । స్తనయితుర్వృష్టిః । తాన్యవావరుద్ధే । ఆతపతివమ్యా
 గృహ్యతి । తాగ్గురస్తాదుపదపధాతి । ఏతావై బ్రహ్మవర్చస్యాఆపః ।
 ముఖతఏవ బ్రహ్మవర్చనమవరుద్ధే తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః ॥ ౯౯ ॥
 కూప్యా గృహ్యతి । తాదక్షిణత ఉపదధాతి । ఏతావై తేజస్వినీరామః ।
 తేజఏవాన్య దక్షిణతోదధాతి తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధ సేజస్వితరః । స్థావరా
 గృహ్యతి । తాగ్గువశ్చాదుపదధాతి । ప్రతిష్ఠితా వైస్థావరాః । వశ్చాదేవ ప్రతితి
 ష్ఠతి । నహన్తిర్గృహ్యతి ॥ ౧౦౦ ॥ తాఉతరతఉపదధాతి । ఓజస్తా వా
 ఏతావహన్తిర్మోద తీర్తివతికూజతీర్తివధావన్తిః । ఓజఏవాన్యాత్తరతోద
 ధాతి । తస్మాదుత్తరోఽర్ధఓజస్వితరః । సంభార్యా గృహ్యతి । తామధ్య

ఉపదధాతి । ఇయం వై సంభార్యాః । అస్మామైవ ప్రతితిష్ఠతి । పల్వల్యాగృ
 వ్హతి । తా ఉపరిష్టాదుపాదధాతి ॥ గంగ ॥ అసా వై పల్వల్యాః । అను
 మ్యామైవ ప్రతితిష్ఠతి । దిక్షూపదధాతి దిక్షువా ఆపః । అన్నం వా ఆపః ।
 అదోభ్యవా అన్నం జాయతే । యద్ధేవాదోభ్యః అన్నం జాయతే । తదవ
 రుద్ధే । తం వా వీతమరుణాణి కేతవో వాతరశనాముషయోఽచిన్వక్ష్ణ ।
 తస్మాదారుణకెతుకః । తదేషాఽభ్యనూక్తా కేతవో అరుణానశ్చ ఋష
 యో వాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధాహి । సమాహితాసోఽనహస్ర
 ధాయసమితి । శతశశ్చైవ సహస్రశశ్చ ప్రతితిష్ఠతి । యవీతమగ్నిం
 చిన్తుతే । యఉనైనమైవం వేద ॥ గం ౨ ॥

బ్రహ్మ పర్వ సితరో నహ స్తీర్ణవ్యతితా ఉపరిష్టాదుపాదధాత్యా
 రుణకెతురోఽష్టాచ ॥ ౨౪

జానువహ్నిము తర వేదీ ఖాత్యా అపాంపూరయతి । అపాగ్ం
 సర్వత్వాయ । పుష్కరవణగ్ం రుక్మం పురుషవిత్వపదధాతి । తపో
 వై పుష్కరవర్ణమ్ । సత్యగ్ం రుక్మః । అమ్మ త్రం పురుషః । ఏతావద్వా
 వాస్తి । యావదేతత్ । యావదేవాస్తి ॥ గం ౩ ॥ తదవ రుద్ధే । కూర్మ
 ముపదధాతి । అపామైవ మేధమవ రుద్ధే । అధోష్వర్గస్య లోకస్య నమ
 ప్త్యే । ఆపమ్నాపామవన్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితోఽముతః । అగ్నిర్వాయు
 శ్చ సూర్యశ్చ । సహస్రస్కర్మరర్థియా ఇతి వాయుశ్చారశ్మిపతయః ।
 లోకం సృణుచ్చిదగ్ం పృణ ॥ గం ౪ ॥ యాస్తి సగివరముజాః । ఇన్ద్రోఽహ
 వో వసుభిగవాహ్యో వేదిపశ్చ చిత్రయజీవదధాతి । పాక్షోఽగ్నిః । యా

వా॑నే॒వాగ్నిః॑ । తం॑చి॒నుతే॑ । లో॒కం పు॑ణయాద్వి॒తీయా॑ము॒సద॑ధాతి । ప
 ఇ॒సద్దా॑వైవిరాట్ । తస్యా॑వా॒గ్మయం॑ పాదః । అ॒న్తరి॑క్షంపాదః । దౌ॒గ్ధాః
 పాదః । ది॒శఃపాదః । ప॒రొర॑జాగపాదః । వీ॒రాజ్యే॑వ ప॒రితి॑ష్ఠతి । య॒వ
 త॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ । య॒ఉచై॑నమై॒షం వేద॑ ॥ ౧౦౫ ॥

అ॒స్తి॒పృ॒ణాన్తరి॑క్షం పాద॒ష్వత్పు॑ ॥ ౧౦౫ ॥

అ॒గ్నిం ప్ర॑ణీ॒యో ప॑సమా॒ధాయ॑ । త॒మభి॑త॒వతా॑ అ॒బీష్ట॑కా॒డవ॑
 దధాతి । అ॒గ్నిహో॑తే) దర్శపూ॒ణామా॑న॒యోః । స॒శుబ్ధ॑ చా॒తు
 మా॒న్యేషు॑ । అ॒థో ఆహుః॑ । స॒ర్వేషు॑య॒జ్ఞక్ర॑తు॒ష్వితి॑ । అ॒థవా॑స్తా॒హ
 రు॒ణస్సా॑య॒మ్భువః॑ । సా॒వి॒త్రస్స॒ర్వోఽగ్ని॑రిత్య॒నను॑ష॒జ్ఞం మ॒న్యామ॑హే ।
 నానా॒వాప॑తే॒షాం వీ॒ర్యా॑ణి । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ॥ ౧౦౬ ॥ స॒త్రియ॑మ
 గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑చి॒నుతే॑ । సా॒వి॒త్రమ॒గ్నించి॑న్వానః । క॒మగ్నిం॑
 చి॒నుతే॑ । నా॒చి కే॑త॒మగ్నిం॑ చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑చి॒నుతే॑ । చా॒తుర్హో
 త్రియ॑మ॒గ్నించి॑న్వానః । క॒మగ్నిం॑చి॒నుతే॑ । వై॒శ్వస్ర॑జ॒మగ్నించి॑న్వా
 నః । క॒మగ్నిం॑చి॒నుతే॑ ॥ ౧౦౭ ॥ ఉ॒పా॒ను॒వాక్య॑మా॒శుమ॒గ్నించి॑న్వానః । క॒మ
 గ్నించి॑నుతే । ఇ॒మమా॑రు॒ణ కే॑తు॒కమ॒గ్నించి॑న్వా ఇతి । వృ॒షా॒వా
 అ॒గ్నిః । వృ॒షాణో॑స్థం స్ఫా॒లయే॑త్ । హ॒న్యేతా॑స్య య॒జ్ఞత॑స్మా॒న్నా
 ను॒షజ్యః॑ । సో॒త్తర॑వేది॒షుక్ర॑తు॒షుచి॑న్వీత । ఉ॒త్తర॑వై ద్యాగ్ంహ గ్ని॒శ్చీ
 యతే॑ । ప్ర॒జాకా॑మశ్చిన్వీత ॥ ౧౦౮ ॥ ప్రా॒జాప॑త్యో॒వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑ ।
 ప్రా॒జాప॑త్యా॒ప్యప్ర॒జాః । ప్ర॒జావా॑స్థవతి । య॒వం వేద॑ । ప్ర॒శుకా॑మశ్చి
 న్వీత । స॒ంజ్ఞానం॑ వా ఏ॒తత్ప॑శూ॒నామ్ । యదా॑పః । ప్ర॒శూనా॑మై॒వ ।

సంజ్ఞానైఽగ్నిం చినుతే । ప్రశుమాన్భవతి । యవీవం వేద । ౧౦౯ ॥
 వృష్టికామశ్చిన్వీత । ఆప్తావై వృష్టిః । ప్రజ్ఞన్యోవర్షుకా భవతి । యవ
 వం వేద । అమయావీచిన్వీత । ఆప్తావై భేషజమ్ । భేషజమివాస్మైశ్చ
 రోతి । సర్వమాయురేతి । అభిచరగ్గంశ్చిన్వీత । వజ్రోవాఆపః ॥ ౧౧౦ ॥
 వజ్రమేవ భాతృవ్యభ్యశి ప్రహరతి । స్పృణుతవీనమ్ । తేజస్కామో
 యశస్కామః । బ్రహ్మవర్షసకామస్త్వర్గకామశ్చిన్వీత । ఏ తావత్వా
 వాస్తి । యావదేతత్ । యావదేవాస్తి । తదవ రుద్ధ । తస్యైతద్వృ
 తమ్ । వర్షతి సధాపతే ॥ ౧౧౧ ॥ అమృతంవాఆపః । అమృతస్యాస
 త్తరిత్యేనాశ్చుమాత్రపురీషం కుర్యాత్ । ననిష్ఠీ వేత్ । నవిషసనస్తస్మి
 యాత్ । గుహ్యోవా ఏషాఽగ్నిః । ఏతస్యాగ్నేరసతిదాహయ । నపు
 మ్కరప్లరాని హిరణ్యం వాఽధితిష్ఠేత్ । ఏతస్యాగ్నేరసభ్యారోహయ ।
 నకూమఃస్యాశ్చిన్వీత । నోదకస్యాఘాతుకాన్యేనమోదకానిభవన్తి ।
 అఘాతుకాఆపః । యవతమగ్నిం చినుతే । యడిచనమేవం వేద ॥ ౧౧౨ ॥

చినుతే చినుతే ప్రజాకామశ్చిన్వీత యవవం వేదాచోధా వేద
 శ్చియాచృత్వారిచ ॥ ౧౧౩ ॥

ఇమోనుకం భువనాసీషభేషాభిన్వీత్ విశ్వేచ దేవాః యజ్ఞా
 చనస్తస్వరచప్రజాంచ । అదిత్యైర్దిష్టప్రహం సీషధాతు । అదిత్యైర్దిష్ట
 స్సుగో మరుద్భిః । అస్మాకం భూత్వావితా తనూనామ్ । ఆ
 ప్తవన్య । అగ్నేభావజ్ఞమోముహూః । నుభాహి దుశిభినిధన్తామ్ । ప్రతిము
 భిన్వీత్సాన్విత్త్రువమ్ ॥ ౧౧౩ ॥ వృష్టిచయస్స్వయంభువాః । యోశీతా

ణ్యకల్పయన్తు । తే తేదేహం కల్పయన్తు । మాచ తేభ్యాస్మతీ రిషత్ ।
 ఉత్తిష్ఠతమాన్వప । అగ్నిమిచ్ఛత్త్వం భారతాః । రాజ్ఞస్సోమన్యత్తు
 ప్రాసః । సూర్యేణ ప్రయుజోమహః । యవా సువాసాః । అష్టాచక్రా
 నవద్వారా ॥ ౧౧౪ ॥ దేవానాం పూరయోధ్యా । తస్యగ్ం హిరణ్మ
 యకక్షాశః । స్వరోత్తానో జ్యోతిషాఽఽవృతః । యోవై తాం బ్రహ్మణా
 వైచ । అమృతేనాప్యతాం పురీమ్ । తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మచ । ఆయుగ
 కీర్తిం ప్రజాందదుః । విభ్రాజమానాగ్ం హరిణీమ్ । యశసా సంప్రకీర్వ
 తామ్ । పురగ్ం హిరణ్మయీం బ్రహ్మ ॥ ౧౧౫ ॥ వివేశాప్రరాజితా
 పరాక్షాత్యజ్యామయీ । పరాక్షాత్యనాశకీ । ఇహ చాముత్ర చాన్వేతి ।
 విద్వాద్దేవాసురానుభయాన్ । యత్కుమారీ మన్ద్రయతే । యద్యోషి
 ద్యత్పత్రివతా । అరిష్టం యత్కిచ్ఛక్తియతే । అగ్నిస్తదను వేధతి ।
 అశృతాసశృతాస్తశ్చ ॥ ౧౧౬ ॥ యజ్ఞానో యేఽవ్యయజ్వహః । స్వర్య
 న్తోనాపేక్షంతే । ఇన్ద్రమగ్నిం చ యే విదుః । సికతా ఇవ నయన్తి ।
 రశ్మిభిస్సముదీరితాః । అస్మాల్లోకాదముష్మాచ్ఛ । ఋషిభిరదాత్పుశ్శిభి ।
 అపేత వీత విచ సర్వతాతః । యేఽత్రస్థ పురాణాయే చ నూతనాః ।
 అహూభిరద్భిరక్షుభిరవ్యక్తమ్ ॥ ౧౧౭ ॥ యమా దదాత్వేవసానమస్మై ।
 సృముణంతు సృపాత్వర్యః । అక్షప్తాయే చ కృష్ణజాః । కుమారీషు
 కనీనీషు । జూరిణీషు చ యే హితాః । రేణగవీతా ఆణ్ణవీతాః । అజ్ఞారేషు
 చ యే హుతాః । ఉభయాన్మత్రపాత్రీకాన్ । యువైఽహం యమ
 రాజగాన్ । శతమిన్ను శరదః । అన్యాయద్భిహ్మవిల్బమ్ । పితృణాంచ

• యమస్య చ । వరుణస్యాశ్వినోరగ్నేః । మరుతాం చ విహాయసామ్ ।
కామప్రియవణం మేఅస్తు । స హ్యేవాస్మిన్ననాతనః । ఇతి నాకో బ్రహ్మ
శ్రవోరా యోధనమ్ । పుత్రానాపా దేవీరిహహితా ॥౧౧౮॥

పురం నవద్వారా బ్రహ్మ చ వ్యక్తగంశరదోఽష్ట చ ॥౨౭॥
విశ్వీక్షాంగృధ్రశీష్ణికాం చ । అపేతో నిర్ఋతిగ్ం హథః । పరి
బాధగ్ శ్వేతకుక్షమ్ । నిజజ్ఞగ్ం శబ్దలొదరమ్ । సతా వాచ్యాయ
యాసహ । అగ్నే నాశయ సందృశః । ఈష్యాసూయేబుభుక్షామ్ ।
మన్యుం కృత్యాం చ దీధిరే । రథేన కిగ్ం శుకావతా । అగ్నేనాశయ
సందృశః ॥౧౧౯॥ విశ్వీక్షాం దశ ॥౨౮॥

పర్జన్యాయ ప్రిగాయత । దివన్పుత్రాయమీధుషే । సనాయవ
సమిచ్ఛతు । ఇదం వచగిపర్జన్యాయస్వరాజే । హృదో అస్య స్రంతద్యు
యోత । మయోభూర్వాతో విశ్వకృష్టయస్స స్వస్మై । సుప్తిప్సలాఽష
ధీ దైవాగోపాః । యోగర్థమోషధీనామ్ । గవాం కృణోత్యర్వతామ్ ।
పర్జన్యై పురుషీణామ్ ॥౧౨౦॥ పర్జన్యాయ దశ ॥౨౯॥

పునర్మామైత్విన్ద్రియమ్ । పునరాయుగ్ం పునర్భగః । పునర్బ్రాహ్మణ
మైతుమా । పునర్ద్రివిణమైతుమా । యన్మైఽద్య రేతగవృధివీమస్కాన్ ।
యదోషధీరవ్యసరద్యదాపః । ఇదం తత్పునరాదదే । దీర్ఘాయుత్వాయ
వర్చసే । యన్మై రేతగ్ం ప్రసించ్యతే । యన్మౌఽహాయతేపునః । తేన మా
మన్మృతం కురు । తేన సుప్రజనంకురు ॥౧౨౧॥ పునద్యేవ ॥౩౦॥

అద్యోస్తిరొధా జాయత । తవ వైశ్రవణస్సహ । తిరోదేహి

స్మిన్ముః । యే అష్టాశ్చన్తి కేచనః । త్వాష్ట్రీం మాయాం శత్ర
 వణం । రథగ్ం సహస్రవన్ధురమ్ । పురుక్షక్రగ్ం సహస్రాశ్వమ్ । అస్థా
 యాయాహి నో బలిమ్ । యస్మై భూతాని బలిమావహన్తి । ధవం
 గావోహస్తి హిరణ్యమశ్వాన్ ॥౧౨౨॥ అసామ సుమతో యజ్ఞయస్య ।
 త్రియం విభ్రోతోఽన్నముఖం విరాజమ్ । సుదర్శకశేచ క్రోశ్యేచ । మైనా
 గేచ మహాగిరా । సతద్వాప్తూరగమన్తా । సగ్ంహర్ష్యం వగర్తం తవ ।

మన్తాః । కల్పాశ్చ క్షుర్ముమ్ । యది బలిగ్ం హరేత్ । హిరణ్య
 నాభయే విత్తుదయే కా బైరాయాయం బలిః ॥౧౨౩॥ సర్వభూతాధిపతయే
 సమర్థతి । అథ బలిగ్ం హృత్వోపతిశ్ఠేత్ । తత్త్రిం తత్త్రిం వేత్రవణః । బ్రా
 హ్మణావయుగ్ం స్యః । సమస్తై అస్తు మామాహిగ్ంసీః । అస్మాత్ప్రవిశ్యా
 న్మమద్ధీతి । అథ తమగ్నిమాదధీత । యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుజ్జీత
 తిరోధా భూః । తిరోధా భువః ॥౧౨౪॥ తిరోధాస్వః । తిరోధా భూర్భు
 వస్వః । సర్వేషాం లోకానామాధిపత్యే సీదేతి । అథ తమగ్నిమిన్ధీత ।
 యస్మిన్నేతత్కర్మ ప్రయుజ్జీత । తిరోధా భూస్సాస్వహః । తిరోధా భువ
 స్సాస్వహః । తిరోధాస్వస్సాస్వహః । తిరోధా భూర్భువస్సాస్వహః । యస్మిన్న
 స్యకాలే సర్వా ఆవలతీర్ వలతాభవైయుః ॥౧౨౫॥ అపి బ్రాహ్మణము
 జ్ఞానాః । తస్మిన్నహ్నగ కాలేప్రయుజ్జీత । పరస్సుప్తజనాక్ష్యేపి । మాస్మ
 ప్రమాద్యన్తమాఽధ్యాపయేత్ । సర్వార్థాస్సిధ్యన్తే । యఏవం వేద ।
 త్సుధ్యన్నిదమజ్ఞానతామ్ । సర్వాథా న సిధ్యన్తే । యన్తే విఘాతుకో
 భ్రాతా । మమాన్తర్ హ్నాదయై శ్రితః ॥౧౨౬॥ తస్మాత్తమమగ్నిపిన్ద్రం

హృదయమును ముఖమును నామధీనములు సావధానముగా
 ప్రసవ్యాసాహినే నమోష్టకం శ్రేష్ఠగణం కుర్మహే । సమైకాత్మా
 నామకామాయ మహ్యమ్ । కామేశ్వరో శ్రేష్ఠదోషదాతృ । కుబే
 రాయ శ్రేష్ఠకాయ । మహాదాదాయ నమః । కైతవో అతగానశ్చ ।
 ఋషయో హితరక్షణాః । ప్రతిష్ఠాగ్ం కైతవాహి । ప్రమాహితానాం
 సహస్రభాయనమ్ । శివా శశ్వత్తమా భవతు । దివ్యా అపై ఓషధియః ।
 సుమ్మతీకా సరవ్యతి । మాతై శ్యామంతంబుశి ॥ ౧౨౭ ॥

అశ్వానృసింహ వో భవేయశ్శితశ్చ వ్రత చ ॥ ౧౩ ॥

సంవత్సరమేతద్వ్రతం చరేత్ । ద్వా వా మాసా నియమస్స
 మాసేన । తస్మిన్నియమవిశేషాః । త్రివణముద కోపస్స రోశి । చతు
 ర్థకాలపానభక్షస్నాత్ । అహరహర్వాభి యుక్తియోత్ । ఔదు
 మ్బరీభిస్సమిద్భిరగ్నిం పరిచరేత్ । పునమామైత్విద్వియమి త్యేతేనామ
 వాకైన । ఉద్భృతపరిపూరా భిరద్భిరకార్యం కుర్వీత్ ॥ ౧౨౮ ॥ అనంత
 యవా అగ్నయే బాయవే సూర్యాయ । బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే ।
 చంద్రమసే సయత్రైభ్యః । ఋతుభ్య స్సంవత్సరాభ్యః । వరుణాయామరా
 యేతి వ్రతహోమాః । ప్రవర్గ్యవదాదేశః । ఆరుణాగి కాణ్డత్ పయః
 అరణ్యేఽధీయూరణ్ । భద్రంకర్ణభిరితి ద్యౌ జపిత్యా ॥ ౧౨౯ ॥ మహా
 నామ్నిభిరుదకగ్ం సగ్గస్తర్భ్య । తమాచార్యోదద్యాత్ । శివానశ్చ
 వ్రతేత్యోషధీరాలభతే సుమ్మతీకేతి భూమిమ్ । ఏవమపివర్గై । భను
 ద్దక్షిణా । శగ్ంసంపానశ్చ త్రౌమమ్ । అన్యద్వా శ్చక్షమ్ । యథా

క్షత్రిచా । ఏవగ్ స్వాధ్యాయధమేణ । అరణ్యధీయత । తపస్వీ
పుణో భవతి తపస్వీ పుణ్యో భవతి ॥ ౧౩౦ ॥

కుర్వీత జపిత్యా స్వాధ్యాయ ధమేణ ద్వే చ ॥ ౩౨ ॥

భద్రంగంస్మృతీస్సాక్షంజానామక్ష్యత తామ్రాణ్యత్యూర్ధ్వాత్
అరణ్యే క్షేదమగ్నిశ్చ సహస్రవృత్తవిత్రవన్త ఆతను ప్రాప్తయోనీం
యోసావధాదిత్యస్యారోగస్యాథ వాయోరథాగ్న ర్దక్షిణపూర్వస్యా
మిన్ద్రఘోషా వ ఆపమాప్తాం యోసామాప్తావై చతుష్టయో జాను
దక్షిణమగ్నిం ప్రణయేమా నుక్షం విశిష్టిం పర్జన్యాయ పునరదభ్య
స్సంవత్సరం ద్యాత్రిగంశత్ ॥ ౩౨ ॥

భద్రం జ్యోతిషా తస్మిన్రాజానం క్షశ్యపాత్సహస్రవృదియంనపు
గ్ంసకమష్టయోనీమవతన్తానామాయతనవాన్భవతి సతో బన్ధంతా
ఉత్తరతో వజ్రమేవ పునమామైతు త్రిగంశదుత్తర శతమ్ ॥ ౧౩౦ ॥

భద్రం కర్ణభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రంపశ్యేమాత్ భిర్య
జతాః । స్థిర ర్గజస్త్వవాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహీతం యదా
యుః ॥ స్వస్తి స ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషావిశ్వవేదాః ।
స్వస్తి సప్తాత్యోక అరిష్టనమిః । స్వస్తి నో బృహస్ప తిర్దధాతు ॥
ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తి ॥

ఇతి ఆరుణపాఠ సుమాప్తః.

తేదిత్యాది భద్రంజ్యోతిషా... మన్వయోని మథాగ్న ర్య ఏవంశేదయేనభా అసా
వైపల్యల్యా అమృతంవా అపాద్భ్య నవవిగ్ం శోత్త రశతమ్॥

మంత్రపన్నాః.

ప్రథమప్రశ్న ప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్॥ ప్రస్తుగ్నాధియస్తానస్య సక్షణేన రేభివరాగ్ం
 అభిష్టు ప్రసీదతః॥ అస్తాక్షమిన్ద్రో ఉభయంజజోవతి*యథ్సామ్య స్యాన్దస్తో
 బుభోధతి । అన్త్రక్షరా ఋజవస్సన్తు పథ్తాయేభిస్సఖా యోయన్తి నోవ
 రైయమ్ । సమర్త్యమానం భగోనోనినీయాథ్సంజాస్త్యత్యగ్ం నుయమ
 మస్తు దేవాః । అభ్రాతృక్షీం వరుణాపతిక్షీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రా
 పుత్రక్షీం లక్ష్మ్యంతామస్యేసవితస్సువ । అఘోరచక్షురపతిక్ష్యధి
 శివా పతిభ్యస్సుమనాన్సువచాః । జీవనూదేవకామా స్యానా శంసో
 భవద్విపదేశం చతుష్పదే । ఇదమహం యాత్వయిపతిష్నుయ లక్ష్మీస్తాం
 నిదిశామి , జీవాగ్ంరుదన్తి విమయన్తే అధ్వరే దీఘామన్తు ప్రసీతిం
 దీధియునారః । వామం పితృభ్యోయ ఇదగ్ం సమర్తిరే మయగపతిభ్యో
 జనయగ పరిష్వజే । పృథ్వుతూక్రమదచన్వాప్త ఆఽస్యై బ్రాహ్మణా
 స్సప్సవగ్ం హరన్తు । అవీరక్షీరుదచన్వాపః । అర్వమో అగ్నింపరి
 యన్తు క్షీప్రంప్రతీక్ష న్తాగ్ం శ్వశ్శో దైవరాశ్చ । ఖేనస్స ఖరథ్స
 ఖేయుగస్య శచీవతే । అపాలామిన్ద్రోత్రిపుత్యౌకరథ్సర్యవచానమ్
 శం తెహిరణ్యగ్ం సముశన్వాప్తశ్చం తే మేధీభవశుశంయుగస్త్వత్పద్మ ।

* యథ్సామ్య.

శం॒త్ర ఆ॒పశ్చ॑త ప॒ద్మి॒తా శ॒వస్త॒వ్వి॒థా ప॒త్యా॒తన్వ॑గ్ం స॒గ్ం సృ॑జన్వ॒॥౧॥

దీ॒ధి॒క్షు॒నః త్వా॒ఽప్తా॒చ॒॥౧॥

హి॒రణ్య॑వ॒హాశ్శు॑చ॒యగ్ పా॒వకాః॑ ప॒రచ॑క్ర॒ముహి॑త్యా॒వద్య॑
మా॒సః । శ॒తం॒ప్రచి॑త్రా వి॒తతా॑శ్శు॒తాభి॑ష్ట్యా దై॒వస్స॑వి॒తాపు॑నాతు ।
హి॒రణ్య॑వ॒హాశ్శు॑చ॒యగ్ పా॒వకా॑ యా॒ను జా॒తగ్ క॒శ్యప్తా॑యా॒స్సగ్నిః॑ ।
యా॒అగ్ని॑ం గ॒భకం॑ దధి॒రేను॑వ॒హాస్తా॒స్స ఆ॒ప్తశ్శ్గ్ంప్ర్యా॑నా భ॒వన్తు॑ ।
యా॒స్తాగ్ం తా॒జావ॑కు॒ప్తా యా॒లిమ॑ధ్యే॒సత్యా॑స్మ॒తే అ॒వప॑శ్య॒జ్జనా॑నామే,
యా॒అగ్ని॑ం గ॒భకం॑ దధి॒రేను॑వ॒హాస్తా॒స్స ఆ॒ప్తశ్శ్గ్ంప్ర్యా॑నా భ॒వన్తు॑ ।
యా॒యాం దై॒వాది॑శ్శు॒క్ష్మాన్తి భ॒క్షం॒యాఅ॒న్తరి॑క్షే బ॒హు॒ధాని॑వి॒ష్టాః॒ యా
అగ్ని॑ం గ॒భకం॑ దధి॒రేను॑వ॒హాస్తా॒స్స ఆ॒ప్తశ్శ్గ్ంప్ర్యా॑నా భ॒వన్తు॑ శి॒వేన॑త్వా
చ॒క్షుశా॑వశ్య॒త్వాచ్యైశ్చ॑యా॒త్రనో॑వన్ప॒శన్తు॑త్వ॒చంతే॑ । ఘృ॒తశ్చ॒తశ్చ
చ॒యోయా॑గ పా॒వకా॑స్తా॒స్స ఆ॒ప్తశ్శ్గ్ంప్ర్యా॑నా భ॒వన్తు॑ ప॒రత్యా॑గి॒ర్వహో॑గి॒ర
ఇ॒హాభ॑వన్తు॒విశ్వ॑తః । వృ॒ధా యు॑నో॒నువృ॑ద్ధయో జ॒ప్తాభ॑వన్తు జ॒ప్తయః॑ ।
అ॒థాప్తా॑న॒త్యేచా॑ । పూ॒షాత్వే॒లోన॑యతు॒హస్తా॑వ్యశ్యే॒నోత్వా॑వ
హ॒త్యాగ్ం॒రథే॑న । దృ॒హన్త॑చ్ఛ దృ॒హవ॑త్త్వి॒యథా॑ సో॒వశి॑వీ॒త్వం వి॒సథ
హ॒తా॒వశా॑సి । ౨॥ భ॒వన్తు॑ ప॒శ్చచ॑ ॥ ౩॥

సా॒హజే॑ శ్ర॒థమో॒ వివి॑దే గ॒న్ధవో॑ వివి॒ద్ధ ఉ॒త్తరః॑ । తృ॒తీయో
అగ్ని॑శ్చ॒పతి॑స్సు॒రీయ॑స్స మ॒నుష్య॑జాః । సా॒మో॒దద॑ద్ధ॒వర్షా॑య॒ సత్త
వో॒దద॑ద్ధగ్న॒యే । ర॒యిర॑వ పు॒త్రాగ్ం॒త్వాదా॑గ్ని॒మోఽభ్యా॑మ
కో॒ ఉ॒మాను॑ । దృ॒ణామి॑ తే ను॒వ్రజా॑స్త్వై॒య హ॒వ్యం॒ మహా॑ ప॒త్యా

జీరదప్తిర్యథానః । భగ్గో అర్చ్యమా సవితా పురధిమహ్నం త్వా
 దుగార్వాపత్యాయ దేవాః । తేహ పూర్వజనానోయత్ర పూర్వ
 వాహ్నూ హితాః । మూర్ధన్వా యత్ర సాభివశి పూర్వో దైవేభ్య
 ఆతపత్ । సరస్వతి ప్రేదమత్ర సుభగే వాజినీవతి । తాం త్వా విశ్వస్య
 భూతస్య ప్రగాయామస్య గ్రతః । యవతి ప్రదిశస్సతా దిశోఽను
 వవమానః । హిరణ్యహస్త ఏరరమస్సత్వా మస్మనసం కృణోతు । ఏక
 మిషే విష్ణుస్త్వాన్వేతు ద్వైక్షాక్షేత్రీణి ప్రతాయ చత్వారి మాయా
 భవాయ పశ్చి పశుభ్యష్టత్తుభ్యస్తప్త సప్తభ్యో హూతాభ్యో
 విష్ణుస్త్వాన్వేతు । సఖాస్తప్తవదా భవ సఖాయాస్తప్తవదా బభూవ
 సఖ్యం తే గమయగ్ం సఖ్యాత్తే మాయామగ్ం సఖ్యాన్మే మాయా
 శ్లో సమయావ నరకల్పా వహైవం ప్రియా రోచిష్టా సుమనస్య
 మానా । త్వమూ జ్ఞ మభి స వసానా నంనా మనాగ్ం సి నం
 ప్రీతా సముచితాన్యాకరమ్ । సాత్వమస్యముహూమముహూమస్మి సా
 త్వం ద్యౌరహం వృథివీత్వగ్ం తతోఽహగ్ం రేతోభృత్త్వం మనో
 ఽహ మస్మి వాక్ష్యగ్ం సామావామస్య ఏక్ష్యగ్ం సామామనువ్రతా
 భవ పుగ్ంసే ప్రత్యాయ వేత్తవ శ్రియై ప్రత్యాయ వేత్తవ వహి
 నూన్పుతే ॥3॥

అగ్రీతష్టట్టు ॥3॥

సామాయ జనివిదై స్వాహా గర్భవాాయ జనివిదై స్వాహా
 గ్నాయ జనివిదై స్వాహా । కన్యలా క్షిత్యభ్యో యతి పకిలాకనువ్ ది

తామదాస్థ స్వాహా । ప్రేతోముఞ్చతి నామతస్స బద్ధామముత
 స్కరత్ । యథేయమిన్ద్రా ఖాధ్వస్సుపుత్రా సుభగాఽనతి । ఇమాం
 త్వమిన్ద్రామిధ్వస్సుపుత్రాగ్ం సుభగాం కృణు । దశాస్యాం పుత్రానా
 ధహి పతిమేకాదశం కృధి । అగ్నేరేతు ప్రథమా దేవతానాగ్ం సోఽ
 స్యైవ్రజాం ముఞ్చతు మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ంరాజా వరుణోఽ
 సుమన్యతాం యథేయగ్ం స్త్రీపాత్రమఘం నరోదాత్ । ఇమామగ్నిధీ
 స్త్రీయతాం గార్హపత్యగిన్ద్రామస్యైవనయతు దీఘమాయుః । అశూ
 న్యోవస్థా జీవతామస్తు మాతాపాత్రమానన్తమభి ప్రబుధ్యతామియమ్ ।
 మా తేర్షుహే నిశిఘ్నావ ఉత్థాదన్యత్ర త్వద్రుదత్యస్సంవిశస్తు । మా
 త్వం వికేశ్వర ఆవధిస్తా జీవ పత్ని పతిలోక విరాజ పశ్య స్తీ వ్రజాగ్ం
 సుమన్యమానామ్ । ద్యానే పృథ్వగ్ం రక్షతు వాయుమారా అశ్వీ
 నా చన్తనంధయన్తగ్ం నవితాఽభి రక్షతు । ఆవాసనగి పరిధానా
 ద్భృహస్పతివిశ్వే దేవా అభిరక్షన్తు పశ్చాత్ । అప్రజన్తాంపాత్రమృ
 త్యుం పాపానముత వాఽఘమ్ । శీర్ష్ణస్సృజమిహోన్ముచ్య ద్విషద్భ్యగి
 ప్రతి ముఞ్చామి పాశమ్ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వాయామి త్వంనో
 అగ్నే న త్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽన్యయాసన్మనసా హితః ।
 అయా సక మావ్యమూహిషేఽయానో ధహి ధేవజమ్ ॥౪॥

ఇయమష్టాచ ॥౪॥

ఆ తిష్ఠేమమశ్వానమశ్వేవ త్వగ్ం స్థిరాధవ । అభితిష్ఠ పృతన్య
 తస్సహస్వ పృతనాయతః । ఇయం వార్యుప బూతై కుల్పా న్యావ

పన్నితా । దీర్ఘాయురస్తు మే పతిజేహాతు శరదశ్శతమ్ । తుభ్యమ
 గ్రే పర్యవహన్తున్యాయం పహతునా సహ । పునః పతిభ్యోజాయాం
 దాఽగ్నై ప్రజయా సహ । పునఃపత్నిమగ్నిరదా దాయుషాసహవర్చ
 సా । దీర్ఘాయురస్యా యగి పతిన్సేవతు శరదశ్శతమ్ । విశ్వాక్షత త్వ
 యా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహిద్విషః । ఆ తిష్ఠై
 మమశ్మానమ్ । అర్యమణం ను దేవం కన్యాఅగ్నిమయక్షత । స ఇమాం
 దైవో అధ్వరగి ప్రేతోముఞ్శాతి నామతస్సుబద్ధామమతస్కురత్ ।
 తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్తున్యాయం పత్నిమగ్నిరదాద్విశ్వా ఉతత్వయా వయ
 మా తిష్ఠేమమశ్మానమ్ । త్వమర్యమా భవసియత్కనీనాం నామస్త్వ
 ధావధ్వర్యం బిభర్షి । అజ్ఞన్తివృక్షగం సుధితం స గోభిర్యద్ధమ్పతీ
 సమనసా కృణోషి । తుభ్యమగ్రే పర్యవహన్తున్యాయం పత్నిమగ్నిరదాద్వి
 శ్వా ఉత త్వయా వయమ్ । ప్రత్యాముఞ్శామి వరుణస్య పాశాద్యేన
 త్వాఽబధ్నాధ్వవితా నుకతః । ధాతుశ్చ యోనా సుక్తతస్య లోకే
 స్యోనం తేసహ పత్యా శరౌమి । ఇమం విష్యామి వరుణస్య పాశం
 యమబద్ధిత నవితా నుశేవః । ధాతుశ్చ యోనా సుక్తతస్యలోకే
 రిష్టాం త్వా సహ పత్యా కృణోమి । అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశ్చ స్తీశ్చ
 సత్యమి త్వ మయా అసి । అయసా మనసా దృతోఽయసా హవ్య
 మూహిషైఽయానో ధేహి భేషజమ్ ॥౫॥

ద్విపస్సుశేవ స్త్రీణి చ ॥౫॥

సత్యేనో త్తభితా భూమిసూర్యేనో త్తభితా ద్యాః । ఋతేనా

దైత్యాన్తిష్ఠన్తి దివి సోమో అథ క్రితః । యుష్టాన్తి బ్రీధన్తి యోగే
 యోగే । ముక్తిగోంతుకగోం శల్బులిం విశ్వయాభగ్ం హిరణ్యవణగోం
 సుప్తతగోం సుచక్రమ్ । ఆరోహ వధ్వమృతస్య లోకగ్ం స్వానం సత్య
 కృణుమ్యః । ఉదుర్తరమూరాహ నీ వ్యస్యన్తి పృథన్త్యతః ।
 మూఢానం వత్సూరాహ ప్రజయా చవిరాభృవః । ప్రమాణ్తి శ్వమ
 రే భవ సమూజ్ఞ శ్వత్వాం భవ । ననాన్త రి సమూజ్ఞ భవ ప్ర
 మాణ్తి అథ తేన్మహా । మ్నూషాదాన్ శ్వతురాణాం ప్రజాయాన్త
 భవస్య తః । పతివార చ దేవ్యాణాం చ నజాతానాం విరాభృవః । నీల
 లోహితే భవజగి కృత్యా శక్తిర్వ్యజ్యతే । ఏధన్తాన్తా జ్ఞాతయగి పతి
 ర్జ్యనామ బధ్యతే । యే ప్రధ్వన్తన్త్రం వహతుం యత్నాయన్తి జన్తాగ్ం
 అను । ప్రనన్తాన్తాన్తాయా దేవా నయన్తి యితరగతా । మా విదన్మ
 రిన్తన్త్రో య ఆవీదన్తి దమ్మతి । మగేభిర్మర్గమతిత్తామపదాన్ శ్వరాత
 యః । మగం పథాన్తమామక్రమరిష్టగ్ం వ్యస్తివాహానమ్ । యస్మిన్వీరో
 వ రిమ్యత్త్యన్యేషాం విదతే మమ ॥౬॥

ధవస్య చ నభ చ ॥౬॥

తా మన్దస్తానా మనుషా దుహోణ ఆధత్తగ్ం రయిం దశవీరం
 వచస్యవే । కృతం తీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతి స్థాను పథేష్టా
 మప దుమతిగ్ం హతమ్ ॥ అయం నో మహాభగి పారగ్ం స్వస్తి నేమ
 ద్వనస్పతిః । సీరానన్సుతరా భవ దీహాయుత్వాయ వర్చసే । అస్య
 పారే నిర్బుతస్య జీవా జ్యోతిగతిమహి । మహ్య ఇన్ద్రప్రస్వన్తయే ।

యత్తుతే చిద్భి క్రిమ్య పునా కర్మభ్య ఆత్మభః । సంధాతా సస్థిం
 మునునా ముదోవపుర్నిమృతా విహృతం పునః । ఇదామగ్న ఇమం మే
 వహణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నే పత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే
 ఆయాఽసి । యే గర్హస్వా అమృతస్త్వదేవీరైః పృథ్వీషు వాపశ్చ క్షే
 ప్త్యాసతే । శివాస్యే అస్యే వర్ష్యే శ్వనన్తు మా హిగ్ం సిమర్వమాతు
 మూహ్యామానామ్ । యా ఓషధయో యా వద్యోయాని ధన్వాని
 యేషా । తే త్వావధు ప్రజావతీం ప్ర త్వే ముక్తున్వగ్ంహసః ।
 సంకాశయామివమాతుం బ్రహ్మగార్ధ్యైశాగ్మోరేణచతుస్తామైరేణ
 పృథ్యాగర్ధం విశ్వమాషం యదప్యగ్ం పృథ్వీనం సతిభ్యస్సవితాకృతోతు
 తత్ । ఆ నామగన్ధుమిరావసీనక్షా న్యశీనా హృథ్ను కామాగ్ం
 అమృగ్ంశత । అమృగ్ం దోషామిథునా శుభస్సతి ప్రియా అర్హ్యమౌమ
 త్యాగ్ం ఆశీమహి । అమృ శా దేవ స్సవితా బృహస్పతిర్ద్యాగ్ని
 మిత్రావరుగా స్వస్త యే । త్వస్త్వ విష్ణుగ ప్రజయా సగ్ంరరాణగిభామ
 ఆయాతం కామాయ త్వా విముచ్చతు ॥2॥

అసతే సవ చ ॥2॥

శమృక్ వమోదమాచారాస్యేనార్యా ఉపసిరే । సినీవాలి
 ప్రజాయతామియం భగన్య సుమతా అసత్ । గృహస్థాన్యుమవ
 సగి ప్రపత్యేఽనీరఘ్నీ వీరవతస్సువీరా । ఇరాం వహతోమృతముక్ష
 మాతాసెవ్వహగ్ం సుమనాన్సం విశామి । ఆగన్తోష్ఠం మహిష్టిగోభి
 రశ్వైరాయుస్కృత్పత్నీ ప్రజయా స్వవిత్ । బ్రహ్మిం ప్రజాంజనయన్తి

సురత్నైమమగ్నిగ్ం శతహిమాన్సవర్యాత్ । అయమగ్నిర్భూవావతి
 స్సుతగ్ంసత్సుప్తివధానః । యథా భగవ్యాభ్యాం దదద్రయంపుష్టిమథో
 ప్రజామ్ । ప్రజాయా ఆభ్యాం ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్ని శమం యచ్ఛతమ్ ।
 యదైనయోనా ప్రమియాతా ద్ధీభయోజీవతోగ ప్రజాః । తేనభూ
 తేన వావిష్టాఽయమాప్యాయతాం పునః । జాయాం యామస్మాఆవా
 త్సుస్తాగ్ం రసేనాభి వధాతామ్ । అభివధాతాం పయస్తాఽభిరాప్తేగ్ం
 వధాతామ్ । రయ్యా సహస్రహావసైమా స్తామనపేక్షితౌ । ఇహౌవ
 స్తం మా వియాష్టం విశ్వమాయువ్యశ్నుతమ్ । మహ్య ఇన్ద్రాప్సవి
 సయే । దుర్వైధిహాస్యామయిమహ్యంతాఽద్రాద్భ్రహ్మస్పతిః । మయా
 పత్యా ప్రజావతీ సం జీవ శరదశ్శతమ్ । త్వష్టా జాయామజనయత్వ
 ష్టాఽస్యై త్యాం పతిమ్ । త్వష్టా సహస్రమాయూగ్ంషి దీఘమా
 యుగి కృణోతు వామ్ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామిత్వం నో
 అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి ॥౮॥

జీవతోగ ప్రజా వామేకం చ ॥౮॥

ఇహగావగ ప్ర జాయధ్వమిహాశ్వా ఇహ పూరుషాః । ఇహో
 సహస్రదక్షిణో రాయస్సాషా నిషీదతు । సోమేనాదిత్యాబలిసస్సోమేన
 పృథివీదృఢా । అథో నక్షత్రాణామేషాముసస్థి సోమ ఆధిత । ప్రస్వ
 ధ్మఃప్రేయం ప్రజయా భువనేశోచేష్ట । ఇహ ప్రియం ప్రజయాతే
 పమృధ్యతామస్తి నృహేగార్హపత్యాయజాగృహి । వనాపత్యాతన్వ
 గ్ంయగ్ం సృజస్వాధాజీవీవిదధమానదాసి । సుమజ్గలీతియం వధూరి

మాగ్ం సమేతపశ్యత । సాభాగ్యమస్యేదత్వాయాథా స్తం విజరేతః ।
 ధ్రువక్షీతిధ్రువయోనిధ్రువమసి ధ్రువతస్థితమ్ । త్వం సక్షతా
 గాం మైథ్యసినమాపాహి పృతన్యతః । నప్తర్షయగి ప్రథమాం కృత్తి
 కానామరుస్థతీర్థి । యద్ధ్రువతాగ్ంహా నిన్యః పట్కృత్తి కా ముఖ్య
 యోగం వహస్తీ యమస్మాకమేధత్వమ్మి । సదనస్సతిమద్భుతంప్రియ
 మిన్ద్రస్య కామ్యమ్ । సనింమైథామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్య జాతవేదో
 పఘ్నున్నిర్ ఋతిం మమ । పశుగ్శ్చ మహ్యమా వహజీవనంచ
 * దిశోదిశ । మానో హిగ్ంసీజాతవేదో గామశ్వం పురుషం జగత్ ।
 అభిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాయత ॥౯॥

ధ్రువతస్థితం నవచ ॥౯॥

ఉద్దీప్యాతో విశ్వావస్తో నమసేదామహేత్వా । అన్యామిచ్ఛ
 ప్రప్రవ్యగ్ం సంజాయాంసత్యా సృజ । ఉద్దీప్వాతగి పతివతిహ్యేమా
 విశ్వావస్తం నమసాగీభిరీర్ష్యై । అన్యామిచ్ఛ పితృ పదంప్యక్తాగ్ంసతే
 భాగోజనుషా తస్యవిద్ధి । అగ్నేప్రాయశ్చితై త్వందేవానాంప్రాయశ్చి
 త్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వా నాథకామగి ప్రపద్యేయాఽస్యాం పతిఘ్నీ తనూగి
 ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జరఘ్నీ మస్యేతాం కృణోమి స్వాహా ।
 హయో ప్రాయశ్చిత్త ఆదిత్యప్రాయశ్చితై ప్రజాపతే ప్రాయశ్చితై త్వం
 దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వా నాథకామగి ప్రపద్యేయాఽ
 స్యాం పతిఘ్నీ తనూగిప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మీఘ్నీ జరఘ్నీ మస్యే

*దిశోదిశ । మానోహిగ్ంసీజాతవేదః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

కృణోమి న్యహా । ప్రస్తవశ్చైవ యామశ్చ కాటశ్చాణావశ్చ
 ధర్మశ్చ ద్రవణంచ భగశ్చాన్తరీక్షంచ సిద్ధశ్చ సముద్రశ్చ నరనావ
 గంశ్చ విశ్వవృక్షాశ్చ తేయంద్విష్ణూయశ్చ నోద్యృష్టి తమేషాం జమ్భ
 దిధ్మసాస్వహా । మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చ సభశ్చనభ
 స్యశ్చైవశ్చోజశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తవశ్చ తవస్యశ్చ తేయం
 ద్విష్ణూయశ్చ నోద్యృష్టి తమేషాం జమ్భనధ్మసాస్వహా । చిత్తంచ చిత్తి
 శ్చాకూతం చాకూతిశ్చాధీతం చాధీతిశ్చ విజ్ఞాతం చ విజ్ఞానం చనామ
 చ క్రతుశ్చ దర్శశ్చ పూణమానశ్చ తేయంద్విష్ణూయశ్చ నోద్యృష్టి
 తమేషాం జమ్భనధ్మసాస్వహా । భూసాస్వహా భువసాస్వహా సువసాస్వ
 హాగ్ న్యాహా ॥ ౧౦ ॥

ఉద్దిమ్యోతౌదశః ॥ ౧౦ ॥

అవశ్యంత్యా మనసా చేకితానం తపసాజాతం తపసావిభూతమ్ ।
 త్తహ ప్రజామిహరయిగ్ం రరాణిః ప్రజాయస్య ప్రజయా పుత్రకామ ।
 అవశ్యంత్యా మనసా దీధ్యానాగ్ం న్యాయాం *తనూగ్ం ఋత్వియేనాధ
 మానామ్ । ఉసమాముచ్చా యువతిర్భూయోనిప్రజాయస్య ప్రజయా
 పుత్రకామ । సమజ్జన్తు విశ్వే దేవాస్సమాప్తా హృదయానినా । సం
 మాతరిత్వా సంధాతా సముదేష్టి । దిదేష్టు నా । ప్రజాపతే తన్యం
 మే జవప్తు త్వష్టదే వేధిస్సహస్రామ ఇన్ద్ర । విశ్వదేవై రాతధి
 స్సగ్ం రరాణిః పుగ్ం రసాం బహూవాం మాతరసాస్వహా । అనగి ప్రజాం

* తనూ ఇతి, తనూగ్ం ఇతి చ పాఠోద్భవ్యతే. । దిదేష్టి.

జనయతు ప్రజాపతిరాజర్షసాయ సమన క్షత్వత్వమా అదుమాజ్జలిగపతి
 లోకమావిశ శంసో భవ ద్వివదేశం చతుష్పదే । తాం పూషశ్చవత
 మామెరయస్వ యస్యాం బీజం మనుష్యా వపన్తి । యా న ఊరూ
 ఉశతీ *విస్రయాతై యస్యాముశ స్తగి ప్రహరమ్ శేఫమ్ ॥౧౧॥

శం చతుష్పదై ద్వైచ ॥౧౧॥

ఆరోహణోరుముపబర్హస్వ బ్రాహ్మం పరివ్వజస్వ జాయాగ్ం
 సుమనస్యమానః । తస్యాం పుష్యతం మిధునా నయోనీ బహ్వింప్రజాం
 జనయన్తా సరేతసా । ఆద్రోయాఽరణ్యా యత్రామన్థత్పురుషం పురు
 షేణ శక్రః । తదేతే మిధునా నయోనీ ప్రజయాఽమృతేనేహ గచ్ఛ
 తమ్ । అహం గభామదధామోషధీష్వహం విశ్వేషు భువనేష్వనః ।
 అహంప్రజా అజనయం పితౄణా మహం జనిభ్యో + అప్రీషుపుత్రాః ।
 పుత్రిణేహా కుమారిణా విశ్వమాయువ్యశ్శుతమ్ । ఉభా హిరణ్యపే
 శనా వీతిహూత్రా కృతద్వసూ దశస్యం త్వాఽమృతాయ కగ్ం
 శమూధో రోమ శగ్ం హధోదేవేషు కృణుతౌ దువః ॥౧౨॥

ఆరోహ నవ ॥౧౨॥

విష్ణుర్యోసిం కల్పయన్తు త్వష్టా ధూవాణి పిగ్ంశతు । ఆసి
 ఞ్చతు ప్రజాపతిధాతా గభాం దధాతు తే । గభాం ధేహి
 నినీవాలి గభాం ధేహి సరస్వతి । గభాం తే అశ్వినౌ దైవావా
 ధతాం పుష్కరసజా హిరణ్యయా అరణ్యయం నిమన్థతౌ అశ్వినౌ
 * విస్రయాతై యస్యాముశ స్తగి ప్రహరమ్ శేఫమ్. + అప్రీషు,

తం తై గభాగ్ం మావామహే దశమే మాసి నూతవే । యథేయం
 పృథివీ మహీ తిష్ఠన్తీ గభామాదధే । ఏవం త్వంగభామాధధ్స్వదశ
 మే మాసి నూతవే । యథా పృథివ్యగ్నిగభా చ్యార్యభేద్యై గభా
 ణీ వాయుర్యథా దిశాం గర్భ ఏవగర్భందధామి తే । విష్ణు శ్రేష్ఠేన
 రూపేణాస్యాం నార్యాం గవీన్యామ్ । పుమాగ్ంస్తం గభామాధహి
 దశమే మాసి నూతవే । నేజమేష పరాపత సపుత్రీణి పునరాపత । అ
 ప్యై మేపుత్రకామాయై గభామాధహి యగిపుమా । వ్యస్వయో
 నిం ప్రతిరేతో గృహాణ పుమాన్పుత్రో ధీయతాం గర్భో అన్తః । తం
 మాతాదశమాసో బిభత్తు నజాయతాం వీరతమ స్వానామ్ । ఆ
 తై గభా యోనిమేతు పుమాన్బాణ ఇవేషుధిమ్ । ఆ వీరజాయతాం
 పుత్రస్తి దశమాస్యః ॥౧౩॥

గర్భం దధామి తెఽష్టాచ ॥౧౩॥

క్షరోమి తే ప్రజాపత్యమాగభా యోనిమేతు తే । అనూనగ
 పూర్ణాజాయతామశ్లోణోఽపిశాచధీతః । పుమాగ్ంస్తైపుత్రోనారితంపు
 మాననుజాయతామ్ । తాని బ్రహ్మణీబీజాన్యప్తభా జనయన్తు నౌ ।
 యాని భద్రాణి బీజాన్యప్తభా జనయన్తినః । తైస్త్వం పుత్రా వి
 స్త్వస్య సా ప్రీనూధేన్తుకా భవ । కామస్సమృద్ధ్యతాం మహ్యమపరాజ
 తమేగ మే । యం కామం క్రామయేదేవ తం మే వాయో సమర్థయ ।
 అనుహవం పరిహవం పరీవాదంపరిక్షపమ్ । దుస్స్వప్నం దురుదితంతద్వి
 వద్భ్యాదిశామ్యహమ్ । అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునైర్యదశాకు

నమ్ । మృగస్యప్రతమక్షయ తద్విషదోభ్య దిశామ్యహమ్ । ఆరా
తైలగ్నిరస్త్యారాత్పరశురన్తు తే । ని వాతే త్వాఽభి పరోషతు స్వస్తి
తేఽస్తు వనన్వ తే స్వస్తి మేఽస్తు వనన్వ తే । నమశ్శక్తృభ్యదే రుద్రాయ
నమో రుద్రాయ శక్తృభ్యదే । గోష్ఠమసి నమస్తే అస్తుమామాహిగ్ం
స్తీస్సిగసి నసి వజ్రో నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః । ఉద్ధాతేవశకు
నే నామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవసవనేషు శగ్ంపసి । స్వస్తి సత్య
కునే అస్తు ప్రతి నస్తుమనా భవ ॥౧౪॥

అహమృష్ట చ ॥౧౪॥

ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రగ్ం హవామహే ప్రాతమిత్రావరుణా
ప్రాతరశ్వినా । ప్రాతభగం పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతస్సమము
త రుద్రగ్ం హువేమ ॥ ప్రాతజితం భగముగ్రగ్ం హువేమ వయంపుత్ర
మదితేర్యో విధుతాః । ఆధశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చిద్రాజాచిద్యం
భగం భక్షిత్యాహ । భగ ప్రణేతర్భగ సత్యరాధో భగమాం ధియ
ముదవదదన్నః । భగ ప్రణో జనయ గోభిరశ్వైర్భగ ప్రసృథిన్మ
వ స్తస్సామ । ఉతేదానీం భగవ స్తస్సామోత ప్రపిత్య ఉత మధ్యే
అహ్నిమ్ । ఉతోదితా మఘవన్ధూన్యస్య వయం దేవానాగ్ం సుమతౌ
స్యామ । భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవా స్తేన వయంభగవ స్తస్సా
మ । తంత్యా భగ సర్వ ఇజ్జాహవీమి స నో భగ పురవతా భవేహ ।
సమధ్వరా యోషసో నమస్త దధిక్రావేవ శుచయే పదాయ । అర్వాచీ
నం వనువిదం భగం నో రథమివాశ్వా వాజిన ఆవహన్తు । అశ్వావత్రీ

గో॑శ॒మతీ॑ర్న ఉ॒మానా॑ వీ॒రవ॑తీస్సీ॒దము॑చ్ఛన్తుభద్రాః॑ | ఘృ॒తం దు॑హ॒నా
వి॒శ్వత॑స్స ॥౧౬॥ యాయా॑

భ॒వేహ॑ చ॒త్వారి॑ చ ॥౧౭॥

ఇ॒మాంభ॑నా మ్యా॒పధీ॑ం వీ॒తుధ॑ం బ॒లవ॑త్త॒మామ్ | య॒యాస్త॑వ
తీ॒మ్ బా॑ధ॒తే య॒యా స॑ంవి॒ష్టతే॑ ప॒తిమ్ | ఉ॒త్తాన॑ప॒ణౌ ను॑భ॒గైసహ॑
మా॒నై సహ॑న్వతి | ప్ర॒పత్నీ॑ం మే ప॒రాధ॑మ ప॒తిం మే కే॑వ॒లం కృ॑ధి |
ఉ॒త్తరా॑హ॒మృత॑ర॒తర॑త॒రదు॑ త్ర॒రాభ్యః॑ | అ॒థాప్ర॑వత్నీ॒యా మ॑మా
ధ॒రా సా॑ధ॒రాభ్యః॑ | సహ్యా॒స్యై నా॑మగృ॒భ్ణామి॒ నో అ॒స్మిన్మ॑తేజ॒నే |
ప॒రామై॑వ ప॒రావ॑తగ్ం ప్ర॒పత్నీ॑ం నాశ॑యామసి | అ॒హమ॑స్మి సహ॒మా
నా॑ధ॒త్వమ॑సి సాస్త॒హిః | ఉ॒భే సహ॑న్వతి భూ॒త్వాప్ర॑వత్నీ॒ం మే సహ॑
వ॒హే | ఉ॒పతే॑ధాగ్ం సహ॒మానా॑మ॒భి త్వా॑ధాగ్ం సహీ॒యసా॑ |
మా॒మను॑ ప్ర॒తేమ॑నో వ॒ధ్సం గౌ॑రివ॒ధావ॑తు ప॒థా వా॑వ॒ధావ॑తు ॥౧౮॥

స్త॒హవ॑హే ద్వై చ ॥౧౯॥

ఉ॒దసా॑ నూ॒ర్యో అ॒గ్రాదు॑ద॒యం మా॑మ॒కో భ॑గః | అ॒హం॒తద్వి॑
ద్వలా॑ ప॒తిమ॑భ్యసా॒యీ వి॒హస్త॑హిః | అ॒హంకే॒తుర॒హం మూ॑ధా॒హ
ము॒గ్రా వి॒వాచ॑నీ | మ॒మైద॑ను క్ర॒తుం ప॒తిస్సే॒హనా॑యాఉ॒వాచ॑రేత్ |
మ॒మ పు॒త్రాశ్శ॑త్రు॒హణో॑ధో మే దు॒హితా॑ వి॒రాట్ | ఉ॒తాహ॑మ॒స్మి
సం॒జయా॑ ప॒త్యుమై॑శ్లోక ఉ॒త్తమః॑ | యేనో॒ద్దోహా॑మా కృ॒త్యభ॑వద్వి
ప్య॒త్తమః॑ | అ॒హం తద॑క్ర॒దేవా అ॑స॒వత్నా॑కి॒లాభ॑వమ్ | అ॒సవ॑త్నా స॒వ
త్నీఘ్నీ॑ జయన్తుభి॒భూవ॑తీః | ఆవి॒ధ్ని స॒వాస్తా॑గ్ం రా॒ధో వ॒హౌ

అస్థేయసామివ | నమశ్చైషమిమా అహగ్ం సవత్సరభిభూవరీః | యథాఽ
హమన్య వీరన్య విరాజామి ధనన్య చ || ౧౭ ||

అస్థేయసామివ ద్వై చ || ౧౭ ||

అక్షిభ్యాం తె నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి యత్కు
గ్ం శీర్షణ్యం మస్తిష్కా జ్జహ్వయా వివృహామి తె | గ్రీవాభ్యస్త
ఉష్ణిహాభ్యగి కీకసాభ్యాఽనుక్యాత్ | యత్కుం దోషణ్యమగ్ంసాభ్యాం
బాహుభ్యాం వివృహామి తే | అన్త్రీభ్యస్తే గుదాభ్యా వనిష్ఠోర్ హృద
యాదధి | యత్కుం మతస్నాభ్యాం యక్షగిష్ఠాశిభ్యా వివృహామి తే | ఉరు
భ్యాం తేఽష్ఠీవద్భ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్ | యత్కుగ్ం శ్రోణీ
భ్యాం భావసాద్భ్యగ్ం సస్తోవివృహామి తే | మేహనాద్వలజ్జరణాల్లో
మభ్యస్తే నభేభ్యః | యత్కుగ్ం సవత్సరాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే
అజ్గాదజ్గాల్లోమ్నాలోమ్నా జాతం పర్వణిపర్వణి | యత్కుగ్ం సవత్
స్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే | పరాదేహి శాబల్యం బ్రహ్మభ్యో
విభజా వసు | కృత్యైషా ప్రదవతి భూత్వాజాయాఽఽ విశతే పతిమ్ |
అశ్లేలా తనూర్భవతి రుశతీ సాపయాఽముయా | పతిర్యద్వధ్వే వాససా
న్వమజ్గమభి ధిధసతి | క్రూరమైతత్కటుకమైతదప్రాప్తవద్విషవన్నైతద
త్తవే | సూర్యాం యగిప్రత్యక్షం విద్యాధిస్ ప్రతత్ప్రతిగృహీయాత్ |
ఆశననం విశననమధోఽధివిచక్షణమ్ | సూర్యాయాగి పశ్య రూపాణి
తాని బ్రహ్మాత శగ్ంసతి || ౧౮ ||

ఇమం వివృహామి తె శగ్ంసతి || ౧౮ ||

అక్షీభ్యాం గ్రీవాభ్యోఽన్త్రేభ్యోఽక్షీరుభ్యాం మహానాదక్షాదక్షా
 క్షరా దేహీ నప్త॥

ప్రస్తుగ్మంతాష్టాదశ హిరణ్యవణాః పంచదశ సోమగి పృథమ
 స్వాదశ సామాయ జనివిదేఽష్టాదశాతిష్ఠేమంత్రయోవగ్ంశతిస్స త్యేన
 తామస్తసానైకాన్న విగ్ంశతిరేకాన్న విగ్ంశతిశ్శమవమైకవిగ్ం
 శతిరిహ గావవకాన్న విగ్ంశతిరుదీప్యాతౌదశాపశ్యం త్వాద్వాదశ
 శారోహారం నప్త విష్ణుర్యోనిం కరోమితేఽష్టాదశాష్టాదశప్రాతర
 గ్నిం చతుర్దశేమాంఖనామ్యుదసానూర్యోద్వాదశ ద్వాదశాక్షీభ్యాం
 తేవిగ్ంశతిరష్టాదశ ॥౧౮॥

అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యామ్ ఉదసా నూర్యోఅగాత్ ఇమాం
 ఖనామ్యావధిమ్ ప్రాతరగ్నిమ్ కరోమి తే ప్రాజాపత్యమ్ విష్ణు
 ర్యోనిం కల్పయతు ఆరోహారుమ్ అపశ్యం త్వామనసా చేకితా
 నమ్ ఉదీప్యాతౌ విశ్వావసో ఇహగావగి ప్రజాయధ్వమ్ శమ
 వమైకదమాహర తామస్తసానా మనుషోదురౌణే సత్యేనోత్తభితా
 భూమిః ఆతిష్ఠేమమశ్మానమ్ సామాయజనివిదే స్వాహా సోమగి
 ప్రథమో వివిదే గన్ధవః హిరణ్యవణాశ్శుచయగి పావకాః ప్రస్తు
 గ్మంతాధియసానస్యస్మక్షణే ॥౧౯॥

ప్రస్తుగ్మంతాఽపశ్యం త్వాఽష్టాదశ ॥ ౧౮

ప్రస్తుగ్మంతా తాని బ్రహ్మోతశగ్ంసతి॥

ప్రథమ పృశ్న స్సమాప్తః.

మంత్రపనామః.

—;(0):—

ద్వితీయప్రశ్నః పారిమ్యః

1

హరిః ఓమ్ ॥ ఉష్ణేన వాయుపుత్ర కేనేహ్యదితిగి కేశావపతు ।
 తేన ఉద్ధన్తు జీవనే దీక్షా యుత్వాయ వర్చసే । జ్యోత్స్నూర్యం
 దృశే । యేనావ పథస్వితా త్సురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య
 విద్వాన్ । తేన బ్రహ్మణో వపతేదముస్యాయుష్మాన్జ్వరదప్తిర్యథా
 నదయమసా । యేన పూషాబృహస్పతేరగ్నేరిన్ద్రస్య చాయుషే
 వపత్ । తేనాస్యాయుషేవప్ సోశ్లోక్యాయన్వన్తయే । యేనభూ
 యశ్చరాత్యయం జ్యోత్స్నపశ్యాతి నూర్యమ్ । తేనాస్యాయుషేవ
 పసా శ్లోక్యాయన్వన్తయే । యేనపూషా బృహస్పతేరగ్నేరిన్ద్రస్య చా
 యుషేవపత్ । తేన తేవసామ్యస్తావాయుషానర్చస్తా యథాజ్యోక్సు
 మనా అసాః । యత్సురేణమచయతాను పేశస్తావప్తావపసికేశాః । శు
 ధిశిరోమాన్సాయుగిప్రమోషీః । ఉష్వాయ కేశావ వరుణస్య రాజ్ఞో
 బృహస్పతిస్సవితా సోమోఅగ్నిః । తేభ్యోనిధానం బహుధాన్వచిన్ద
 న్మన్తరాద్యావాపృథివీ అపస్సువః ॥ ౧ ॥

ఆయుషేనప్తత్పశ్యచ ॥ ౧ ॥

ఆయుధాన్ దేవ జరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతవృష్టో
 అగ్నే । ఘృతంపిబన్నమ్మత్రం చార్తు గవ్యం పితేవ పుత్రం జరసేనయే

మమ్ । అతిశీలమునానమశ్శీల త్వగ్ం స్థిరో భవ । అభితిష్ఠవృతన్త
 తస్సచాన్య పృతనాన్యశ్చ । రైవతిస్త్యా వ్యక్తచక్రతి కాశ్చాకృతగ్ంస్త్యా ।
 ధియోఽవయన్మవగ్ం అమృతస్థిహస్తా మన్తగ్ం అభిక్షో అయ
 చ్చగ్ం । దేవీదేవాయ పరిధీ సమితే మహత దానానుభవస్మహిత్య
 నమ్ । యా అకృతన్నవ యా అతన్వత యాశ్చ దేవీరస్తానభి
 తోఽదదన్త । తాస్త్యా దేవీజ్జర సేనంవ్యయన్త్యా యుష్మానిదంపరిధధన్వ
 వానః । పరిధత ధత్త వాన్త సగ్ం శతాయుషంకృణుతదీఘమా యుః ।
 బృహస్పతిగ్రహయచ్ఛద్వాన పృతధోమాయ రాజ్ఞైపరిధాతవాః । జరాం
 గచ్ఛాసిపరిధధన్వ వాస్తో భవాశ్చస్త్రీనామభిశస్తిపావా । శతంచ జీవ
 శరదస్సువర్షా రాయశ్చ పోషముప్త సంవ్యయన్వపరీదం వాస్తో అధి
 ధాన్స్వన్త యేఽభూరావీనామభిశస్తిపావా । శతంచ జీవ శరదగ్రపురూ
 చీవకనూని చాయో విభజాసి జీవగ్ం । ఇయం దురుక్తాత్పరి బాధ
 మానాశమక వమాధం పునతీ న ఆగాత్ । ప్రాణాప్రానాభ్యాం బల
 మాభరన్తి ప్రియా దేవానాగ్ం నుభగా మేఖలైయమ్ । ఋతన్య గో
 వీరపసగి శరస్వీ ఘృతీ రక్షస్సహమా నా అరాతీః । సానస్సమన్తమను
 పరీహిభద్రయాభతారస్తై మేఖలైమారిషామ । మిత్రస్య చక్షుధ
 రుణ్ణ బలీయస్తేజాయశ్శస్విన్తపిరగ్ం సమిద్ధమ్ । అనామానన్యం వసనం జరి
 ష్ఠు పరీదం వాజ్యజిసం దధేఽహమ్ ॥ ౨॥

దీఘమా యుస్సమిద్ధ మేకం చ ॥ ౨॥

అగస్త్యో సమగస్మహి ప్రసుమ్మత్యుం యుయోతన । అరి

జ్ఞాన్సంచరెమహిత్వస్తి చరతాదిహస్తస్త్యాగృహేభ్యః సముద్రాదూ
 ర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుప్రాగ్ంశునా సమమృతత్వమశ్యామ్ । ఇమ
 ను తె రశ్మయసూర్యప్రయేభీస్సపిత్యం పితరౌ స ఆయుః । అగ్నిప్తే
 హస్తమగ్రభీధోమస్తే హస్తమగ్రభీధస్వితా తె హస్తమగ్రభీధస్వత
 తె హస్తమగ్రభీత్పామా తే హస్తమగ్రభీధర్మమా తెహస్తమగ్రభీద
 గ్ంశుస్తే హస్తమగ్రభీత్భగస్తే హస్తమగ్రభీన్మితస్తే హస్తమగ్రభీన్మిత
 స్త్వమసిధమః తాఽగ్నిరాచార్యస్తవ । అగ్నేయేత్వా పరిదదామ్యసౌ
 సామాయ త్వా పరిదదామ్యసౌ సవిత్రే త్వా పరి దదామ్యసౌ సరస్వ
 త్యైత్వా పరి దదామ్యసౌ మృత్యవే త్వాపరి దదామ్యసౌ యమాయ
 త్వా పరి దదామ్యసౌ గదాయ త్వా పరి దదామ్యసౌ వస్తకాయ త్వా
 పరి దదామ్యసౌ వద్భ్యస్తా పరి దదామ్యసౌ వోషధీభ్యస్తా పరి దదా
 మ్యసౌ పృథివ్యై త్వాస వై శ్వానరాయై పరి దదామ్యసౌ । దేవస్య
 త్వా సవితృగి సప్తవ ఉపనయైఽసౌ । సుప్రజాగిప్రజయా భూయాస్సు
 వీరౌ వీరైస్సువచాః ఫర్చసా సుపాషగి పోషేః । బ్రహ్మచర్యమాగ్రా
 ముప్ర మా నయస్య దేవేన సవిత్రా ప్రసూతః । కోనామాప్యసౌ నా
 మాస్మికస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌ ప్రాణస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌ వైషతే
 దేవ సూర్య బ్రహ్మచారీ తం గోపాయ స మా మృతేష తే సూర్య
 * పుత్రస్స దీక్షాఽయుస్సమామృత । యాగ్ం ప్రవృత్తిమగ్నిర్వాయు
 సూర్యశ్చంద్రమా ఆపోఽను సంచరన్తి తాగ్ంస్వస్తిమకు సంచరా
 ఽ పంక్తిలోహస్తమగ్రభీద్భూహస్తేహస్తమగ్రభీదర్మమా తెహస్తమ
 గ్రభీదితిపాఠః.

సావధ్యనామధ్యపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్యనగి పారమశీయ ॥3॥

ఆగస్త్యో దశ ॥3॥

యోగేయోగే తవ స్తరమిమమగ్న ఆయుషే వర్చసే క్షుధీతి
ద్యే । శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రా నశ్చక్రా జరసం తనూ
నామ్ । పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తిమా నో మధ్యా రిషితాయు
గఃస్తోః । అగ్నిష్ట ఆయుగి ప్రతరాం దధాత్వగ్నిప్తే పుష్టిం ప్రతరాం
కృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిర్ ఋతుధా కృణోత్వాద్దిత్యైస్తే వసుభిరా
దధాతు । మేధాం మహ్యమగ్నిరసో మేధాగ్ం సప్తర్షయో దదుః ।
మేధాం మహ్యం ప్రజాపతిమేధా మగ్నిర్దదాతు మే అప్సరాసు చ
యామేధాగన్తర్వేషుచయద్యశః । చయన్మనఃదైవీయామానుషీమేధాసా
మామావిశతాద్విహ । ఇమం మే వరుణ తత్త్వాయామి త్వం నో అగ్నై
వ త్వం నో అగ్నై త్వమగ్నై అయాఽసి । రాష్ట్రభృదస్యాచార్యాస్తస్థీ
మా త్వద్యోషమ్ । తద్భవతుర్వకేణ్యమిత్యేషా । అవధమసా సోమ్య
ప్రాణ స్వం మే గోపాయ । బ్రహ్మణ ఆణీస్థః ॥౪॥

త్వమగ్నై అయాఽసి చత్వారి చ ॥౪॥

సుశ్రవస్సుశ్రవసం మా కురు యథా త్వగ్ం సుశ్రవస్సు
శ్రవా అప్యేవమహగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవా భూయాసం యథా త్వ
గ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవో దేవానాం నిధిగోపాఽప్యేవమహం బ్రా
హ్మణానాం బ్రహ్మణా నిధిగోపా భూయాసమ్ । స్మృతంచ మేఽస్మృతం
చ మేతన్మ ఉభయం ప్రథం నిన్దాచ మేఽనిన్దా చ మేతన్మ ఉభయం

(చయన్మనః) ఇతి శేచిత్యాదుః.

ప్రతగ్గం శ్రీధా చ మేఽశ్శదా చ మే తన్మ ఉభయం ప్రతం విద్యా
 చ మేఽవిద్యా చ మే తన్మ ఉభయం ప్రతగ్గం శ్రీతం చ మేఽశ్రుతం
 చ మే తన్మ ఉభయం ప్రతగ్గం సత్యం చ మేఽన్యతం చ మే తన్మ ఉభయం
 ప్రతం తపశ్చ షాఽతపశ్చ మే తన్మ ఉభయం ప్రతం ప్రతం చ మేఽవ్రతం
 చ మే తన్మ ఉభయం ప్రతం యద్బాహ్మణానాం బ్రహ్మణి ప్రతం యద
 గ్మ సైవ్రాత్య సప్రజావతికత్య సదేవత్య సదేవరాజత్య సమనుష్యత్య
 సమనుష్యరాజత్య పపితృకత్య సపితృరాజత్య సగన్ధవాః పురస్కన్య
 యన్మ ఆత్మన ఆత్మని ప్రతం తేనాహగ్ం సర్వవ్రతో భూయాసమ్ | ఉదా
 యుషాస్తాయుషాదోషధీనాగ్ం రక్షేనోత్పజాన్యత్యశుష్మేణోదస్థామ
 మృతాగ్ం అనుతచ్ఛతుజ్జేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్ఛరత్ | పశ్యే
 మ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ
 శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ
 శరదశ్శతమజేతాస్సామ శరదశ్శతం జ్యోత్సూర్యం దృశే | యస్మై
 న్భూతం చ భవ్యం చ సవే లోకాస్తమాహీతాః | తేన గృహ్ణామి
 త్వామహం మహ్యం గృహ్ణామి త్వామహం ప్రజాపతినా త్వామహ్యం
 గృహ్ణామ్యసా || ౫ ||

సుశ్రవస్సువ్రవనమష్టే || ౫ ||

పరి త్వేఽగ్నే పరిమృజామ్యాయుషా చ ధనేన చ | సువ్రజాగి
 ప్రజ్రియా భూయాసగ్ం సువీరో వీరైస్సువర్చా వర్చసో సుపాషగి
 పోషైస్సుగృహ్ణాగృహ్ణైస్సుపతిగి పత్యాసుమైథామైథయాసుబ్రహ్మ

బ్రహ్మచారిభిః । అగ్నయే సమిధమహర్షం బృహతే జాతవేదసే
 యథా త్వమగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మూమాయమా వర్చసా
 సన్యా మైధయా ప్రజయా పశుభి బ్రహ్మ వర్చసేనాన్నా ద్యేష నమే
 ధయ స్వాహా । ఏథోఽస్యేధిషీమహి స్వాహా సమిదసి సమైధిషీమహి
 స్వాహా । తేజోఽసి తేజా మయి ధేహి స్వాహా । అహా అద్యాన్వచా
 రిషగ్ం రసేన సమస్మక్మహి । పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమం తం మా
 సగ్ంస్మజ వర్చసా స్వాహా । సంమాఽగ్నే వర్చసా సృజప్రజయా చ
 ధనేన చ స్వాహా । విద్యున్మే అన్య దేవా ఇన్ద్రో విద్యాధస్వా ఋషిభి
 సన్స్విహా అగ్నయే బృహతేనాకాయ స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం
 స్వాహా ఏష తే అగ్నే సమిత్తయావర్ధన్య చాప్యాయన్వచ తయాఽహం
 వర్ధమానో భూయాసమాప్యాయమానశ్చ స్వాహా । యోమాఽగ్నే
 భాగినగ్ం సస్తమథాభాగం చికోవత్యభాగమగ్నే తంకురు మామగ్నే
 భాగినం కురు స్వాహా । సమిధమూధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసగ్ం
 స్వాహా బ్రహ్మచార్యస్యపోశాన కమః కురు మాసుషుష్ఠాః । భిక్షౌ
 చర్యం చరాచార్యాధీనో భవ । యస్యతే ప్రథమవాస్యగ్ం హరా
 మస్తం త్వా విశ్వే అవన్తు దైవాః తంత్వాభాశంస్సువృథో వర్ధమా
 నమను జాయంతాం బహవన్సుజాతమ్ ॥ ౬ ॥

సహ ఋషిభిస్సాన్వహా నవ చ ॥ ౬ ॥

ఇమగ్ం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రిధమివ సంమహేమామ
 నీషయా । భద్రాహి సగ ప్రమతిరస్య సగ్ం సద్యగ్నేప్రభ్యే ఘారిషా

మా వయం తవ | త్స్యాయుషంజమదగ్నేగకశ్యపస్య త్స్యాయుషమ్ |
 యజ్ఞేవానాం త్స్యాయుషం తస్మై అస్తు త్స్యాయుషమ్ | శివోనామాసి
 స్వధితీప్తేపితా నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః | ఉష్ణేన వాయు
 దకేనే త్యేషః | ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్యపాస్మానముపగూహః
 మ్యుత్తరోఽసోద్విషద్యభ్యః | ఆప్రోహిష్ఠామయోభువ ఇతి త్రిసోహిర
 ణ్యవదాశ్శుచయగి పావతా ఇతి త్రిసః | అన్నాద్యాయ పూహధ్వం
 దీర్ఘాయురహమన్నాదో భూయాసమ్ | సోమోరాజా యమాగమధ
 మ్మముఖం ప్రవేక్ష్యతిభగేన సహవర్చసా | సోమస్య తనూరసితనువం
 మే పాహి స్వామా తనూరావిశ | నమో గ్రహాయ చాభిగ్రహాయ
 చ నమశ్శాకజిజ్ఞాభాభ్యాం నమస్తాభ్యో దైవతాభ్యాయాఅభిగ్రాహిణీః |
 అప్సరస్సుయో గన్ధోగన్ధర్వేషు చ యద్యతః | దైవోయో మానుషా
 గన్ధస్స మా గన్ధస్సరభిర్జుషతామ్ | ఇయ * మోషధి త్రాయమాణా
 సహమానా సహస్వతీ | సామాహిరణ్యవర్చసంబ్రహ్మ పర్చసినం మా
 కరోతు | అపాశ్చోఽన్యోరో మే మా సగ్ం శారీశ్చివ్రా మోప తిష్ఠస్వ
 దీఘాయుత్వాయశతశారదాయ | శతగ్ం శరద్భ్యాయుషే వర్చసే
 జీవాత్వై పుగ్యాయ | రైవతిస్త్యా వ్యక్షన్ని త్యైతాః || 2 ||

సహ వచనా నవ చ || 2 ||

ఆయుష్యం వర్చస్యగ్ం సువీర్యగ్ం రాయస్సోష మాద్భిద్యమ్ |
 ఇదగ్ం హిరణ్యం జై త్స్యాయావిశతాం మామ్ | ఉచ్చైవ్రాది పృత

* మోషధే

నాజసత్రాసాహం ధన్వయమ్ | సర్వాస్సమృద్ధీర్బుద్ధయో హింజ్యేఽ
 స్మిన్సమాహితాః | శుసమహగ్ంహిరణ్యస్యపితునివనామాగ్రభైషమ్ |
 తం మా హిరణ్యవర్చసం పూరుష ప్రియంకురు | ప్రియం మాదైవే
 షు కురు ప్రియం మా బ్రహ్మణే కురు | ప్రియం విశ్వేషు శూద్రేషు
 ప్రియగ్ం రాజసు మా కురు | యాతిరశ్చినిపద్యసైహంవిధరణ్ణితి |
 తాం త్వా శ్శుతస్య ధారయా యశే సగ్ంరాధనీమహమ్ | సగ్ంరా
 ధస్యేద్యేస్య స్వాహా ప్రసాదన్యై ద్యేస్య స్వాహా | సమాజంచ విరా
 జం చాభిశ్శిర్యాచనోద్భవే | లక్ష్మీ రాప్తస్య యాముఖే తయా
 మా సగ్ంస్సజామసి | శుభిక్తే శిర ఆ గోహ శోభయన్తీముఖం మమ |
 ముఖగ్ం హి మమ శోభయ భూయాగ్ంసంచ భగం కురు | మామా
 హరజ్జనుదగ్నిశ్శ్రద్ధామై * కామయాన్యై | ఇమాం తామపినహ్యేఽ
 హం భగవ సహ వర్చసాయదాజ్ఞానం త్రైకకుదం జాతగ్ంహిమవత
 ఉపరి | తేనవామాణ్ణో తేజసై వర్చసే భలాయచ ||౮||

సగ్ం రాధనీమహం నవ చ ||౮||

మయి శర్వతపూరుషం మయి పర్వతవర్చసం మయి పర్వ
 తభేషజం మయి పర్వతాయుషమ్ | యన్మై వర్చస ప్రాగతమాత్మా
 నముప | తిష్ఠతు | ఇదం తత్పునరాదదే దీఘాయుత్వాయ వర్చసే |
 ప్రతిష్ఠే ధో దేవతానాం మా మా సంతాప్తమ్ | ప్రజాపతే శ్శ
 రణమసి బ్రహ్మణశ్చదిర్విశ్వజనస్య ఛాయాఽసి సర్వతో మా పాహి |

కామా.

+ తిష్ఠతి.

దైవస్యత్వా సవితురి ప్రసవే శ్వినోర్భానుభ్యం పూష్టా మాస్తా
భ్యామాదదే ద్విషతో వధాయేస్త్రిస్య వజ్రోసి వార్త్రముశ్శమక
మే భవ యత్పాపం తన్నివారయ । దేవిష్టదుర్వీరిత్యేషా । రాష్ట్రభృ
దస్యాచార్యాస్త్రీ మా త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదసి సమాదాననీమా
త్వద్యోషగ్ం రాష్ట్రభృదస్యధిపత్నాస్త్రీ మా త్వద్యోషమ్ । ఆపరి
పాదావనేజనీద్వికావస్తం నాశయస్తు మే । అసిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్య
సాని । మయి మహో మయి యశోమయీద్వీయం వీర్యమ్ । ఆ
మాగ్న యశస్తా వర్చస్తా సగ్ంస్సజ పయస్తా తేజస్తా చ । తంమా
ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్ । విరాజ్ఞో దోహూసి
విరాజ్ఞో దోహమశీయ మమ పద్యాయ విరాజ సముద్రం వరి ప్రహి
ణోమి స్వాం యోనిమపి గచ్ఛత । అచ్ఛిద్రగి ప్రజయా భూయాస్తం
మా పరాసేచి మత్పయః ॥౯॥

అస్తాని షట్పు ॥౯॥

శ్రీయ్యై విద్యాయై యశోసి యశస్తా యశోసి బ్రహ్మణో దీ పి
రసి । తం మా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతిం పశూనామ్ । ఆమాగ్న
న్నిత్యేషా । అమృతోపస్తరణమస్యమృతాపిధానమసి । యన్మధునో
మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యమ్ । తేనాహం మధునోమధవ్యేన
పరమేగ్నాన్నాద్యేన వీర్యేణపరమోన్నాదో మధవ్యోనసాని । గౌర
స్యపహత పాష్మాప పాష్మానంజహి మమ చాముష్య చ । అగ్నిగి ప్రా
శ్నాతు పశిధమస్సహి వేద యథా మావిః । అనవ్యమస్తాకంత్పణ్యన్వా

యాజుష స్మార మంత్రపాఠః.

హ్మణో బ్రహ్మణేభ్యః | యజ్ఞావధాతాం యజ్ఞస్య వృద్ధిమనుష్టుథాః |
 పదితిస్యః చితిం మాన్యువచితోఽహం మనుష్యేషు భూయానమ్ |
 గౌధేనుభవ్యామాతా రుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్ం స్వసాఽఽ
 దిత్యానామమృతస్య నాభిః | స్రణువోచం చికితుషే జనాయ మా
 గామనాగ్రాసుదితిం వధిష్ఠ | పిబతూదకం తృణాన్యత్తు | ఓముధ్స్సృజత |
 భూతమ్ | సా విరాట్ | తన్తాక్షాయ తస్యతేఽశీయ తన్త ఊజకం
 ధాః | ఓం కల్పయత || ౧౦ ||

భూయామష్టాచ || ౧౦ ||

ధాతా దదాతు నోరయిమితి చతస్రోయస్త్వాహ్మదా కీరిణేతి
 చతస్రః | భూర్భువస్సువో రాకామహం యాస్తే రాకే | యాగనరిరైవ
 నో రాజేతి సాల్విరవాదిషుః | వివృత్తచక్రా అసీనా స్తీరణా యమనై
 తవ | సామ ప్రన నో రాజేత్యాహుబ్రాహ్మణేగిప్రజాః | వివృత్తచక్రా
 అసీనా స్తీరణాసౌతవ | పుగ్ం * సుననమసి | ఆభిష్టాఽహం దశభిరభి
 మృశామి దశమాస్యాయ సూతవే || యథైవ సామగి పవతై యథా
 సముద్ర ఏజతి | ప్రవంతై గర్భఏజతు సహ జరాయుగా నిష్క్రమ్య
 ప్రతితిష్ఠ త్వాయుషీ బ్రహ్మవర్చసి యశసి తీర్యేఽన్నాద్యే | దశమాసాం
 చశయానో ధాత్రాహి తథా కృతమ్ | ఐతు గర్భా అక్షితో జీవో
 జీవన్త్యాః | ఆయమనీర్యమయత గర్భమాహా దేవీస్సరస్వతీః | ఐతు గర్భా
 అక్షితో జీవో జీవన్త్యాః | త్రిదైవ వద్యస్య స మాగ్ం సదసినో

దలమ్ | స్థవిత్త్యవపద్యస్త్వమాగ్ం సేముస స్నావను న బద్ధమసి మజ్జసు |
నిరైతు పృశ్ని శేవలగ్ం శున జరాయుత్త వే | దినస్సరీత్యేహోను
వాశః . | అస్మిన్నహగ్ం ప్రహస్రం పుష్కామ్యధ మానాస్వే వశే |
అశ్లాదశ్లాధస్య భవసి హృదయా వధిజాయసే | అత్మావై పుత్రీ నామా
సి స జీవశరదశ్శశమ్ || ౧౧ ||

అన్నాద్యే జాయంత ఏకం చ | ౧౧ |

అశ్మాధవ పరశుర్భవ హిరణ్యమస్తతంభవ | ప్రశూనాంత్యా
హింకారణాభిజఘ్రిమ్యసా | మేధాం తే దైవస్సవితా మేధాం దేవీసర
వ్యతీ | మేధాం తే అశ్వినా దైవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా | త్వయి
మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు త్వయి మేధాంత్వయి
ప్రజాం త్వయీష్టాన్ప్రియం దధాతు త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం
త్వయి సూర్యో భాజో దధాతు | క్షేత్రియై త్వానిర్ఋత్యై త్వా
ద్యుచకో ముహూర్ము వరుణస్త్వసాశాత్ | అనాగసం బ్రహ్మణత్వాకరో
మి శివే తే ద్యావాప్యధివీ ఉభే ఇమే | శం తే అగ్నిస్సహధీరన్తు శం
ద్యావాప్యధివీ ప్రహావధీభిః | శమస్తరియగ్ం ప్రహవా తేన తేశం తే చతస్రః
ప్రదిశో భవన్తు | యాదైవీశ్చతస్రః ప్రదిశో వాతపత్నీరభి నూర్యో విచ
క్షే | తాసాంత్యాఽఽ జరస్ర ఆదధామి ప్రయత్నవతునిర్ఋతింపరా
చైః | అమోచి యత్కృద్ధురితాదవర్త్య ద్యుచకో పాశాన్నిర్ఋత్యై
చోదమాది | అహః అవర్తితమవిదధ్ధ్నిననుప్యభూద్భుదే సుక్తతవ్య

విచక్షేపట్చ ॥ ౧౨ ॥

మాతే కుమారగ్ం రత్నో వధీన్యా ధైర్యత్యాసారిణి! ప్రియా
ధనస్య భూయా ఏథమానా స్వేక్షృహే! అయంకుమారో జరాంధయ
తు దీర్ఘమాయుః | * యస్మైత్వగ్ం సప్తప్రప్యాయా యుర్వరోస్స యశో
బలమ్|యద్భూమెర్హృదయం దివి చంద్రమసి శ్రితమ్ | తదుర్వి పశ్యం
మాఽహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్ | యత్రే + సునీమే హృదయం
వేదాహం తత్ప్రజాపతౌ | వేదామృతస్య తే వయం మాఽహంపౌత్ర
మఘగ్ం రుదమ్ | నామయతి న రుదతి యత్ర వయం వదామసి యత్ర
చాభిమృశామసి | ఆపస్తుష్టేషు జాగ్రత రత్నాగ్ంసి నిరితో నుదధ్వమ్
అయం కలిం సతయ నగ్ం శ్వానమిహోద్వృద్ధమ్ | అజాం వాశితామివ
మరుతగ పర్యాధ్వగ్ం స్వాహా | శణ్డేరధశ్శణ్డేకేర ఉలూఖిలః | చ్యవనో
వశ్యతాదితస్వాహా | అయుశ్శణ్డో మర్క ఉపవీర ఉలూఖిలః | చ్యవ
నో నశ్యతాదితస్వాహా | కేశినీశ్వలోమినీగ ఖజాపోఽజోపకాశినీః |
అపేతనశ్యతాదితస్వాహా | మిత్రవానసగకా బేరకారతో రాజేన పెసి
తాః | గామగ్ం సజానయో గచ్ఛన్తీచ్చన్తోఽపరిదాక్ష్తతాన్ధాన్వహా

ప్రతాప్తతేతాన్తప్తీతేత్యయం బ్రహ్మణస్సుత్రా తానగ్నిపర్యవర
తా నిస్త్రస్తానృహస్సతిః । తానహం వేద బ్రాహ్మణి ప్రమృతతః
కూటదస్తాన్వి కేశాన్లమృనస్తనాన్ధాన్వహః ॥౧౩॥

నిర్దితో నుదధ్వగ్ం సావహ త్రిణి చ ॥౧౩॥

నక్తం చారిణ ఉరస్స శాశ్చులహస్తాన్కపాలహా । పూర్వ
ఏషాం పితేత్తుచ్చైశ్చాశ్చైవ్యకణకః । మాతా జఘన్యా సర్పతిగ్రామే
విధురమిచ్చనీన్వాహః । నశీథచారిణీ స్వసా స్థినాపేక్షతెకులమ్ ।
యా న్వపన్తం భోధయతి యస్యై విజాతాయాంమనః । తాసాంత్వం
కృష్ణవత్క్రూనే క్లోమానగ్ం హృదయం యక్యత్ । అగ్నే అక్షిణినిద
హా న్వాహః । అక్షాదక్షాధస్థంభవసిహృదయాదధిజాయసే । వైదో వై
పుత్ర) నామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్ । అశ్మా భవేతేషాత్రిగ్నిరాయు
ష్మానితి పశ్య! నర్వస్మాదాత్మసస్సంభూతాఽసి సా జీవ శరదశ్శతమ్ ।
భూరపాం త్వేషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివాస్త ఆపఃపషధయస్స
న్వనమీవాస్త ఆపఃపషధయస్స న్వసౌ భువోఽపాగ్ం స్వరపాం
భూర్భువస్స్వరపాం త్వేషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివాస్త ఆప
ఃపషధయస్సన్వనమీవాస్త ఆపఃపషధయస్సన్వసౌ । ఉష్ణేనవాయుమ్
దృకేనత్యేషః ॥౧౪॥

ప్రమా చత్వారి చ ॥ ౧౪ ॥

యద్భూమేగి క్షూరం తద్దితో హరామి పరాచీం నిర్ముతి
నిర్వాహయామి । ఇదగ్ం శ్రీయోఽనసానమాగన్మదేవాగోమదశ్చా
సర్వత " శివాస్తా ఇతికేచిత్పఠః.

వదిదమస్తు ప్రభూమః స్వోనః పృథివి భవాన్మత్తరానివేశనీ । యచ్ఛాన్
 నక్షత్ర సప్రథాః ఇహైవ తిష్ఠ నిమిత్తాతిత్వైలా స్మాదిహవతి । మధ్యే
 తాన్వ్యస్య తిష్ఠాన్వత్త్వా ప్రాపన్నభూయవః । ఆత్వాకుమారస్తరుణ
 ఆప్తవో జగతా నమా । ఆత్వా పరిసుతగ కుమ్భా అదధ్నగకలశీర
 యన్మః । ఋతేన స్థూణావధిరోహవగ్ంశో గ్రోవిరాజన్నపసేధశత్రూః ।
 బ్రహ్మచతే క్షత్రం చ పూర్వే స్థూణా అభి రతుతు । యజ్ఞశ్చ దక్షి
 ణాశ్చ దక్షిణే । ఇవశ్చోర్జశ్చాపరే మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే ధమన్తే
 స్థూణారాజశ్చీనేస్తూపః । ఉద్ద్రియమాణ ఉద్ధర పాప్మనో మా యద
 విద్వాక్ యచ్ఛవిద్వాగ్ంశ్చకార । అహ్నయదేనగిత్తుతమసిస్తావగ్ం
 రాత్వా యదేనగి త్తుతమసి స్తావగ్ం సర్వస్మానోద్ధృతో ముత్స
 తస్మాత్ । ఇన్ద్రీయ దృహః వసుమంతో వసూధినస్తావహగ్ం సుమనసగి
 ప్రపద్యే । అమృతాహుతిమమృతాయాం జహోమ్యగ్నిం పృథివ్యా
 మమృతస్య జిత్రై తయాఽనన్తం కాసీమహం జయాని ప్రజాపతిర్యం
 ప్రథమా జగాయాగ్నిమగ్నాహః । అన్నపత్ర ఇత్యేహ । అరిష్టా
 అస్మాకం వీరాస్సన్తు మా పరాసేచి మే ధనమ్ । భూమిర్భూమిమగా
 వ్నాతా మాతరమప్యగాత్ । భూయాన్మృతైర్గోషశ్శుభిర్యోనో ద్వేష్టి
 స భిద్యతామ్ । వాస్తాష్పత్ర ఇతి ద్వే । వాస్తాష్పతే ప్రతరణోన ఏధి
 గోభిరశ్వేభిర్ద్దో । అజరానస్తే ప్రభ్యే స్యామపితేవ పుత్రాన్ప్రతినో జ
 వన్య । అమీవహః వాస్తాష్పతే విశ్వాయాపాణ్యావిశా । సఖానుశేప
 ఏధి నః । శివగ్ం శివమ్ ॥౧౫॥

అభిరక్షత్ భిద్యతాగ్ం పట్న ॥౧౫॥

కూర్మరస్సుకూర్మరగి కూర్మ రోవాబబ్ధనః । ఉపరిష్టాద్య
 దేజాయ తృతీయస్యా ఇతో దివః । ఔలబ ఇత ముపాహ్వాయథాన్
 ఛోమశ్శబళః । అధోరామ ఉలుమ్మలస్సరమేయోహాధావతినము
 ద్రమివ చాకశత్ । బిభ్రన్నిమ్మంచరుక్మంచ కునామగ్రగ్ం సుబీరిణః
 సుబీరిణ సృజ సృజ కుసక సృజై క వ్రాత్య సృజచ్ఛత్ । తథ్సత్యం
 యత్వేన్దోబ్రవీద్దాస్సశయస్వేతితా స్వగంస్పశయిత్యాఽఽగ
 చ్చత్రం త్యాఽబ్రవీదవిద హః ౩ ఇత్యవిదగ్ం హేతి వరంవృణోష్వేతి
 కుమారమెవాహం వరం వృణ ఇత్యబ్రవీర్విగృహ్య బాహూ స్థవసే
 ద్యామవ చాకశత్ । బిభ్రన్నిమ్మంచరుక్మంచ కునామగ్రగ్ం సుబీ
 రిణః । సుబీరిణ సృజ సృజ కుసక సృజై క వ్రాత్యసృజచ్ఛత్ । తథ్సత్యం
 యత్రే సరమామాతా లోహితగి పితా । అమీవ కే సరస్వతాలవధా
 వతి తృతీయస్యా ఇతో దివః । తేకశ్చ ససర మతణ్డశ్చ తూలశ్చ వితూ
 లశ్చార్జునశ్చ లోహితశ్చ । దులాహానామ వో మాతా మథాకకోహ
 వగి పితా । సంతతా హన్తి చక్రీ వో స సీసరీదత । ఛద పేహి సీస
 రమ సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర । సమశ్వా వృషణగి ప్రదో ససీసరీ
 దత । ఛద పేహి సీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర । శ్వానమి
 చ్చాఽదగ్ం పురుషం ఛత్ । ఏతే తై ప్రతిదృశ్యేతే సమానమనే
 ఉభే । తే అహగ్ం సారయేణ మునలె నావహన్ములూఖలె । హత
 శ్శబ్ధో హతశ్శబ్దపితా హతశ్శబ్దకుతుర్వకః । అశ్శబ్దాగ్ం సవతిర్ హతః ।

ఋషిర్వృషః సహోధస్వహ్ని మాతరిశ్వాః । తే తే ప్రాణాన్ధన్వరి
 వ్యన్తి మా భేషీర్న మరివ్యసి । జగ్ధో మశకో జగ్ధా విత్పష్టిజగ్ధా
 వృధ్వరస్సహ జగ్ధో వృధ్వరో జగ్ధో మశకో జగ్ధా విత్పష్టిస్సహ
 జగ్ధా విత్పష్టిజగ్ధో వృధ్వరో జగ్ధా మశకోస్సహ ॥౧౬॥

పితౌవహన్మృత్యాఖిలైః శిశ్న చ ॥ ౧౬ ॥

ఇన్ద్రో జహి దన్తశూకం పక్షిణం యస్సరీప్యపః । దంక్షన్తం చ
 దశన్తం చ సర్పాగ్ం స్తానిన్ద్రో జమ్భయ స్వాహా అఘృజాత సరో వృధ
 దైవానామపి హన్త్య । త్వమగ్న ఇన్ద్రో ప్రేషితస్స నో మా హిగ్ంస్తీ
 స్సహా । త్రాణమసి పరిత్రాణమసి పరిధిరసి । అన్నేన మనుష్యాగ్ం
 స్త్రాయసె తృణైః ప్రశూన్తతేన సర్పా యజ్ఞేన దైవాన్ధన్వధయా
 పితృధన్వాహా । తద్నత్యం యత్రైమావాస్యాయాం చ పాణమా
 స్యాం చ విషబలిగ్ం హరన్తి నగ్వ ఉదరస్త్రిణః । తత్రే ప్రేరతే త్వయి
 సంవిశన్తిశ్వయి నస్సత స్త్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యా నగ పరిదేహి ।
 నమోఅస్తు వర్షేభ్య ఇతి త్రిసః । నమో అస్తువర్షభ్యో యే పార్థివా
 య ఆన్తరిత్యో యే దివ్యా యే దిశ్యాః । తేభ్య ఇమం బలిగ్ం హరి
 ష్యామి తేభ్య ఇమం బలిమహర్షమ్ । తక్షక వైశాలేయ ధృతరాష్ట్ర
 రావత సైజీవాన్స్త్వయి నస్సత స్త్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యా నగ పరిదేహి ।
 ధృతరాష్ట్ర రావత తక్షక వైశాలేయ సైజీవాన్స్త్వయి నస్సత స్త్వయి
 సదోభ్య వర్షాభ్యా నగ పరిదేహి అహిగ్ం సాతిబలస్సై శీవాన్స్త్వయి
 నస్సత స్త్వయి సదోభ్య వర్షాభ్యా నగ పరిదేహి । అతిబలాహిగ్ం నసె

జీవాన్మయి నన్నతన్మయి సద్భావ్య ప్రమాభ్యో నగః పరి దేహి । యే
 దన్తశూక్తాః పార్థివాస్తాన్ ॥ స్వమితగ ప్రకోగవ్యూతిని వేశయన్ నన్తి వై
 సత్సభిప్తస్స ని దణ్ణవస్తేవో నేద్ధిసస్తాన్నే వ్యధూయమస్మాన్ హినసాత । స
 మీచీ నామాసి ప్రాచీ దిష్టతయో నామస్థితి ద్వాదశ ఋత్యాయాః
 అప శ్వేతపదా జహి పూర్వేణ చానరేణ చ । సప్తచ మానుషీరి
 మాస్తిస్రశ్చ రాజబన్ధవీః । న వై శ్వేతస్యాధ్యాచారే హిర్జఙ్గాన కం
 చన । శ్వేతాయ వైదర్వాయ సమోనమశ్వేతాయ వైదర్వాయ ॥౧౭॥

దిశ్యా రాజబన్ధవీర్వై చ ॥౧౭॥

పరమైష్యసి పరమాం మాగ్ శ్రియం గమయ ప్రత్యవరూఢో
 నో హేమన్తః । ప్రతి క్షత్రే ప్రతి తిష్ఠామి రాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి
 తిష్ఠామి గౌషు । ప్రతి ప్రజాయాం ప్రతి తిష్ఠామి భవ్యే । ఇహ ధృతి
 రిహ విధృతిరిహ రన్తిరిహ రమతిః స్యోనా పృథివి బడిత్థా పవన్తా
 నామితి ద్వే । ఆ త్వా వహన్తు హరయస్సచేత సశ్వేత్తైరశ్వేస్సహ
 కేశుమద్భిః । వాతాజీరైరాయాహి మమహవ్యాయ శ్రవోపస్సృశతు
 మీధాన్మీధుషే స్వాహాపస్సృశతు మీధుషీ మీధుష్యైస్వాహా
 జయన్తోపస్సృశ జయన్తాయ స్వాహా భవాయ దేవాయ స్వాహాశ్రవా
 య దేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయ స్వాహా పశుపతయే దేవాయ
 స్వాహా రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహా భీమా
 య దేవాయ స్వాహా మహతే దేవాయ స్వాహా భవస్య దేవస్య
 పత్నైస్య స్వాహా శ్రవస్య దేవస్య పత్నైస్య స్వాహేశానస్య దేవస్య

పత్నీ స్వాహా వశువతేదోవస్య పత్నీ స్వాహా రుద్రస్య దేవస్య
 పత్నీ స్వాహా గ్రవ్య దేవస్య పత్నీ స్వాహా భీషస్య దేవస్య
 పత్నీ స్వాహా మహతో దేవస్య పత్నీ స్వాహా జయంతాయ
 స్వాహాఽగ్నే స్విష్కతే సుహవతహుదావహతీనాం కామానాగ్ం
 సమర్థయతే స్వాహా । స్వస్తిసః పూణాముఖగి పరిక్రామతు గృహ
 పోవస్పృశ గృహపాయ స్వాహా గృహపువస్పృశ గృహప్రైస్వాహా
 ఘోషిణ ఉవస్పృశత ఘోషిభ్యస్సాహాశ్వాసితఉవస్పృశతశ్వాసిభ్య
 స్సాహా విచిన్వంత ఉవస్పృశత విచిన్వద్భ్యస్సాహా ప్రపున్వంత ఉవ
 స్పృశత ప్రపున్వద్భ్యస్సాహా సమశ్నంత ఉవస్పృశత సమశ్నద్భ్య
 స్సాహా దేవసేనా ఉవస్పృశత దేవసేనాభ్యస్సాహాయాఽభ్యాతా
 యాశ్చానాభ్యాతా దేవసేనాఉవస్పృశతదేవసేనాభ్యస్సాహా*ద్వార
 పోవస్పృశ * ద్వార పాయ స్వాహా * ద్వారపువస్పృశ*ద్వారప్రై
 స్వాహాఽ న్యాస్తారిణ ఉవస్పృశతాన్యాస్తారిభ్యస్సాహా నిష్కజ్జిన్నప
 స్పృశ నిష్కజ్జిత స్వాహా సమో నిష్కజ్జిత ఇషధిమతే క్షేత్రస్య పతినా
 వయమితి ద్వే ॥౧౮॥

పరమైశ్వరీ పరమామృష్టే ॥౧౯॥

యన్మమాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతాతన్మ రేతగపితా
 పృజ్జామాభుకన్యోపపద్యతామముష్మే స్వాహా యాస్తిష్ఠ నియా
 ధావన్తియా అదోక్రీక్షిగి పరితన్మః । అభ్యిర్విశ్వస్య భ్రతీభిరన్త
 రన్యం పితుదక ధౌముష్మే స్వాహా యన్మ పితామహీప్రలులోభ చర

త్యననువ్రతా । తత్తే రేతగి పితామహా + వృక్షా మాభరన్యోప
 పద్యతామముష్మేస్వాహా । అన్తర్దధే పర్వతైర్ నమః శ్యా వృధిన్యా ।
 ఆభిదిగ్భిరన్తాభిరన్తరన్యం పితామహద్దధేముష్మేస్వాహా । యస్మై
 ప్రపితామహే ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తత్తే రేతగి ప్రపితామ
 హా + వృక్షా మాభరన్యోప పద్యతామముష్మే స్వాహా । అన్తర్దధ
 ఋతుభిరహోరాత్రేస్సన్ధిభిః । అధమాసైశ్చమాసైశ్చాన్తరన్యం
 ప్రపితా మహద్దధేముష్మేస్వాహా । యే ఛైహ పితరో యేచనేహ
 యాగ్ంశ్చ విన్మ యాగ్ం ఉ చ న ప్రవిద్య । అగ్నై తా వేత్త యది
 తేజాతవేద స్తయాప్రత్గ్ంస్వధయా మదన్తు స్వాహా । స్వాహాప్రతే ।
 ప్రతేస్వాహా । స్వాహా ప్రతే । ప్రతే స్వాహా । స్వధా స్వాహా । అగ్న
 యే కప్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా । ఏష తే తనమధుమాగ్ం
 ఊర్ముస్సరస్వా యావాన్గ్నిశ్చ పృథివీ చ తావత్యస్య మాత్రాతా
 వతీం త ఏతాం మాత్రాం దదామి యథాగ్నిరక్షిణోఽనుపదస్త
 ఏవం మహ్యం పితేఽక్షిణోఽనుపదస్తస్వధా భవతాంత్యగ్ం స్వ
 థాం తైష్నుహోపజీవర్చస్తే మహిమైవ తే పితామహా మధుమాగ్ం
 ఊర్ముస్సరస్వా యావా వాయుశ్చాన్తరిక్షం చ తావత్యస్య
 మాత్రాతావతీం త ఏతాం మాత్రాం దదామి యథా వాయురక్షి
 ణోఽనుపదస్తఏవం మహ్యం పితామహాయాక్షిణోఽనుపదస్తస్వధా

+ వృక్షాంమాభరన్యోపపద్యతామితిసాహః. వ్యాఖ్యా
 నతోఽవగమ్యతే.

భవతాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్స హివాపజేవ సామాని తే మహిమైవ
 తే ప్రవితామహ మధుమాగ్ం ఊమికస్సరస్వాయావానాదిత్యశ్చ
 ద్యాశ్చ తావత్వయ మాతా తావతీం త వతాం మాత్రాందధామి
 యథాఽఽదిత్యోఽక్షిణోఽనువదస్త వవం మహ్యం ప్రవితామహయా
 క్షిణోఽనువద సస్వధా భవ తాం త్వగ్ం స్వధాం తైస్స హివాప
 జేవ యజాగ్ంషి తే మహిమా ॥ ౧౯ ॥

అముష్మే స్వాహ స్వధా స్వాహైకం చ ॥ ౧౯ ॥

పుథివీ తై సాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖే
 జాహివా మి బ్రాహ్మణానాం త్వా ప్రాణానానయో జాహి
 మ్యక్షితమసి మైహం క్షేప్తా అముత్రాముష్మిన్లోకే * మూర్జ
 యంతాం మమ పితరో మూజాయంతాం మమ పితామహ మూర్జ
 యంతాం మమ ప్రపితామహ మూజాయంతాం మమమాతరో మూజ
 యంతాం మమ పితామహ్యో మూజాయంతాం మమ ప్రపితామహ్యః
 * ఏతత్తై తతాస్తా యేచ త్వమన్వతత్తై పితామహస్తా యేచ
 త్వమన్వతత్తై ప్రపితామహస్తా యే చ త్వమన్వతత్తై మాతరస్తా
 యాశ్చ త్వమన్వతత్తై పితామహస్తా యాశ్చ త్వమన్వతత్తై ప్రపి
 తామహస్తా యాశ్చ త్వమను మూజాయంతాం మమ పితర ఇ త్యై
 తే * । యేచనోఽత్త్ర యే చాస్మాస్వాశగ్ం వన్తె యాశ్చ వోఽత్త్ర
 యాశ్చాస్మాస్వాశగ్ంవన్తె తే చ వహంతాం తాశ్చ వహంతాం తృప్యన్తు

* అస్మిన్వాక్యే మమైతిపదం కెచిన్నాధీయతే.

భవన్తస్త్వప్యన్తు భవత్స్వ స్త్వప్యత్ త్వప్యత్ త్వప్యత్ । త్వత్కాన్తాన్తాన్తాన్
 నభి తర్హయన్తీరాప్తా మధుమతీరిమాః । వ్యధాం పితృభ్యో అమృతం
 దుహానా ఆపోదైవీరుభయాగ్ంస్తర్భయన్తు త్వప్యత్ త్వప్యత్ త్వప్యత్ ।
 ప్రాణే నివిష్టోఽన్మృతం జాహ్లామి బ్రహ్మణీమలత్కాఽమృతత్వాయ
 యాం జనాగ ప్రతినన్దన్తి రాత్రిం ధేనుమిథాయతీమ్ । సంవత్సరస్య
 యూపత్నీ సా నో అన్తు సుమజ్జతీ స్వాహాః జహత్సాం జాతవేదగి పితృ
 భ్యో యత్రైతా వేత్త నిహితాన్పరాకే మేదన్తగి కూల్యా ఉపతాన్త
 రన్తు సత్యా వ్రతా ఆశీషస్సన్తు కామిస్సాస్వహా । యాం జనాగ ప్రతినన్ద
 నీత్యేహ । ఇయమేవ సాయా వ్రథమా వ్యాప్నోతి త్రినః । వ్రతా
 వ్రతాం పశ్యత దోహమానామన్నం మాగ్ంసవద్భృతవద్భృతావత్ ।
 తద్ద్రావ్త్వణాతిపూతమన్త మక్షయ్యమముష్మిన్లోకేస్సీతింగచ్ఛతుమేపి
 తృభ్యోస్సాస్వహా । ఔలాఖలా గ్రావాణో ఘోషమక్రీత హవిగక్రచ్చా
 న్తగి పరివత్సరీణమ్ । వ్రతావ్రతే సుప్రజా వీరవన్తో వయగ్ం స్యామపత
 యోరయీణామ్ । వ్రతావ్రతా తపసా తప్సమానా సంవత్సరస్య పత్నీ
 దుదుహే ప్రసీనా । తం దోహముపజేవాథ పితరస్సహస్రభారముము
 ష్మిన్లోకే స్వాహా ॥ ౨౦॥

ఆయతీం ప్రసీన్త కం చ ॥ ౨౦॥

ఉక్త్యక్చాన్యతిరాత్రశ్చ సాద్యన్తీశ్చన్దసానహా । అపూపఘ్న
 తాహుతైనమన్తే అన్తు మాగ్ంసపివృతై స్వాహా । భూగిష్ఠధివ్యగ్నిర
 రాఽమృంమన్యుకామంనియునజ్మిస్వాహా । భువో వాయు నాఽన్తరి

తేన సామూఽముంతుయి కామం నియునజ్ఞిస్వాహాః స్వదివాఽఽ
 దిత్వేన యజమాఽముం మయి కామం నియునజ్ఞి స్వాహాః । జనదద్భి
 రథ ర్వాజిరోఽభిముం మయి కామం నియునజ్ఞిస్వాహాః । రోచనాయాజి
 రాయాగ్నయే దైవజాత వేస్వాహాః । కతవై మనవై బ్రహ్మణై దైవజాతవై
 స్వాహాః । స్వధా స్వాహాఽగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధాస్వాహాః ।
 అన్నమివ తేద్యకే భూయాసం వస్త్రమివ తెద్యకే భూయాసం విత్తమి
 వ తెద్యకే భూయాసమాకేన తెద్యకే భూయాసగ్ం శ్రద్ధైవ తే
 ద్యకే భూయాసగ్ంపగ్ం ప్రఃస్తుదిశోమహిస్సమాధావస్తుమాన్యతాః ।
 సవైకామా అభియస్తు మా ప్రియా అభిరతుస్తు మా ప్రియాః ।
 యశోఽసియశోఽహం త్వయి భూయసమసా । అజ్ఞాన్యజ్ఞావభిత
 త్యైషా । అధ్వనామధ్వవతే స్వస్తిమా సంసారయ । అయంవామ
 శ్వినారథోమా దుగితే మాసుథే రిషత్ । అరిష్టస్వస్తిగచ్ఛతు వివి
 ఘ్నస్పృతనాయతః । అశ్వోస్తిహయోస్యత్యోస్తిసరోస్యవాఽస్తిసప్తి
 రసి వాజ్యస్తి వృషాఽస్తి పృమగా అసియయునామాస్యాదిత్యానాం
 పత్వాఽన్విహి । హస్తియశసమసి హస్తియశసీ భూయాసం వహ కాల
 వహశ్రియం మాఽభివహ । ఇష్టస్య త్వావశ్శ్రాభి నిదధామ్యసా ।
 అవ జిహ్వాక నిజిహ్వాకాయ త్వా హవిషాయజే తద్భక్త్యం యదహం
 బ్రవీమ్యథరౌమదసా వదాధ్వాహాః । ఆ తై వాచిమాస్యాం దద ఆమ
 న్నస్యాగ్ం హృగయాదధి । యత్రయత్ర తైవాజ్ఞిహితాతాంత్రతదే ।
 తత్యంభస్యదహం బ్రవీమ్యథరౌమద్విద్యస్వాసా

నూ॒స్య॑తా॒ హ॒వి॒షా॒ య॒జే॒చ్ఛ॒త్వారి॑చ ॥౨౧॥

యా॒తి ఏ॒షా ర॒రాట్యా॑త॒నూ॒మ్న॒న్యోమ్న॒భస్య॑నాశీనీ॑ తాం
దే॒వా బ్ర॒హ్మ॒చారి॑ణో॒వి॒న॒యన్తు॑ సు॒మే॒ధసః॑ । య॒త వ్ర॒తన్ము॑ఖే॒ఽమ॒తగ్ం
ర॒రాట॑ముది॒వ వి॒ధ్యతి॑ । వి॒త్రేత్రో॑ధం॒ సయా॑మ॒సి గ॒ర్భమ॑శ్వ॒త్రర్యా॑ ఇ॒వ ।
అ॒వ॒జ్యా॒మి॒వ ధ॑న్వ॒నో వృ॒దో మ॒న్యం త॑నోమి॒తే ఇ॒న్ద్రాపా॑స్య॒ కలి॑గ॒మ
శ్వే॒భ్యః పు॑రు॒షేభ్యో॑ఽన్య॒త్రమి॑త్ । య॒దహం॑ధ॒నేవ॑ప్ర॒క్షణ్గ్ంశ్చ॑రామి
ధ॒నేన॑ దే॒వాధ॑నమి॒చ్ఛమా॑నః॒ తస్మి॑న్ధో॒స్యమో॑ రు॒చమా॑ద॒భాత్వ॑గ్నిరి॒న్ద్రోబృ॑
హ॒స్పతి॑శ్చ॒స్వాహా॑ । పరి॑త్వా గి॒రేర॑మి॒హం ప॒భాత్రు॑గప॒ర్వను॑ । పరి॑
స॒ర్వేభ్యో॑ జ్ఞాతి॒భ్యః పరి॑షీ॒తః క్వే॑ష్య॒సి శ॒శ్వత్ప॑రికు॒పితే॑న సు॒కామే॑ణ
ఏ॒చ్ఛిదా॑ । ఉ॒లన॑ పరి॑షీ॒తోసి పరి॑షీ॒తోన్ము॑లేన॒ ఆవ॑త॒న వ॒తయే॑
త్యే॒షా । ఆవ॑త॒న ని॒వర్త॑న ఆవ॒ర్తన॑ వ॒తనా॑య॒ స్వాహా॑ । అను॑
పా॒ఽహ్వా॑దను॒హ్యయో॑ ని॒వతో॑ పో॒న్యవీ॑వృ॒తత్ । ఇ॒న్ద్రోగపరి॑కో॒శో
వ॒గ పరి॑త్రో॒శతు॑ స॒ర్వతః॑ । య॒దిమా॑మతి॒మన్యా॑ధ్వా॒లదే॒వా దే॒వన॑త్త॒రమ్ ।
ఇ॒న్ద్రోగ పా॑శే॒న సి॒త్త్వా వో॑ మ॒హ్యమి॒న్వశ॑మా॒సయా॑భా॒స్వాహా॑ । యది॑
వృ॒తౌద్య॑ద్య॒న్తరి॒తౌతృ॑ల॒మభ్య॑వ॒తత్తు॑ వా॒యురే॑వ । య॒తాస్సృ॑త
త్తు॒నువ॑ య॒త్ర వా॒న ఆపో॑బా॒ధన్తాం॑ నిర్ము॒తిం ప॒రాచ॑ః । యే॒షతీ॑ణగి
ప॒తయ॑న్తి బి॒భ్యతో॑ నిర్ము॒తైశ్చ॑హ । తే॒ మాశి॑వే॒న శ॒శ్మన॑ తె॒జస్తో॑
న్దన్తు॑ వర్చ॒సా । ది॒వ్రా॒నుమా॑బృ॒హతో॑ అ॒న్తరి॒తౌదపా॑గ్ం స్తో॒కా ల॒భ్య
వ॒తచ్ఛి॑వే॒న స॒మహ॑మి॒న్ద్రీయే॑ణ మన॒స్తాహ॑మా॒గ్రాంబ॒హ్మణా॑ సం॒వృ
చా॒నసు॑క్ష్మ॒తో కృ॑తే॒న ఇ॒మం మే॑ వరు॒ణ శ॒త్వాయా॑మి త్వం॒నో అ॒గ్నే

సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే ఆయాఽసి ప్రజ్ఞావతే । సమాజం చ
 వ్యాహృతీవిహృతాః । ఇమం జీవేభ్యగ్భవరిధిందధామి మేసాం ను
 గాదహ్యో అధామతమ్ । శతం జీవన్తు శరదగి పునూచీస్తిరోమృత్యుం
 దధతాం పవతేన ॥౨౨॥

కేవ్యమ్యసి పరాచైరష్టాచ ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణేన పశ్చ దళాయుదా వీకవిగ్ంశతిరాగ్నా దశయోగే
 యోగేతయోవశనుశ్రవన్సుశ్రవనమష్టావరి త్వాఽగ్నేమగ్ం స్తోమ
 మాయుమ్యమేతాన్న విగ్ంశతిరేతాన్న విగ్ంశతిమయి పర్వతపూర్తు
 మగ్ం పాదశత్రయ్యో విద్వాయా అష్టావశధాతా దదాతు నోరయి
 మేకవిగ్ంశతిరశ్మాభవ పాదశ మాతే కుమారం త్రయోవిగ్ంశతిర్న
 క్తంతారిణశ్చతుదశ యద్భూమెష్వద్విగ్ంశతిగిక్ూర్కురగిపశ్చవిగ్ం
 శతిరిన్ద్రో జహి ద్యావిగ్ంశతిగివరమైవ్యసి పరనూమష్టేయస్మేమాతా
 పృథివీతే పాత్రీమేకవిగ్ంశతిరేకవిగ్ంశతిర్మక్ష్యశ్చత్రయోవిగ్ంశతిర్యా
 త ఏమాఽష్టావిగ్ంశతిద్వావిగ్ంశతిః ॥౨౩॥

ఉష్ణేన ధాతోక్యశ్చ ద్యావిగ్ంశతిః ॥౨౩॥

ఉష్ణేన పవతేన.

ఇతి ద్వితీయప్రశ్న

సమాప్తః.

చి త్రి పన్నము.

—(౧)—

ఓమ్ || త చ్చం॑యో రా॑వ్యణీ॒మహే॑ | గా॒తుం య॑జాయ |
గా॒తుం య॑జ్ఞప॒తయే॑ | దై॒వీ స్వ॑స్తి॒రస్తు॑వః | స్వ॒ప్తిమా॑ను॒షేభ్యః॑ |
ఉ॒ద్ధ్వం జి॑గాతు భే॒షజమ్॑ | శం నో॑ అస్తుద్వి॒పదే॑ | శం చతు॑వ్పదే |
ఓం కా॒న్తి శ్వా॒న్తి శ్వా॒న్తిః॑ |

హరిః ఓమ్ || చి॒త్రిస్సు॑క్ | చి॒త్తవ॑శ్యమ్ | వా గ్వే॒దిః |
అ॒ధీతం॑ బ॒ర్హిః | కే॒తో అ॒గ్నిః | వి॒జ్ఞాత॑ మ॒గ్నిః | వాక్ప॑తిర్ హో॒తా |
మ॒నఃప॑వ॒క్తా | సా॒గో మా॒విః | సా॒మాధ్వ॑ర్యః | వాచ॑స్పతే విధే
నామ॑న్న | విధే॑మ తే నామ | విధే॑ స్వ॒మస్మాకం॑నామ | వాచ
స్పతి॑ స్సోమంపి॒బతు॑ | ఆ॒ఽస్మా సు॑న్త॒ష్టమ్ ధా॑త్వాహా॒ ॥ ౧॥

అధ్వర్యుః పఞ్చ ద ॥ ౧॥

ప్ర॒థివీ॑ హో॒తా | జ్యో॒రధ్వ॑ర్యః | రు॒ద్రోఽగ్ని॑త్ | బృ॒హ
స్పతి॑రుప॒వక్తా॑ | వాచ॑స్పతే వాచో॒వీర్య॑ణా॒ సంభృ॑తతమేనా॒యత్య॑సే |
యజ॑మానాయ వార్యమ్ | ఆను॒వస్కు॑ర॒స్మై వాచ॑స్పతి స్సోమంపి॒బతి॑ |
జ్ఞాన॑ ది॒ద్వమి॒ద్వయా॑య స్వాహా ॥ ౨॥

ప్ర॒థివీ॑ హో॒తా దశ ॥ ౨॥

అ॒గ్నిర్హో॒తా | అ॒శ్వినా॑ధ్వర్యః | త్వష్టా॑గ్నిత్ | మి॒త్ర
ఉప॑వ॒క్తా | సోమ॑స్సోమ॒స్వపు॑రోగాః | శు॒క్రశ్చు॒క్రస్య॑ పు॒రోగాః | శ్రా॒తా

స్తోత్రస్య సామాః । వాతాపేర్హవన శ్శుభస్వాహా ॥3॥

అగ్నిర్హోతా౭౭౭ ॥ 3॥

సూర్యం తే చక్షుః । వాతం ప్రాణః । ద్యాం పృథ్వీమ్ । అన్తరి
క్షమాత్మా । అజ్యేష్ఠజ్ఞమ్ । పృథివీగ్ం శరీరైః । వాచస్పతే౭౭౭
యావాచా । అచ్ఛిద్రయాజుహ్వ । దివిదేవాష్కధగ్ం హోత్రా మేర
యస్వస్వాహా ॥౪॥ సూర్యం తేనవ ॥౪॥

మహాహవిర్హోతా । పృథ్వీహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాహ
అగ్నిత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనాధృష్యశ్చ ప్రతిధృష్యశ్చ
యజ్ఞస్యాభిగ్రా । అయాస్య ఉద్ధాతా । వాచస్పతేహృద్విధేనామన్న ।
విధేమ తేనామ । విధేన్వమస్మాకం నామ । వాచస్పతిస్సమమపాత్ ।
మాదైవ్యస్తన్తుశ్చేదిమామనుష్యః । నమోదివే । నమసిపృథివ్యై
స్వాహా ॥ ౫॥ అపా త్రిణిచ ॥ ౫॥

వాగ్మోతా । దీక్షాపత్నీ । వాతో౭౭౭ధ్వర్యుః । ఆపో౭౭౭భిగ్రరః ।
మనోహవిః । తపసిజహోమి భూర్భువస్సువః । బ్రహ్మ స్వయముభు ।
బ్రహ్మణ స్వయముభువేస్వాహా ॥ ౬॥ వాగ్మోతానవ ॥ ౬॥

బ్రాహ్మణ ఏకహోతా । సయజ్ఞః । సమేదదాతుప్రజాంప్రశూ
న్సుప్తియశః । యజ్ఞశ్చ మేభూయాత్ । అగ్నిద్విహోతా । సభ
తా । సమేదదాతుప్రజాంప్రశూన్సుప్తియశః । భర్తాచమేభూయాత్ ।
పృథివీత్రిహోతా । నప్రతిష్ఠా ॥౭॥ సమేదదాతుప్రజాం ప్రశూన్సుప్తిం
యశః । ప్రతిష్ఠాచమేభూయాత్ । అన్తరిక్షం చతుర్ హోతా । నవి

స్తాః | సమేదదాతుప్రజాం ప్రశూన్యస్త్రిం యశః ప్రాణశ్చ మేభూయాత్ |
 వాయుగిసశ్చ హూతా | సప్రాణః | సమేదదాతుప్రజాం ప్రశూన్యస్త్రిం
 యశః | ప్రాణశ్చ మేభూయాత్ || ౧౮ || చంద్రమాష్టా తా | సముఖా
 స్కల్పయాతి | సమేదదాతు ప్రజాం ప్రశూన్యస్త్రిం యశః | ఋతవశ్చ మే
 కల్పంతామ్ | అన్నగ్ంస్తప్తహూతా | సప్రాణస్యప్రాణః | సమేదదాతు
 ప్రజాం ప్రశూన్యస్త్రిం యశః | ప్రాణస్యచ మేప్రాణోభూయాత్ | చ్యౌర
 వ్త హూతా | సోఽనాధృష్యః || ౧౯ || సమేదదాతుప్రజాం ప్రశూన్య
 స్త్రిం యశః | అనాధృష్యశ్చ భూయాసమ్ | ఆదిత్యోనవ హూతా | సతే
 జస్వీ | సమేదదాతు ప్రజాం ప్రశూన్యస్త్రిం యశః | తెజస్వీచ భూయాస
 మ్ | ప్రజాపతిర్దశ హూతా | సఇదగ్ంసర్వమ్ | సమేదదాతు ప్రజాం
 ప్రశూన్యస్త్రిం యశః | సర్వంచ మే భూయాత్ || ౨౦ ||

ప్రతిష్ఠాప్రాణశ్చ మేభూయాదనాధృష్యస్సర్వంచ మేభూయాత్ || ౨౧ ||

బ్రాహ్మణోయజ్ఞోఽగ్నిర్భూతా వృధివీ ప్రతిష్ఠాఽన్తరిక్షం
 విష్ఠా వాయుగిప్రాణశ్చంద్రమాఋతూనన్నగ్ం సప్రాణస్యప్రాణోచ్యౌర
 గనాధృష్య ఆదిత్యస్స తెజస్వీ ప్రజాపతిస్స ఇదగ్ం సర్వగ్ం సర్వంచ
 మేభూయాత్ ||

అగ్నిర్యజుర్భిః | సవితాసోమైః | ఇంద్రోఽఞ్ఞామదైః | మిత్రా
 వరుణావాశిషా | అశ్విరసోఽధిష్ఠీయైరగ్నిభిః | వసుశస్సదోహవిధానా
 భ్యామ్ | అపరిహోక్షణిభిః | ఓషధయోబర్హిషా | అదితిర్వేద్యా |
 సామోదీక్షయా || ౨౨ || త్వష్టేఽధేన | విష్ణుర్భుజేన | వసంత ఆజేన |

అదిత్యా దక్షిణాభిః । విశ్వేదేవా ఊర్జా । పూమాన్వగాకారేణ । బృహ
న్పతిగి పురొధయా॥ ప్రజాపతిరుద్గ్రథేన । అన్తరిక్షం ప్రవిత్రేణ । వాయుగి
పాత్రేః । అహగ్ంశ్రద్ధయా ॥ ౧౨॥

దీక్షయాపాత్రేరేకంచ ॥౧౩॥

సేనేంద్రిన్య । ధేనాబృహన్పతేః । ప్రథాపూష్టః । వాగ్వాయోః ।
దీక్షాసోమశ్య । పృథివ్యగ్నేః । వసూనాం గాయత్రీ । రుద్రాణాం త్రి
ష్టుక్ । అదిత్యానాం జగతీ । విష్ణోరన్తృష్టుక్ ॥ ౧౩॥ వరుణస్య విరాట్ ।
యజ్ఞస్యప్రజ్ఞీః । ప్రజాపతేరనుమతిః । మిత్రస్యశ్రద్ధా । సవితుగిప్రసూ
। సూర్యస్య మరీచిః । చంద్రమసోరోహిణీ ॥ ఋషీణామరున్ధతీ ।
ప్రజస్యస్యవిద్యుత్ । చతస్రాదిశః । చతస్రోఽవాన్తరదిశాః । అహ శ్చ
త్రిశ్చ । కృషిశ్చ వృష్టిశ్చ । త్విష్టిశ్చాపచితిశ్చ ! ఆప్తశ్చాపధయ
శ్చ । ఊర్క్పాసూనృతా చ దేవానాం పత్నయః ॥ ౧౪॥

అనుష్టుగ్విశ్వత్పు ॥౧౫॥

దేవస్యత్వా సవితుగిప్రసవే । అశ్వినోర్భాహుభ్యామ్ । పూష్ణో
హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణేఽగ్న
యైహిరణ్యమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే । మయోమ
హ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే । కర్తదం కస్మలదాత్ । కామగికామాయ ।
కామోదాతా ॥ ౧౫॥ కామగి ప్రతిగ్రహీతా ॥ కామగ్ం సముద్రీమా
విశ । కామేవత్వా ప్రతిగృహ్ణామి । కామైతత్రే । ప్రమతే కామదక్షిణా ।
ఉత్తానస్తాఽఽజ్గరసిగి ప్రతిగృహ్ణాతు । సామాయవాసః । రుద్రాయగా

మ్ | వరుణాయాశ్వమ్ | ప్రజాపతయై పురుషమ్ ||౧౬|| మనవేతల్పమ్ |
 త్వష్టేఽజామ్ | పూష్టేఽవిమ్ | నిర్ఋత్యా అశ్వ తరగద౯భా | హిమ
 నతో హస్తిసమ్ | గన్ధర్వాస్తు రాభ్యస్సగలజ్కురణే | విశ్వేభ్యో
 దైవేభ్యో ధాన్యమ్ | వాచేఽన్నమ్ | బ్రహ్మణ ఓదనమ్ | సముద్రాయా
 పః ||౧౭|| ఉత్తానాయాజ్గీర్ణాయానః | వైశ్వానరాయరథమ్ | వైశ్వా
 నరగిప్రత్నథా నాకమారుహత్ | దివఃప్రప్థం భన్దమానస్తుమ్మభిః |
 సపూర్వవజ్జనయజ్జన్త వైధనమ్ | సమానమజ్ఞా పరియాతిజాగృవిః | రాజా
 త్వా వరుణోనయతు దేవిగక్షిణే వైశ్వానరాయరథమ్ | తేనామృతత్వ
 మశ్యామ్ | వయోదాత్రేమయోమహ్యమస్తు ప్రతి గ్రహీత్రే ||౧౮||
 కల్పదంకస్మా అదాత్ | కామగికామాయ | కామోదాతా | కామః ప్రతి
 గ్రహీతా | కామగ్ం సముద్రమావిశ | కామేనత్వా ప్రతిగృహ్లామి |
 కామైతత్తే | ఏమాతే కామదక్షిణా | ఉత్తానస్త్వాఽఽజ్గీర్ణగి ప్రతి
 గృహ్లాతు ||౧౯||

దాతా పురుషమాపగి ప్రతిగ్రహీత్రే నవచ ||౧౦||

నువణంఘుర్మం పరివేనవైనమ్ | ఇన్ద్రో స్వాత్మానం రశ్మధా
 చరన్తమ్ | అన్తస్సముద్రే మనసా చరన్తమ్ | బ్రహ్మన్వవిన్దన్తశ్ హిమా
 తారమణేణ | అన్తగిప్రివప్తశ్శాస్తాజనానామ్ | ఏకస్సన్బహుధావిచా
 రః | శతగ్ంశుక్రాణి యత్రైకం భవన్తి | సర్వేవేదాయత్రైకం భ
 వన్తి | సర్వే హిమాతారో యత్రైకం భవన్తి | సమాససీన ఆత్మా
 జనానామ్ ||౨౦|| అన్తగిప్రివప్తశ్శాస్తా జనానాగ్ం సర్వాత్మా | సర్వాగి

ప్రజాయతైక్యం భవంతిచతుర్ హూతార్ యత్రసమ్పదం గచ్ఛ
 ని దేవే సమానసీన ఆత్మా జనానామ్ బ్రహ్మేన్ద్రమగ్నిం జగతఃప్రతి
 ష్టామ్ దివ ఆత్మానగ్ం సవితారం బృహస్పతిమ్ । చతుర్ హూతా
 రం ప్రదిశోఽనుక్షప్తమ్ । వాచోవీర్యం తప్తసాఽన్వవిస్తత్ । అన్తః ప్ర
 విష్టం కతాః కారమైతమ్ । త్వష్టారగ్ం దూపాణి వికుర్వంతం విప్రశ్చిమ్ ॥
 ౨౧॥ అమృతస్యప్రాణం యజ్ఞమైతమ్ । చతుర్ హోతృణా మా
 త్మానం కవయోని చిక్యుః । అన్తఃప్రవిష్టం కతాః కారమైతమ్ । దేవానాం
 బధ్ధునిహితంగుహసు । అమృతేన క్షప్తం యజ్ఞమైతమ్ । చతుర్ హో
 తృణా మాత్మానం కవయోని చిక్యుః । శతం నియుత్య పః వేదవిశ్వా
 విశ్వవారః । విశ్వమిదం వృణాతి । ఇన్ద్రస్యాత్మాని హితః శ్చహోతా
 అమృతం దేవానామాయుగప్రజానామ్ ॥ ౨౨॥ ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం
 సవితారమైతమ్ । వాయోరాత్మానం కవయోని చిక్యుః । రశ్మిగ్ం రశ్మీ
 నాం మధ్యేతపన్తమ్ । ఋతస్యప్రదే కవయోనిపాన్తి । యజ్ఞాకోశేభు
 వనం బిభత్ । అనిర్భిణ్ణస్సన్నధలోకా విచప్తే । యస్యాణ్డకోశగ్ం
 శుష్మమాహుః ప్రాణముల్బమ్ । తేన క్షప్తోఽమృతేనాహుస్మి । సువ
 ణ్డం కోశగ్ం రజస్తాపరీవృతమ్ । దేవానాం వసుధాసీం విరాజమ్ ॥ ౨౩॥
 అమృతస్యపూర్ణాం తాముతలాం పిచక్షుతే । పాదగ్ం వడ్డోతుర్నకి
 లావివిధే । యేన తావగః శ్చధోతక్తప్తాః । ఉతవాష్ట్రధామనసోతక్తప్తాః ।
 తగ్ం వడ్డో తారమృతుభిగ్ం కల్పమానమ్ । ఋతస్యప్రదే కవయోనిపాన్తి ।
 అన్తః ప్రవిష్టం కతాః కారమైతమ్ । అన్తశ్చేన్ద్ర మసిమసస్తాచరన్తమ్ ।

సహృదయః సహజానందైవాః । ఇంద్రియాత్మానగ్ం శతధాచరంతమ్ ॥
 ౧౦॥ ఇంద్రియై రాజా జగత్తోయ ఈశే । సప్తహాతా సప్తధాః క్షప్తః ।
 పరేణతన్తుం పరిషిచ్యమానమ్ । అన్తరా దిత్యే మనసా చరంతమ్ । కేవా
 నాగ్ం హృదయం బ్రహ్మన్వ విద్వత్ । బ్రహ్మైతద్బ్రహ్మణ్డజ్జభార । అర్
 గ్ం శ్చోతన్తగ్ం సర్రిరస్యమధ్యే । ఆయస్మిన్తస్త్వపేరవః । మేమాన్తి బహు
 లాగ్ం శ్రియమ్ । బ్రహ్మశ్వామిన్ద్రగోమతీమ్ ॥ ౧౧॥ అచ్యుతాంబహు
 లాగ్ం శ్రియమ్ । సహార్యసువిత్తమః । పెరున్ద్రా యపిన్వతే । బ్రహ్మ
 శ్వామిన్ద్రగోమతీమ్ । అచ్యుతాం బహులాగ్ం శ్రియమ్ । మహ్యమి
 న్ద్రో నియచ్ఛతు । శతగ్ం శతా అస్యయుక్తాహరీణామ్ । అర్వాజ్ఞా
 యాతు వసుభీరశ్మిరన్ద్రః । ప్రమగ్ం మామాణో బహులాగ్ం శ్రియమ్ ।
 రశ్మిరన్ద్రస్సవితా మేనియచ్ఛతు ॥ ౧౨॥ ఘృతం తేజో మధుమదిన్ద్రీయ
 మ్ । మయ్యయమగ్నిదధాతు । హరిగపతజ్గగపటరీసుప్తర్ణః । దివిక్షయో
 నభసా య ఏతి । సన ఇన్ద్రః కామవరం దదాతు । పశ్చారం చక్రం
 పరివతే తేష్ఠుః । హిరణ్యజ్యోతిస్సర్రిరస్యమధ్యే । అజన్త్రంజ్యోతిర్నభ
 సా సర్పదేతి । సన ఇన్ద్రగి కామవరం దదాతు । సప్తయజ్ఞన్తిరథమేక
 చక్రమ్ ॥ ౧౩॥ ఏకో అశ్వోనహతిసప్తనామా । త్రినాభిచక్రమజర
 మనర్వమ్ । యేనైమా విశ్వా భువనానితన్ధుః । భద్రం పశ్యన్తఉపనేదు
 ర్గే । తపోదీక్షామృషయస్సువర్విదః । తతః క్షత్రిం బలమోజశ్చజ్ఞా
 తమ్ । తద్దస్మైదేవా అభిసం నమన్తు । శ్వేతగ్ం రశ్మిం బాభుజ్యమాన
 మ్ । అపానైతారం భువనస్య గోపామ్ । ఇన్ద్రం నిచిక్యగిరమే వ్యౌ

మన్మథాః కోహిణీః పిజ్జలా ఏకరూపాః క్షురన్తిగి పిజ్జలా ఏకరూ
 పాః । శతగ్ం సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్ అయంయశ్శ్వే
 తోరశ్మిః । పరిసర్వమివంబగత్ । ప్రిజాం పశూన్ధనాని । అస్మాకందదా
 తుశ్శ్వేతోరశ్మిః పశుః బభూవ । నువన్త్రహ్యం పశూన్ విశ్వ
 రూపాన్ । ప్రతజ్జమక్తమసురస్య మాయయా ॥ ౨౯ ॥ హృదాపశ్యన్తిమ
 ననా మనీషిణః । సముద్రే అన్తఃకవయో విచక్షతే । గురీచీనాం షడ
 మిచ్ఛన్తి వైధనః । ప్రతజ్ఞో వాచం మనసాబిభత్తి । తాంగన్ధర్వోఽవ
 ద్దగ్ధే అన్తః । తాంద్యోతనూనాగ్ం స్వర్యం మనీషామ్ । ఋతస్యప్రదే
 కవయోనిపాన్తి । యేగ్రామ్యాఃప్రళవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో
 బహుధైకరూపాః । అగ్నిస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్షుదైవః ॥ ౩౦ ॥ ప్రజా
 పతిగి ప్రజయానంవిద్రానః । వీతగ్ంస్తు కేస్తు కే । యువమస్మానునియచ్ఛ
 తమ్ । ప్రప్రయజ్ఞపతిం తిర । యేగ్రామ్యాఃప్రళవో విశ్వరూపాః । విరూ
 పాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం నష్టానామిహరన్తిరస్తు । రాయ
 స్సోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ । య ఆరణ్యాగిప్రళవో విశ్వ
 రూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః ॥ ౩౧ ॥ వాయుస్తాగ్ం అగ్రే
 ప్రముమోక్షుదైవః । ప్రజాపతిగిప్రజయా నంవిద్రానః । ఇడామైష్యప్తం
 ఘృతవచ్ఛరాచరమ్ । దేవా అస్వవిన్దన్తుహహితమ్ । య ఆరణ్యాగిప్రళ
 వో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం నష్టానా
 మిహరన్తిరస్తు । రాయస్సోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ ॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥

అత్తాజనానాం విక్రవన్తం విప్రశ్చి ప్రిజానాం వసుధానీవిరా

జం చరన్తం గోమతీం మై నియచ్ఛ త్వేకచక్రం వ్యోమన్మాయయా దైవ
ఏకరూపా అష్టాచ || ౧౧ ||

నమానశీర్షాపూరుషః । నమాస్తాత్మస్సమానపాత్ । స భూదిం
విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాజ్ఞుమ్ । పురుషప్రవేదగ్ంసర్వమ్ ।
యద్భూతం యచ్ఛభవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్న నాత్రిణో
హతి । ప్రతావానస్యమహిమా । అత్యోజ్యయాగ్ంశ్చ పూరుషః || ౩౨ ||
౩౩ ॥ పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాదస్యామృతం దివి । త్రిపా
దూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యైహాభవాత్పురుషః । తతో విష్వజ్జ్వ్య
క్రామత్ । సాశనానశనే అభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధి
పూరుషః । సజాతో అత్యరిచ్యత । ప్రశ్చాద్యుమిమథోపురః || ౩౩ || ౩౪ ॥
యత్పురుషేణ హవిషా । దేవాయజ్ఞమతన్వత । వసన్తో అస్యానీదాజ్యమ్ ।
గ్రీష్మ ఇథ్మశ్శరద్ధవిః । వస్తాస్యానన్పరిధయః । తిన్నప్రసమిధగక్రతాః ।
దేవాయద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబర్హన్పురుషం ప్రశుమ్ । తం యజ్ఞం బర్
హిషిప్రాక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥ ౩౪ ॥ ౩౫ ॥ తేన దేవా
అయజన్త । సాధ్యాఋషయశ్చయే । తస్మాద్యజ్ఞాధన్వహుతః । సంభృ
తం పృషదాజ్యమ్ । సశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రేవాయవ్యా । ఆర్థ్యాన్గ్రా
మ్యాశ్చయే । తస్మాద్యజ్ఞాధన్వహుతః । ఋచస్సామానిజజ్జరే ॥ ఛన్దా
గ్ంసిజజ్జరైతస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౩౫ ॥ ౩౬ ॥ తస్మాదశ్వా
అజాయన్త । యేకేచో భయాదతః । గావోహజజ్జరైతస్మాత్ । తస్మా
జ్జాతా అజావయః । యత్పురుషం వ్యదధుః । క్షత్రిధావ్యకల్పయన్ ॥

జడమిచ్చని వెధసః । యోదేవేభ్య ఆతపతి । యోదేవానాం పురో
హితః । పూర్వోయోదేవేభ్యోజాతః । సమోరుచాయత్రాహ్మయే ।
రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రేతదబ్రువన్ । యస్యైశం
బ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్య దేవా ఆసన్వశే । హీశ్చ తేలక్ష్మీశ్చ సతేష్య ।
అహూరాత్రేషా శ్వేతా ! నక్షత్రాణిరూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్రమ్ ।
ఉష్ణం మనిషాణ । అము మనిషాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ రం ॥ రం ॥

జాయతే వశేనవ చ ॥ ౧౩ ॥

భ తా నన్భియమాణోబిభర్తి । ఏకోదేవో బహుధానివిష్టః ।
యదాభారంతస్త్రియతే సభర్తుమ్ । నిధాయభారం పునరస్తమేతి ।
తమేవ మృత్యుమమృతం తమాహుః । తంభర్తారంతముగోస్తారమా
హుః । సభ్యతో భిరియామాణోబిభర్తి । యఏనంవేద సత్యేనభర్తుమ్ ।
సద్యోజాతముతజహత్యేమః । ఉతో జరన్తం నజహత్యేకమ్ ॥ రం ॥ రం ॥
ఉతోబహూనేకమహర్జహర । అశన్వో దేవస్సనమేవప్రార్థః । యస్తద్వే
దయత ఆబభూవ । స్థాంచయాగ్ం సందధే బ్రహ్మణేమః । రమతేతస్మి
న్నత జీర్ణేశయానే । నై నంజహత్స్వహస్సు పూశ్వేషు । త్వమాప్తా
అనుసర్వాశ్చరన్తి జానతీః । వధ్నంవయసాపునానాః । త్వమగ్నిగ్ం హవ్య
వాహగ్ం సమిధ్నై । త్వంభర్తా మాతరిశ్వ ప్రజానామ్ ॥ రం ॥ రం ॥
త్వంయజ్ఞన్వమువేవాసిసామః । తవజవాహవమాయన్తి సర్వే । త్వమే
కోసి బహూననుప్రవిష్టః । నమస్తే అస్తుస్తుహవోమవధి । నమో వాసు
స్తు శృణుతగ్ం హవంమే । ప్రాణాపానావజరగ్ంసం చరన్తా । హ్వయా

మి॒వాం బ్ర॒హ్మ॒ణా॒త్కూ॒ర్త మే॒తి॒మ్ | యో॒మాం బ్రే॒ష్ఠి తం॒హి॒తం య॒వా
 నా | ప్రా॒ణా॒శా॒నా పం॒చిదా॒నా జ॒హిత॒మ్ | అ॒ముష్యా॒నునా॒మా సంగ॑సా
 థా॒మ్ | ౪౩ | ౪౪ | తం॒మే దే॒వా బ్ర॒హ్మ॒ణా స॒ంపిదా॒నా | వ॒ధాయ॑దత్తం
 త॒నువా॑గ్గో॒మా వా॒మి | అ॒స॒జ్జ॒జాన॑ స॒తత॑బ॒భూవ॑ | య॒ది॒యం జ॒జాన॑ వ॒డి
 గో॒హా అ॒స్య | య॒దా భా॒రం త॒న్ద్రీయ॑తే స॒భా ద్ద॒మ్ | ప్ర॒తాస్య॑ భా॒రం |
 పు॒నర॑స్త్వ మే॒తి త॒ద్వైత్వం | ప్రా॒ణో అ॒భవః॑ | మ॒హాన్భోగి॑ప్ర॒జాప॑తేః |
 భు॒జగి॑ర్వి॒ష్యమా॒ణః | య॒ద్దై॒వాన్వా॒సృణో॑యో॒నన॑ || ౪౪ || ౪౫ ||

ఏ॒కం ప్ర॒జానా॑ం గ॒సాథా॑ం న॒వ || ౪౪ ||

హ॒రిగ్ం హ॒ర స్త॒మను॑య॒న్తి దై॒వాః | వి॒శ్వ॑స్యే॒శానం॑ వృ॒షభ॑మ
 తీ॒నామ్ | బ్ర॒హ్మ స॒మాప్త॑మను॒మేద॑మా॒శాత్ | అ॒యన్తం॑మా వి॒వధీ॑ర్వి
 క్ర॒మస్య॑ | మా॒భిదో॑మ్మ॒త్వోమా॑వధిః | మా॒మైబ॒లఽవి॒వృ ప॒రోమా
 ప్ర॒మాషీః॑ | శ్రీ॒జాంమా॑ మే॒రీష॑త॒యరు॒గ్ర | స్తృ॒చక్ష॑సం॒త్వాహా॑పి॒షా
 వి॒ధేమ॑ | శ్చ॒ద్యశ్చ॑క॒మానా॑య॒ | ప్ర॒వైపా॑నా॒యమృ॒త్యవే॑ || ౪౫ || ౪౬ ||
 చా॒ప్మా॒తశా॑ అ॒శ్వణ్యో॒న్ | కా॒మేనా॑ జ॒నయ॑న్ము॒నః | కా॒మేన॑మై॒కామ
 త॒గాత్ | హృ॒దయా॑ద్ధృ॒కయ॑ంమ్మ॒త్వోః | య॒దమీ॑షా॒మనగి॑ప్రి॒యమ్ |
 త॒దైతూ॑ప్త॒మాభి॑ | ప॒రంమ్మ॒త్వో అ॒నుప॑రే॒హిప॑థ్థామ్ | య॒స్తేస్య॑ ఇ॒త
 తో॒దేప్త॑యా॒సాత్ | చక్షు॑ష్మ॒తే శృ॒ణ్వతే॑ తే॒బ్రవీ॑ద్మి॒ మాన॑గి॒ప్రజా॑గ్ం

హ॒మోత॑వీ॒రాన్ | ప॒రీపూ॑ర్వ్యం మ॒నస్తా॑వ॒ద్దమా॑నః | నా॒థమా॑నో॒వృ
 వృ॒ణం చ॑ ప॒ణీనా॑మ్ | యగి॒ప్రజా॑నా॒మేక్ష॑రా॒ద్దాసు॑షీ॒ణామ్ | మృ॒త్యుం
 య॒శో ప॑రీ॒థమ॑జామృ॒తస్య॑ || ౪౬ || ౪౭ ||

మృత్యుశ్చే వీరాగ్ంశ్చ త్యాగిచ ॥ ౧౫ ॥

తరణిర్విశ్వ దర్శతో జ్యోతిష్కృదసిసూర్య విశ్వమూ భాసి
రోచనమ్ ॥ ఉపయామగృహీతోసి సూర్యాత్మత్యాభాజన్వత్ ప్రవత
యోనైసూర్యాత్మత్యా భాజన్వతే ॥ ౪౭ ॥ ౪౮ ॥ ౧౬ ॥

అప్యాయన్వమధి న్మనామవిశ్వాభిహతిభిః ॥ భవానప్సప్రత
స్తమః ॥ ౪౯ ॥ ౫౦ ॥ ౧౭ ॥

ఈయస్తే యేపూర్వతరామవశ్యస్త్వచ్చ న్నిమువసం మర్త్యానః ॥
అస్మాభిహానుప్రతిచక్యాభూదోతేయన్తి యేతత్తరేషువశ్యా ॥ ౫౧ ॥
౫౨ ॥ ౧౮ ॥

జ్యోతిష్కృత్యా సాదయామి జ్యోతిష్కృతంత్వా సాదయామి
జ్యోతిర్విదంత్వాసాదయామి భాన్వతీంత్వా సాదయామి జ్వలన్తీంత్వా
సాదయామి మల్మలాభవన్తీంత్వా సాదయామి దీప్యమానాంత్వాసాద
యామి రోచమానాంత్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాదయామి
బ్రహ్మజ్యోతిషం త్వాసాదయామి బోధయన్తీంత్వాసాదయామి బాగ్ని
తీంద్వా సాదయామి ॥ ౫౩ ॥ ౫౪ ॥ ౧౯ ॥

ప్రియాసాయస్వాహాయాసాయస్వాహా వియాసాయస్వాహానం
యాసాయ స్వాహాధ్యాసాయస్వాహాఽవయాసాయ స్వాహా శుచే
స్వాహాశౌకాయస్వాహా తప్యత్యైస్వాహా తపతైస్వాహాబ్రహ్మహత్యా
యైస్వాహా సర్వస్యైస్వాహా ॥ ౫౫ ॥ ౫౬ ॥ ౨౦ ॥

చిత్తగ్ం సంతానేన భవం యక్నార్తుదగ్ం తనిమ్నావశుపతిగ్ం
స్థూలహృదయేవాగ్నిగ్ంహృదయేనర్తుదగ్ంలోహితేన శగ్వరమలస్తా

వహా । మైవం మూగ్ంస్తాపిమైఽహం దేవీ ప్రతి పితృలొకం యదైషి ।
 విశ్వవారా గభస్తా సంవ్యయమృత్యుభా నోలోకా పయస్తాఽభ్యావ
 పృథస్వి । ౧౦౦ । ఇయం నారీపతిలోక్తం వృణానా నిపద్యత్యదీప త్యామ
 త్యకప్రేతమ్ । విశ్వం పురణమను పాలయ నీతస్యై ప్రజాం ద్రవిణం
 మహాభేషి । ఉదీన్యక్తా నాత్మభి భవలోకమ్ తామమైతముప శేషనహి ।
 మామృత్యుభావ్య నిధిభావన్వమైతత్పత్యుర్జవిత్వమభి సంబభావ । నువ
 ణగ్ంహస్తాదాదానా మృతప్య శ్రియో బ్రహ్మజ్ఞే తేజసై బలాయ ।
 అత్రైవత్వమిహ వయగ్ం సు శేవా విశ్వాస్సృధో అభిమాతీర్జయేమ ।
 భనుహస్తాదాదానా మృతప్య శ్రియో క్షత్రాయాజనే బలాయ ।
 అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సు శేవా విశ్వాస్సృధో అభిమాతీర్జయేమ ।
 మణిగ్ం హస్తాదాదానా మృతప్య శ్రియో విశేషస్యై బలాయ ।
 అత్రైవత్వమిహ వయగ్ం సు శేవా విశ్వాస్సృధో అభిమాతీర్జయేమాన్ ।
 ఇమహిగ్ం చమనంహ విజేహ్యకగ్నిప్రితూజేవానా మృతస్తామ్యాన్మామో
 వసయన్యమహి దేవహస్త స్మిన్దేవా అమృతామోదయన్తామ్ । అగ్ని
 ర్వమహి కరిగోభిర్వ్యయన్త్య సంప్రత్యుజ్యే మదస్తాదీవహిచ । నేత్వా
 ర్భుణ్మహిమహి బర్హూదాగ్ం దదద్విధత్యై శ్చయోజ్ఞయోతై ।
 మైవహగ్ని విదగ్ం మా అభికోత్తో మాఽన్యత్వచరాచిక్షిహ
 మా శరీరమ్ । యదాత్మకం కరవో హత మదాఽభేమనలప్రహిసితా
 త్ప్రీత్యభ్యః । శృతం యదా కరసి హతవదాఽభవనం పరిదత్తాత్ప్రీ
 త్యభ్యః । యదా హచ్చాత్యసునీతిమృతామహి దేవానాం పశనీర్భూతిః

సూర్యం తై చతుర్థచ్ఛత్తు వాతమూర్త్యా ద్యాంఛ గచ్ఛ జ్ఞాధివీచ
భిమకాగాః । అహోవాగచ్ఛయద్ది తత్ర తే హి శమోషధిమ్ ప్రతితిహ
శదీరైః । అజా భాగవ్తవస్తాతం భవన్త్యతం తే శోచిస్తవతుతం
అచిణః । యాస్తే శిఖాన్తసువ్రా జాతవేదస్తాభిర్యవైమగ్ం ముక్యతాం
యత్ర లోకాః । అయం వై త్వమస్మాదధి త్వమైతదయం సైతదప్య
యోనిరసి । వైశ్వానరగి తుత్రగి ప్రితే లోకకృతావదో వహియగ్ం
ముక్యతాం యత్ర లోకాః । ౪ ।

విద్యానభ్యావవృద్ధ్యాభిమాతిర్జయేతు శరీరైశ్చ త్యాగిచః॥
 యవతస్య ప్రథోగోస్తరైశ్చ నాన్యహః యవతస్య ప్రథోరక్షితా
 రైశ్చైశ్చ నాన్యహః యవతస్య ప్రథోభిరక్షితారస్తే శ్చ నాన్యహః
 శ్చాః త్రైస్వాహః సాశ్చాః త్రైస్వాహః బిలాటప త్రైస్వాహః పలాటపత్రై
 స్వాహః గ్నయే కమః క్మత్రై స్వాహః యమత్రై సాధీమన స్మైస్వాహః
 యస్త ఇధ్మం జభం గ్మిష్వితానో మూఢాశ్చ నం వాతరపత్రై త్యాహః
 దివోవిశ్వస్సాధీమహామృత ఉరుష్యః । అస్మాత్త్వమధిజాతో జనిత్వద
 యం జాతాంతాం వనః । అగ్నయే వై శ్వావరాణాం సువసాణాం త్రైశ్చ
 య స్వాహః ॥

అధ్యక్షులు త్వరగా ౧౨౭

ప్రతాపా! జృహతా! భాగ్యస్మిదాధివిశ్వానృపచక్రాలోకపతి!
 ద్వివర్షిదస్త్రాదుభ్రు! మాఘదానద్రవాఘుపద్ధే! మహీ! పా! వచధా! | ఇదంత
 ఏకం! సద! ఘోర! ఏకం! తృతీయేన! త్యోతిస్తా! నం! విశ! శ్వ! | క్షద్రవేశన! స

న్మ॒క్షచారు॑రే॒ధి ప్రి॑యో॒దేవా॑నాం ప॒రమే॑ స॒ధస్థే॑ । నా॒కేను॑ప్రణా॒ము
 ప్ర॒యత్న॑త న్త॒గ్ంహృ॑దా వే॒నన్తో॑ అ॒భ్యచక్ష॑తత్వా । హి॒రణ్య॑ప॒త్రం
 న॒రుణ॑స్య దూ॒తం య॑మస్య యోనా॒శకు॑నంభుర॒ణ్యమ్ । అ॒తీద్రీ॑వసార
 మె॒నూశ్వానో॑ చతు॒రక్షో॑ శ॒బలౌ సా॑ధునాప్రథా । అ॒థాపి॑శ్శాన్తు॒
 త్రాగ్ం॑ అపీహి యమే॒న యే॑స॒ధమా॒దం మ॑దన్తి । యా॒తెశ్వానో॑
 యమ॒రక్షీ॑ తా॒రాచతు॒రక్షో॑ ప॒థిరక్షీ॑ నృ॒చక్ష॑సా । తా॒భ్యాగ్ం॑రాజ॒స్సరి॑
 దే॒హ్యేన॑గ్ం స్వ॒స్తి చా॑స్మా అ॒సమీ॑వం చ ధే॒హి॥ ౬ ॥ ఉ॒రుణ॑సావసు
 తృ॒పాపు॑ఽమృ॒తా య॑మస్య దూ॒తౌచర॑తో॒వశా॑గ్ం అను॑తావ॒స్మభ్యం॑
 దృ॒శయే॑ సూ॒ర్యాయ॑పునర్ద॒త్తా వసు॑మద్యే॒హ భ॒ద్రమ్ । సా॒మవ॑కే॒భ్యగి॑
 ప॒వతే॑ ఘృ॒తమే॒క్ష ఉ॑పా॒సతే॑యే॒భ్య మధు॑ప్ర॒ధావతి॑ తా॒గ్ంశ్చ॑దే॒వా
 పి॒గచ్ఛ॑తాత్ । యే యు॒ధ్యన్తే॑ ప్ర॒ధనే॑షు శూ॒రాసా॑యే॒తను॑శ్యజః ।
 యే వా॒సహ॑స్రదక్షిణాస్తా॒గ్ంశ్చ॑దే॒వాపి॒గచ్ఛ॑తాత్ । తప॑స్తా యే అ॒నా
 ధృ॒ష్యాస్తప॑స్తా యే సు॒వర్గా॑తాః తపా॑ యే చక్రి॑రే మ॒హతా॑గ్ంశ్చ
 దే॒వాపి॒గచ్ఛ॑తాత్ । అ॒శ్వైశ్చ॑రే॒వతీ॑స్సగ్ం ర॒భధ్వ॑ముత్తి॒ష్ఠత్ర॑వత॒రతా॑
 సఖా॑యః । అ॒త్రా జహ॑మయే॒అస॑న్న శే॒వాశ్శి॒వా వ॑యమ॒భివాజా॑ను
 త్ర॒రేమ ॥ ౭ ॥ య॒ద్వేదే॑వస్య స॒విత॑ుగి ప॒విత్ర॑గ్ం సహ॒స్రధా॑రం వి॒తత॑మ
 న్త॒రిక్షే॑ । యేనాపు నాది॒న్ద్రమనా॑త॒మాత్యై॑ తేనాహం॒మాగ్ం॑సర్వ
 తను॑ం పునామి । యా॒రాష్ట్రా॑త్ప్రన్నాదప్రయన్తి॒శాఖా॑ అ॒భిమృ॑తా నృ॒ప
 తి॒మిచ్ఛ॑మా॒నాః । ధా॒తుస్తా॑స్సర్వా॒గి ప॑వనే॒న పూ॒తాగి॑ప్ర॒జయా॑స్మా
 ప్ర॒య్యా వర్చ॑స్తా సగ్ం॒స్మజా॑థ । ఉ॒ద్వయం॑ తమ॒సస్సరి॑ ప॒శ్యన్తో॒జ్యోతి॑

. రు త్తరమ్ । దేవం దేవతానూర్త్యమగ్ న్మజ్యోతిరుత్తమమ్ । ధాతాపు
నాతు సవితా పునాతు । అగ్నే సేజసా నూర్యస్యవర్చసా ॥ ౮ ॥

ధేన్వ్యాత్తరేఘాష్టాచ ॥ 3 ॥

యంతే అగ్నిమమథ్ధామ వృషభాయేవ పక్తవే । ఇమంతగ్ం
శమయామసి క్షీరణచోదకేన చ । యం త్వమగ్నే ప్రమదమా స్వము
నిర్వాపయాపునః । క్యామ్బూర త్రజాయతాంసాకదూర్వావ్యలకా ॥
శీతికైశీతికావతి వ్లదుక్లదుకావతి । మ్ద్భూక్యా ను సజ్జమధైమగ్ం
స్యగ్నిగ్ం శమయ । శంతేధన్వన్యాఆపశ్శముతే స స్వనూక్యాః । శంతే
వముద్రియా ఆపశ్శముతే ననువష్యాః । శంతేనవస్తీ సనువేశముతే
సన్తుకూప్యాః । శంతేనీహరోవర్షతు శముపృష్యాః వశీయతామ్ ॥ ౯ ॥
అవన్మజుపునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతిస్వధాభిః । ఆయుర్వ
సాన ఉసయాతు శేషగ్ంసంగచ్ఛతాం తనువా జాతవేదః । సంగచ్ఛ
స్వపితృభిస్సగ్ం స్వధాభిస్సమిష్టాపూతేన పరమే వ్యోమన్న । యత్ర
భూమ్యైవృణజే తత్రగచ్ఛ తత్రత్వా దైవస్సవితాదధాతు । యతేక్ష
ష్టశ్శక్తున ఆతుతాద పివీలస్సర్ప ఉతవాశ్వాపదః । అగ్నివృద్విశ్వాదస్తు
ణం కృణోతు సోమశ్చ యోబాహ్మణమావివేశ । ఉత్తిష్టాత సనువ
గ్ం సమ్భరన్వ మేహ గాత్రమవహమాశరీరమ్ । యత్రభూమ్యైవృణ
దైతత్రగచ్ఛ తత్రత్వా దైవస్సవితాదధాతు । ఇదంతవీకం పరణోతవీకం
తృతీయేన జ్యోతిషాసంవిశన్వ । సంవేశనస్తనువై చారురేధి ప్రియోదే
వానాం పరమేనధస్తే । ఉత్తిష్టప్రిహి ప్రద్రవౌకగిక్పణుష్వ పరమేవ్యో

మన్నా । యమేనత్యంయమ్యానంవిదానో త్తమంనాకమధిరో హేమమ్ ॥
 అశ్వన్వతీ రేవతీర్యద్యై దేవస్య సవితుగః ప్రవిత్రం యారాష్ట్రాత్ప్ర
 న్నాదుద్వయం తనుస్తస్సరిధాతా పునాతు । అస్మాత్స్వమధిజాతోఽ
 స్త్యయం త్వదధిజాయతామ్ । అగ్నయేవైశ్వానరాయ సుప్తగాఢాయ
 లోకాయ స్వాహా ॥ ౧౦ ॥

అవశీయతాగ్ం సధస్థై పశ్చ చ ॥ ౧౧ ॥

అయాతు దేవస్సుమనాభిరూతిభిర్యమోహ వైహప్రియతాభిరక్తా
 ఆసీదతాగ్ం సుప్రియతేహబ్ హిష్యూజాఢాయ జ్ఞాత్యై మమశత్తు
 హత్యై । యమేత్యవయతమానై యదైతం ప్రవామ్భరన్మానుషా దేవ
 యస్తః । ఆసీదత్తగ్ంన్వములోకం విదానేస్వాస్తస్థే భవతమిస్తవేనః ।
 యమాయసోమగ్ం సునుత యమాయ జహుతాహవిః । యమగ్ం
 హయజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః । యమాయఘృతవద్ధవిజ్ఞా
 నాహుత ప్రచతిష్ఠత । ససోదేవేష్యాయమద్దీఘమాయుగి ప్రజీవనే ।
 యమాయ మధుమ తమగ్ం రాజ్ఞేహవ్యం జహూతన । ఇదం నమ
 ఋషిభ్యగిపూర్వజేభ్యగి పూర్వేభ్యగిపథిక్పద్యైః । ౧౧ ॥ యోఽస్య
 కౌప్య జగతగిపాథివస్యైక ఇద్వశీ । యమంభజ్యశ్రీవోగాయ యోరా
 జాఽన ప్రరోధ్యః । యమం గాయభజ్యశ్రీవోయోరాజాఽనప్రరోధ్యః ।
 యేనాపో నద్యోధన్వానియేన ద్యౌగిపృథివీద్భుధా । హిరణ్యకత్యౌన్ధు
 ధురాఢ హిరణ్యకౌనయశ్శుభాఢ । అశ్వాస్తసశ్యతోదానంయమో
 రాజాఽభితిష్ఠతి । యమో దాధారపృథివీం యమో విశ్వమిదం

జగత్ | యమాయనర్వమిత్రస్థేయత్ప్రాణద్వాయురక్షితమ్ | యథా
 పశ్చయథా వద్యథాపశ్చత్తశర్వయః | యమం యోవిద్యాధసబ్రూ
 యాద్యధైకఋషిర్విజానతే || ౧౨|| త్రికద్రుకేభిఃపతతి వదుర్వీరేక్షమి
 ద్భృహత్ | గాయత్రీత్రిష్టుప్చద్రాగ్ంసి సర్వాతాయమఽహితా | అహ
 రహర్నయమానో గామశ్వం పురుషంజగత్ | వైవస్వతో సతృప్యతి
 పశ్చభిర్మానవైర్యమః | వైవస్వతే వివిచ్యంతే యమైరాజనితేజనాః |
 యేచైహ సత్యేనేచ్ఛంతేయ ఉచాన్మతవాదినః | తెరాజన్నిహ వివిచ్య
 న్తేఽథాయనిత్వాముప | దైవాగ్ంశ్చ యేనమన్యంతి బ్రాహ్మణాగ్ం
 శ్చాప్త చిత్వతి | యస్మిన్స్వత్సే నుపలాశే ద్వేవైస్సంపిబతేయమః |
 అత్రానో విశ్వతిగపితా పురాణాలను * వేనతి || ౧౩||

ప్రతికృద్భ్యోవిజానతేఽనువేనతి || ౧౪ ||

వైశ్వానరే హవిరిదం జహామిసాహస్రముధ్సగ్ం శతధాన
 మేతమ్ | తస్మిన్నెవపితరం పితామహం ప్రపితామహం బిభర్త్విన్వ
 మానే | ద్రీప్సశ్చస్కన్ద పృథివీమను ద్యామిమంచ యోనిమనుయశ్చ
 పూర్వః | తృతీయం యోనిమను సంచరన్తం ద్రీప్సం జహోమ్యను
 సప్తహూతాః | ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధారముధ్సంవ్యచ్యమానం
 భువనస్య మధ్యే | ఘృతం దుహానామదితిం జనాయాగ్నై మాహి
 గ్ంసీగి పరమే వ్యోమగ్నై | అపేతవీత విచనర్పతాతో యేఽత్రస్థపు
 రాణా యేచనూతనాః | అహోభిర్ద్భిర్భక్తుభిర్వ్యక్తం యమోదదా

* , పురాణాలను' ఇతి వా పాఠః.

త్వే॒వసా॑నమ॒స్మై । స॒వితే॒తాని॑ శరీ॒రాణి॑ పృ॒థివ్యై॑ మా॒తురు॑ప॒స్థ ఆద॑ధే ।
 తే॒భిర్య॑జ్య॒న్తామ॑ఘ్ని॒యాః॥౧౪॥ శు॒నం వా॒హః శ్శు॒నం నా॒రా శ్శు॒నం కృ॑ష॒తు
 ాజ్య॑లమ్ । శు॒నం వ॒రత్రా॑బ॒ధ్యన్తా॑ం శు॒నమ॒ష్టా ము॒దిజ్య॑య॒శునా॑సీ॒రా
 శు॒నమ॒స్మాసు॑ ధ॒త్తమ్ । శు॒నాసీ॑రా॒విమా॑ం వా॒చం య॒ద్దివి॑చక్ర॒ధుగి॑
 ప॒యః । తే॒నమా॑ము॒పసి॑చ్చ॒తమ్ । నీ॒తే వ॒న్తామ॑హే॒త్వాఽర్వా॑చి॒నుభ
 గేభ॑వ । య॒థాన॑స్సు॒భగా స॑సి య॒థాన॑స్సు॒ఫలా॑ససి । స॒వితే॒తాని॑శరీ
 రాణి॑ పృ॒థివ్యై॑ మా॒తురు॑ప॒స్థ ఆద॑ధే । తె॒భిరది॑తే శం॒భవ॑ । వి॒ష్ణుచ్య
 ధ్వ మ॑ఘ్ని॒యా దే॒వయా॑నా॒ఆతారి॑ష్ట॒తమ॑స॒స్సార॑మ॒స్యజ్యోతి॑రా॒పామ
 ను॑వ॒రగ॑న్మ । ప్ర॒వాతా॑వా॒న్తిప॑తయ॒న్తి వి॒ద్యుత॑ ఉ॒దాప॑ధి॒జ్జాహ॑తే॒పిన్వ
 తె॒నువః॑ । ఇ॒రావి॑శ్వ॒స్మై భు॑వనా॒యజా॑య॒తేయ॑త్స॒జాన్యగి॑ పృ॒థివీగ్ం
 రేత॑సా॒వతి॑ । య॒థాయ॑ మా॒య హో॑ర్యమ॒వప॑స్స॒చ్ఛా మా॑న॒వాః ।
 వ్ర॒వం వ॑పా॒మి హో॑ర్యం య॒థా॒సామ॑జీ॒వలోకే॑ భూ॒రయః॑ । చి॒తస్థి॑
 ప॒రిచి॑త॒ఉద్ధ్వ॑చి॒తశ్చ॑యధ్వం॒పిత॑రోదే॒వతా॑ । ప్ర॒జాప॑తి॒ర్వస్సాద॑య॒తు
 తయా॑ దే॒వతయా॑ । ఆ ప్యా॒యస్వ॑ సం తే ॥ ౧౬ ॥

అ॒ఘ్నియా॑అగన్మ సప్త॑చ ॥ ౬ ॥

ఉ॒త్తేత॑భోమి॒పృథి॑వీంత్వత్స॒రీమం॑ లో॒కం ని॑ద॒ధన్మో॑ అ॒హగ్ం
 రి॒షమ్ । ఏ॒తాగ్ం ఘ్నా॑గాం పి॒తరో॑ ధా॒రయ॑న్తు॒తేఽత్రా॑య॒మస్సాద॑నా
 తై॒మినో॑తు । ఉ॒పస॑న్నిమా॒తరం॑ భూ॒మిమే॒తాము॑రు॒వ్యచ॑సం పృ॒థివీగ్ం
 సు॒శేవా॑మ్ । ఉ॒ణం॒మదా॑య॒వతి॑ర్దక్షి॒ణాప॑త్యే॒హత్యా॑పా॒తుని॑ర్ము
 త్వాఉ॒భస్సే॑ । ఉ॒చ్ఛ్చాన్త॑స్స॒పృథి॑వి॒మా వి॑జా॒ధిధా॑ ను॒స్సపా॑యనా॒స్మై

భవసూపవచ్చినా । మూతా పుత్రం యథాసిచాఽభ్యేనంభూమివృణుః ।
ఉచ్చృచ్చమానా పృథివీహిత్యసి సహస్రం మిత ఉపహిత్రయన్తామ్ ।
తే దృశాసో మధుశ్చతో విశ్వాహఽస్మై శరణా సనన్వత్ర । ఏణేథా నా
హరిణీరద్ధనీస్సన్తు ధైనవః । తిలవథ్నా ఊర్జఃసస్మై దుహనా విశ్వాహాన
న్వనపన్పురన్తీః ॥ ౧౭ ॥ ఏషా తే యమసాదన స్వధానిధీయ తేగ్రహే ।
అక్షితిర్నామ తేలసా । ఇదం పితృభ్యగప్రభ రేమ బర్హిదే వేభ్యో
జీవన్తతరంభ రేమ తత్త్వమారోహసోమే ఘోభవం యమేనత్వం
యమ్యాసంవిదానః । మాత్వావత్సంబాధిష్టాం మామాతా పృథివి
త్వమ్ । పితౄణామ్యత్ర గచ్ఛాన్యేధానం యమరాజ్యే । మాత్వావత్సం
సంబాధేథాం మామాతా పృథివీమహీ । వైవస్వతగ్ంహి గచ్ఛాసియమ
రాజ్యే విరాజసి । నశం స్లవమారోహైతం నశేనస్థోఽన్విహి । సత్వం
నశ స్లవోభూత్వా సంతర ప్రతరోత్తర ॥ ౧౮ ॥ సవితేతాని శరీరాణి
పృథివ్యేమాతురుపస్థ ఆదధే । తేభ్యగి పృథివిశంభవ । వడ్ధోతా
సూర్యం తే చక్షుగఽచ్ఛతు వారిమాత్మా ద్యాంచగచ్ఛపృథివీం స
ధమణగా । అపోవాగచ్ఛ యదిత్రతే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
శరీరైః । పరంమృత్యోలనుపరేహిపద్ధాం యస్సైస్వ ఇతరోదేవయా
నాత్ । చక్షుష్వతే శృణ్వతే తేబ్రవీమి మానసిప్రజాగ్ంరీరిషో మోత
వీరాః । శంవాతశ్శగ్ంహి తెఘ్నణిశ్శము తేనన్వోషధీః కల్పన్తాం మేది
శశ్శగాః । పృథివ్యాస్త్వా లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మాసి పితరో
దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయాదేవతయా । అన్తరిక్షస్యత్వా

దివస్తావి దిశాంత్యానాకస్య త్యా ప్తౌషెబ్రధన్య త్యా విప్త పేనాదయా
 మ్ముముప్య శమాసి పితరో దేవతా ప్రజాపతిస్తావి సాదయతుతయా
 దేవతయా ॥ ౧౯ ॥

అసవస్సురస్తీరు త్తర దేవతయా ద్వే చ ॥ ౨ ॥

అపూప వాష్టతవాగ్ంశ్చరు రేహ సీదతూ త్తభు వస్పృధివీం
 ద్యాముతోపరి । యోనికృతగ పధికృతస్సవర్యత యేదేవానాంఘృత
 భాగా ఇహస్థ । ఏషాతే యమసాదనే స్వధానిధీయతేగృహేనసాద
 శాక్షరా తాగ్ంరక్షస్వతాం గోపాయస్వతాం తెపరిదదామితస్యాంత్యా
 మాదభన్పితరో దేవతా । ప్రజాపతిస్తావి సాదయతు తయా దేవతయా
 అపూపవాష్టతవా స్తీరవాష్టధివాగ్ంశ్చరు రేహ సీదతూ త్త
 భు వస్పృధివీం ద్యాముతోపరి । యోనికృతగ పధికృతస్సవర్యత యేదే
 వానాగ్ం శ్చతభాగాః క్షీరభాగా దధిభాగా మధుభాగా ఇహస్థ ।
 ఏషాతే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహేనసా । శతాక్షరానహ
 సాక్షరాఽయుతాక్షరాఽచ్యుతాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వతాం గోపా
 యస్వ తాం తెపరి దదామి తస్యాంత్యా మాదభన్పితరో దేవతా
 ప్రజాపతిస్తావి సాదయతు తయా దేవతయా । ౨౦ ॥

అపూపవానస్తా దశ ॥ ౩ ॥

ఏతాస్తేస్వధాఅమృతాగకరోమియాస్తేధానాగపరికి రామ్యశ్రీ
 స్తేయమగో పితృభిస్సంవిదానోఽత్ర ధేనూగి కాకుదుఘాగకరోతు
 తామజునౌషధీనాం పయోబ్రహ్మణ ఇద్విదుః । తాసాంత్యామధ్యా

చాదదే చరుభ్యో అపిధాశవే । దూవాణాగ్ం స్తమ్యమాహరైతాం
 ప్రియతమాం మమ । ఇమాదిశం మనుష్యాణాం భూయిష్ఠాను నిరో
 హతు । కాశానాగ్ం స్తమ్యమాహరై రక్షసా మపహత్యై । యతస్యై
 దిశఃప్రరాభవన్న ఘాయవో యథాతే నాభవాన్మనః । ద్భాణాగ్ం
 స్తమ్యమాహర పిశ్యణామోషధీంప్రియామ్ । అన్యస్యై మూలం జీవా
 దనుకాణ్డమథోఫలమ్ ॥౨౧॥ లోకం పృణతా అన్యనూక్షదోహసః ।
 శంవాతశ్శగ్ం హితైఃపుణిశ్శముతే సన్వోషధీః । కల్పంతాతే దిశస్స
 వాః । ఇనమేవ మేతోపరామాతిమా రామ కాంచన । తథాశదశ్వి
 భ్యోం కృతంమిత్రేణ వరుణేనచ । వరణో వారయాదిదం దేన్రావస
 న్పతిః । ఆత్యై నిర్ఋత్యై ద్వేషాచ్చ వసన్పతిః । విధృతిరసి విధార
 యాస్మదఘాద్వేషాగ్ంసిశమి శమయాస్మదఘాద్వేషాగ్ంసి యవ యవ
 యాస్మదఘాద్వేషాగ్ంసి । పృథివీంగచ్చాన్తరిక్షం గచ్చదివం గచ్చదిశో
 గచ్చసువగః చ్చ సువగః చ్చ దిశో గచ్చదివం గచ్చాన్తరిక్షం గచ్చ
 పృథివీం గచ్చాపోవా గచ్చ యది తత్రతే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా
 శరీరైః । అశ్వన్వతీ రేతీర్యద్వై దేవస్య సవితుఃప్రవిత్రం యారాష్ట్రా
 త్పన్నాదుద్వయం తమసన్సరి ధాతా పునాతు ॥౨౨॥

అథో ఫలం ధాతా పునాతు ॥ ౯ ॥

ఆరోహతాయజ్ఞరసం గృణానా అనుపూర్వం యతమానా
 యనిష్ట । ఇహత్వష్టానుజనిమా సురతో దీఘమాయుగి కరతు జీవ
 సేవః । యథాహాన్యనుపూర్వం భవన్తి యథావ ఋతుభిర్యన్తి

క్తప్తాః యథాన పూర్వమనరో జహత్యేవాధానరాయాగ్ంషి కల్ప
 యైమామ్ । నహితే అగ్నేతమవే కూరంచకారమర్త్యః । కపిర్భస్తి
 తేజనం పునర్భూరాయు గౌరివ । అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుద్ధ్యార
 యిమ్ । అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవేస్వాహా । అనద్వాహమన్వారభా
 మహే స్వస్తయేనద ఇన్ద్రియ దైవేభ్యోవహ్నిష్ఠా పారణోభవ ॥ ౨౩ ॥
 ఇమే జీహా విమ్మతే రావవర్తిన్నభూద్భద్రా దైవహూతింనో అద్య ।
 ప్రాజ్ఞోఽగామాన్పుతయై హసాయదా ఫీయ ఆయుగి ప్రతరాం
 దధానాః । మృత్యోగిప్రదం యోషయన్తో యదైమదా ఫీయ ఆయుగి
 ప్రతరాం దధానాః । ఆప్యాయమానాగి ప్రజయాధనేన శుద్ధాగిపూతా
 భవథ యజ్ఞయానః । ఇమంజీవేభ్యగివర్తిధిం దధామిమానోనుగాదపరౌ
 అర్ధమేతమ్ । శత్రం జీవన్తు శరదగి పునూచీ స్తిరోమృత్యుందద్మహే పర్వ
 తేన । ఇమా నారీతః ధవాన్సువత్నీ రాజ్ఞానేనప్రపిషాసం మృశన్తామ్ ।
 అనశ్రవో అనమీవాన్సుశేవా ఆరోహన్తు జనయోయోనిమగ్నీ ।
 యదాజ్ఞానం త్రైకకుదం జాతగ్ంహిమవతస్సరి । తేనామృతస్యమూతై
 నారాతీజామృయామసి । యథాత్వముద్భిసభోస్యేష ధేపృథివ్యా అధి ।
 ఏవమిమ ఉద్భిష్టన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవచనసేన । అజోఽనన్య
 జాన్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవోఽసియవయాన్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి ॥ ౨౪ ॥

భవజమ్భయామసి తీణి చ ॥ ౧౦ ॥

అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచద
 ఘమ్ । సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే ।

అపనశ్శోశుచదఘమ్ | ప్రయద్భద్భిష్ట ఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చసూరయః |
 అపనశ్శోశుచదఘమ్ | ప్రయద్గేస్సహస్వతో విశ్వతో యనిసూ
 రయః | అపనశ్శోశుచదఘమ్ | ప్రియతే అగ్నే సూర యోజాయేమహి
 ప్రతేవయమ్ | అపనశ్శోశుచదఘమ్ || ౨౫ || త్వగ్ంహి విశ్వతోముఖ
 విశ్శతః పరిభూరసి | అప నశ్శోశుచదఘమ్ | ద్విషా నో విశ్వతోము
 ఖాతి నా వేవపారయ | అపనశ్శోశుచదఘమ్ | సనస్సిన్ధు మివ నావ
 యాఽతి * పర్షాప్స్వప్తయే | అపనశ్శోశుచదఘమ్ | ఆపః ప్రవణా
 దివ య తీరప్రాస్మధన్వన్దతామఘమ్ | అపన శ్శోశుచదఘమ్ | ఉద్వనా
 దుక్షకానీవాప్రాస్మధన్వన్దతామఘమ్ | అపనశ్శోశుచదఘమ్ | ఆననాయ
 ప్రమోదాయ పుతరాగ్ంస్వాన్తహన్ | అపనశ్శోశుచదఘమ్ |
 నవైతత్ర) ప్రమీయతే గౌరశ్వః పురుషః ప్రశుః | య త్రే)దంబ్రహ్మ
 క్రియతేఃరిధిర్జీవనాయ కమపన శ్శోశుచదఘమ్ || ౨౬ ||

అఘమఘం చత్వారిచ || ౧౧ ||

అపశ్యామ యవతిమాచరన్తీం మృతాయ జీవాంపరిణీయమా
 నామ్ | అన్ధేనయాతమస్తా ప్రాప్యతాఽసి ప్రాచీమవాచీమప్తయన్నరి
 ష్టే | మయైతాం మాగ్ంస్తాం భీయమాణా దేవీసతీ పితృలోకం
 యదైషి | విశ్వవారా నభస్తా సంవ్యయన్యభానోలోకౌ పయసాఽఽ
 వృణోహి | రయిష్టామగ్నిం మధుమ న్మూర్మిణ మూర్జస్సన్తం *త్వాప
 య సోప్తనగ్ం సదేమ | సగ్ంరయ్యాసము వర్చస్తాసచస్వానన్వన్తయే |

*పరుషా. *స్వన్తం.

యే జీవా¹యే²చ మృతా³యే⁴జాత⁵యే⁶చ జన్తా⁷ః । తే⁸భ్యో⁹మృత¹⁰స్య¹¹భార
 యిత¹²ుం మధు¹³ధారా¹⁴ప్య¹⁵స్తతీ । మా¹⁶తా రు¹⁷ద్రా¹⁸ణాం ద¹⁹హితా వసూ
 నా²⁰గ్ం స్వ²¹సా²²ఽఽది²³త్యా²⁴నా²⁵మ²⁶మృత²⁷స్య²⁸నా²⁹భిః । పృ³⁰ణు³¹వో³²చ³³రి³⁴క్షి³⁵తు³⁶షై
 జనా³⁷య మగా³⁸మనా³⁹గ్రా⁴⁰మ⁴¹ది⁴²తిం వధి⁴³ష్ట । పి⁴⁴బ⁴⁵తూ⁴⁶ద⁴⁷కం తృ⁴⁸ణా⁴⁹న్య⁵⁰త్తు ।
 ఓ⁵¹ము⁵²ధ⁵³న్బ⁵⁴జ⁵⁵త ॥ ౨౭ ॥

వ¹ది²ష్ట ద్వే³చ ॥ ౧౨ ॥

ప్ర¹యే²య³నా⁴గ్ం⁵సం ప్ర⁶వి⁷ద్యా⁸న్భు⁹వ న¹⁰స్యా¹¹భ్యా¹²వ¹³పృ¹⁴థ్వా¹⁵న్వ¹⁶జో
 భా¹⁷గో¹⁸యం¹⁹వై చ²⁰తు²¹శ్చ²²త్వారి²³గ్ం²⁴శ²⁵ద్య ఏ²⁶త²⁷స్య త్వ²⁸త్ప²⁹శ్చ³⁰ ప³¹క్ర³²తు³³వై
 దం³⁴తై నా³⁵కే³⁶ను³⁷ప్ర³⁸ణాం యా³⁹తై⁴⁰యే య⁴¹ధ్య⁴²న్తై త⁴³ప⁴⁴సా⁴⁵ఽశ్మ⁴⁶వ్య⁴⁷తీ రే⁴⁸వ⁴⁹తీ
 స్స⁵⁰గ్ం ర⁵¹భ⁵²ధ్య⁵³మ⁵⁴ప్తా⁵⁵వి⁵⁶గ్ం⁵⁷శ⁵⁸తి⁵⁹ర్యం తై య⁶⁰త్త ఉ⁶¹త్తి⁶²ష్టై⁶³దం త ఉ⁶⁴త్తి⁶⁵ష్ట
 ప్రే⁶⁶హ్య⁶⁷శ్శ్రో⁶⁸య⁶⁹ద్వా ఉ⁷⁰ద్వ⁷¹య⁷²మ⁷³యం ష⁷⁴శ్చ⁷⁵వి⁷⁶గ్ం శ⁷⁷తి⁷⁸రా⁷⁹యా⁸⁰తు⁸¹త్రి⁸²గ్ం
 శ⁸³ద్వై⁸⁴శ్వా⁸⁵న⁸⁶రే త⁸⁷స్మి⁸⁸న్ద్ర⁸⁹స్స⁹⁰ఇ⁹¹మ⁹²మ⁹³పై⁹⁴తా⁹⁵హ్నా⁹⁶భి⁹⁷ఋ⁹⁸జ్య⁹⁹ న్తా¹⁰⁰మ¹⁰¹ఘ్ని¹⁰²యా
 అ¹⁰³ది¹⁰⁴తై¹⁰⁵పా¹⁰⁶రం¹⁰⁷వ ఆ ప్యా¹⁰⁸య¹⁰⁹స్వ స¹¹⁰ప్త¹¹¹వి¹¹²గ్ం¹¹³శ¹¹⁴తి¹¹⁵రు¹¹⁶తై¹¹⁷త¹¹⁸భా¹¹⁹న్మ¹²⁰య¹²¹క్షీ¹²²తే¹²³స్థే¹²⁴భ్య¹²⁵గి
 పృ¹²⁶థి¹²⁷వి ష¹²⁸డ్ధో¹²⁹తా¹³⁰ప¹³¹రం¹³²మే¹³³శ¹³⁴గ్మ¹³⁵గి¹³⁶పృ¹³⁷థి¹³⁸వ్యా అ¹³⁹న్త¹⁴⁰రి¹⁴¹క్ష¹⁴²స్య ద్వా¹⁴³త్రి¹⁴⁴గ్ం¹⁴⁵శ¹⁴⁶ద
 పు¹⁴⁷ప¹⁴⁸వా¹⁴⁹న¹⁵⁰సా ద¹⁵¹శ¹⁵²శ¹⁵³త¹⁵⁴ద¹⁵⁵శై¹⁵⁶తా¹⁵⁷స్తే తే¹⁵⁸ది¹⁵⁹శ¹⁶⁰స్స¹⁶¹వా¹⁶²ఇ¹⁶³ద¹⁶⁴మ¹⁶⁵శ్మ¹⁶⁶న్వి¹⁶⁷గ్ం¹⁶⁸శ¹⁶⁹తి¹⁷⁰రా
 రో¹⁷¹హ¹⁷²త త¹⁷³ను¹⁷⁴వై¹⁷⁵క్రూ¹⁷⁶రం చ¹⁷⁷కా¹⁷⁸ర¹⁷⁹పు¹⁸⁰న¹⁸¹మృ¹⁸²త్య¹⁸³వై మా¹⁸⁴నో¹⁸⁵ను గా¹⁸⁶ద్ద¹⁸⁷ద్ద¹⁸⁸హ
 ఇ¹⁸⁹మా నా¹⁹⁰రీ¹⁹¹గి¹⁹²పరి త్ర¹⁹³యో¹⁹⁴వి¹⁹⁵గ్ం¹⁹⁶శ¹⁹⁷తి¹⁹⁸రప న¹⁹⁹స్సు²⁰⁰త్తై²⁰¹త్రి²⁰²యా ప్ర²⁰³య²⁰⁴ద్భ²⁰⁵ద్భి²⁰⁶ష్ట²⁰⁷గి
 ప్ర²⁰⁸య²⁰⁹ద²¹⁰గ్నే²¹¹గి²¹²ప్ర²¹³య²¹⁴తై అ²¹⁵గ్నే²¹⁶త్వ²¹⁷గ్ం²¹⁸హి ద్వి²¹⁹ష్ట²²⁰స్స²²¹న²²²స్సి²²³న్ధ²²⁴మా²²⁵ఽగి ప్ర²²⁶వ²²⁷ణా
 దు²²⁸ష్ట²²⁹నా²³⁰దా²³¹న²³²న్దాయ న²³³వై²³⁴త²³⁵త్రి య²³⁶తై²³⁷దం చ²³⁸తు²³⁹వి²⁴⁰గ్ం²⁴¹శ²⁴²తి²⁴³రప శ్వా²⁴⁴మా
 పృ²⁴⁵ణీ²⁴⁶హి ద్వా²⁴⁷ద²⁴⁸శ²⁴⁹ద్వా²⁵⁰ద²⁵¹శ ॥ ౧౩ ॥

న॒రె॒యు॒వాగ్ం స॒మా॒యా॒త్వే॒తా॒ప్తే స॒వ్త॒విగ్ం॑శతిః ॥ ౨౭ ॥
 సం॒త్వా॒సి॒ఞ్చా॒మి॒య॒జు॒షా స్ర॒జా॒మా॒యు॒ధాన॑ంచ ॥
 ఓం॒శా॒న్తి శా॒న్తి శా॒న్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥
 సు॒మ॒జ్జ॒లీరి॒యం వ॒ధూరి॒మాగ్ం స॒మే॒త॒వశ్య॑తః సా॒భాగ్య॑మ॒స్యై
 ద॒త్వా యా॒ధా స్తం వి॒వరే॑తస ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఇతి పితృమేధ స్సమాప్తః.

శ్రీ
తైత్తిరీయోపనిషత్

—(:)—

శ్రీ ఊవల్లి .

శంన ఇత్యాది శ్వాంతిః.

హరిఃఓమ్॥ శంనోమిత్రశ్శంవరుణః శంనోభవత్వర్తమా శంన
ఇన్ద్రోబృహస్పతిః శంనోవిష్ణురుక్రమః । నమోబ్రహ్మణే । నమస్తే
వాయో త్వమేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవది
ష్యామి । ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్నామవతు । తన్వ
క్తారమవతు । అవతుమామ్ । అవతు వక్తారమ్ ॥ ఓంశాంతి శ్వాంతి
శ్వాంతిః ॥ ౧ ॥

శ్రీఊం వ్యాఖ్యాస్త్యామః । వణస్స్వరః । మాతాబలమ్ । సామ
సంతానః ॥ ఇత్యుక్తశ్శ్రీఊధ్యాయః ॥ ౨ ॥

శ్రీఊం పఞ్చ ॥ ౨ ॥

సహనాయశః । సహనా బ్రహ్మవర్చసమ్ । అథాతస్సగ్ంహి
తాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్త్యామః । పఞ్చస్వధీకరణేషు । అధిలోక
మధిజ్యోతిషమధివిద్యమధిప్రజమధ్యాత్మమ్ । తా మహాసగ్ంహితా
ఇత్యాచక్షుతే । అథాధిలోకమ్ । పృథవీపూర్వరూపమ్ । ద్యౌరుత్తర
రూపమ్ । ఆకాశస్సన్ధిః ॥ ౩ ॥ వాయుస్సన్ధానమ్ । ఇత్యధిలోకమ్ ।

అథాధి జ్యోతిషమ్ , అగ్నిగిపూర్వరూపమ్ | ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్ |
 ఆపస్తంభిః | వైద్యుతస్సన్ధానమ్ | ఇత్యధిజ్యోతిషమ్ | అథాధివిద్యమ్ |
 ఆచార్యగిపూర్వరూపమ్ || ౪ || అస్తే వాన్యత్తరరూపమ్ | విద్యాస్తంభిః |
 ప్రవచనగ్ంసన్ధానమ్ | ఇత్యధివిద్యమ్ | అథాధిప్రజమ్ | మాతాపూర్వ
 రూపమ్ | పితౌత్తర రూపమ్ | ప్రజాస్తంభిః | ప్రజననగ్ం సన్ధానమ్ |
 ఇత్యధి ప్రజమ్ || ౫ || అథాధ్యాత్మమ్ | అథరాహనుగి పూర్వరూపమ్ |
 ఉత్తరాహనురుత్తర రూపమ్ | వాక్స్తంభిః | జిహ్వసన్ధానమ్ | ఇత్యధ్యా
 త్మమ్ | ఇతీమామహాసగ్ంహితాః | యవవమేతా మహాసగ్ంహితా
 వ్యాఖ్యాతావేద | సద్ధీయతే ప్రజయా ప్రశుభిః | బ్రహ్మవర్చసేనాన్నా
 ద్యేన సువగేణ లోకైః || ౬ ||

స్తంభిరాచార్యగిపూర్వ రూపమిత్యధిప్రజం లోకైః || ౩ ||

యశ్చస్తసామృషభా విశ్వయాపః | ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాధ్వంబ
 భూవ | సమేన్ద్రో మైధయాస్సఘోతు | అమృతస్యదేవ ధారణోభూ
 యానమ్ | శరీరంమే విచర్షణమ్ | జిహ్వమేమధుమత్తమా | కణా
 భ్యాం భూరివిశ్రవమ్ | బ్రహ్మణగి క్షోశోసిమైధయాపిహితః | శ్రుతంమే
 గోపాయ | ఆవహన్తి వితన్వానా || ౭ || పుర్వాణాచీరమాత్మనః | వా
 సాగ్ంసి మమగావశ్చ | అన్నపానేచసర్వదా | తతోమేశ్రియమావహ |
 లోమశాం ప్రశుభిస్సహస్వాహా | ఆమాయన్తు బ్రహ్మచారిణాస్సాహా |

* విమాయన్తు బ్రహ్మచారిణాస్సాహా | ప్రమాయన్తు బ్రహ్మచారిణాస్సాహా

* విమాయన్తివ్యాధి వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్నపత్యతే.

హా । ధ॑మా॒యన్తు॑ బ॒హ్మచారి॑ణస్సా॒స్వహా॑ । శ॒మా॒యన్తు॑ బ॒హ్మచారి॑ణస్సా॒స్వ
హా॑ ॥౮॥ యశో॑ జ॒నేన॑ సానిస్సా॒స్వహా॑ । శ్రే॒యాః వ॑స్యసో॒న సాని॑స్సా॒స్వహా॑ ।
తంత్వా॑భగ॒ ప్రః శాని॑స్సా॒స్వహా॑ । స॒మాభగ॑ప్రవి॒శస్సా॒స్వహా॑ । తస్మి॑న్స్థహ
ప్ర॒శాభే॑ । నిభ॑గా॒నహా॑ త్వయి॒మృజై॑స్సా॒స్వహా॑ । యథా॑నై॒ష్ఠగి॑ ప్రవ॒తా
యన్తి॑ । యథా॑మా॒సాహ॑జక॒రమ్ । ఏ॒వం మాం బ్ర॑హ్మచారి॑ణః । ధా
తరా॑యన్తు॒స్తర్వత॑స్సా॒స్వహా॑ । ప్ర॒తివైశో॑స్తిప్ర॒మాభా॑హిప్ర॒మాప॑ద్యస్వ ॥ ౯ ॥

+ విత॒న్వానా శ॒మా॒యన్తు॑ బ॒హ్మచారి॑ణస్సా॒స్వహా॑ ధాతరా॑
యన్తు॒ స్తర్వత॑స్సా॒స్వహా॑ ॥ ౮ ॥

భూ॒ద్భువ॑స్సువ॒రితి॑వా ఏ॒తాస్తి॒సా) వ్యా॑హృతయః । తా॒సాము
హస్తి॑ తాంచతు॒క్షమ్ । మా॒హాచ॑మస్త్వగి ప్ర॒వేద॑యతే॒ మహా॑ ఇతి ।
తద్భ్ర॑హ్మస ఆత్మా॒అజ్ఞా॑న్యన్యాదే॒వతాః॑ । భూ॒రితి॑వా అ॒యం లో॒కః ।
భువ॑ ఇత్యన్త॒రిక్షమ్ । సు॒వరి॑త్యసా॒లోకః॑ ॥ ౧౦ ॥ మహా॑ ఇత్యాదిత్యః ।
ఆది॑త్యేన॒వావస॑ర్వే లో॒కామహీ॑యన్తే । భూ॒రితి॑వా అ॒గ్నిః । భువ॑ ఇతి
వా॒యుః । సు॒వరి॑త్యాదిత్యః । మహా॑ ఇతి చ॒న్ద్రమా॑ః । చ॒న్ద్రమ॑సా॒వావ
స॑ర్వాణి జ్యోతి॒గ్ంషి మహీ॑యన్తే । భూ॒రితి॑వా ఋ॒చః । భువ॑ ఇతి
సా॒మాని॑ । సు॒వరి॑తియజా॒గ్ంషి ॥ ౧౧ ॥ మహా॑ ఇతి బ్రహ్మ॒బ్రహ్మ॑ణా॒వావ
స॑ర్వేవేదామహీ॑యన్తే । భూ॒రితి॑ వై॒ప్రాణః॑ । భువ॑ ఇత్యపా॒నః । సు॒వరి॑తి
వ్యా॒నః । మహా॑ ఇత్యన్నమ్ । అన్నే॒నవా॑వస॒ర్వే ప్రా॑ణామహీ॑యన్తే ।
తా॒వా ఏ॒తాశ్చ॑తస్రశ్చతు॒ర్థా చ॑తస్శ్చతస్త్రి॒వ్యాహృ॑తయః । తా॒యో

వి॒త॒న్వానా వి॒శస్సా॒హ స్తప్త॑చ ఇతిద్రావిడానాం పాఠః.

వే॑న । స॒వే॒న బ్ర॑హ్మ । స॒ర్వే॒న్ సై॒న్మ దే॒వా బ॒లి॒మా॒వహ॑న్తి ॥ ౧౨ ॥

అ॒సా॒లో॒కో య॑జ్ఞాగ్ని॒ః పి॒వే॒న ద్వే॑చ ॥ ౧౩ ॥

స॒య ఏ॒షో॒న్ నర్॑హృదయ॒ ఆక్రా॑శః । త॒స్మిన్ న॒యం పు॑రుషో
మ॒నోమ॑యః । అ॒మృ॒తో హి॒రణ్మ॑యః । అ॒న్త రే॒ణ తా॑లుకే । య॒ప్ర॒వ
స్స॒న ఇ॒వాన॑లమృతే । సే॒న్ద్వయో॑నిః । య॒త్రా॒సా కే॑త్రాన్తో వి॒వవ॑తే ।
న్య॒పో॒హ్య శీ॒ర్షక॑పాతే । భూ॒రిత్య॑గ్నో ప్రతి॒తిష్ఠ॑తి । భు॒వ ఇతి॑
వా॒యా ॥ ౧౩ ॥ సు॒న॒త్యాది॑త్యే । మ॒హ ఇతి॑ బ్రహ్మణి । ఆ॒హ్ని॒తి
స్వారా॑జ్యమ్ । ఆ॒హ్ని॒తి మ॒నస॑స్ప॒తమ్ । వా॒క్ప॒ణిశ్చక్షు॑ష్ప॒తిః । శో॒త్ర
ప॒తిర్వి॒జ్ఞాన॑ప॒తిః । ఏ॒త త్ర॑తో భ॒వతి॑ । ఆ॒క్రాశ॑శరీ॒రం బ్ర॑హ్మ । స॒త్యాత్మ॑
ప్రా॒ణా రా॒మం మ॑న॒ఆన॑న్దమ్ । శా॒న్తి స॒మృ॒ద మృ॒తమ్ । ఇతి॑ ప్రాచీ॒న
యోగో॑పాస్వ ॥ ౧౪ ॥

వా॒యా న॒మృత॑మే॒కం చ ॥ ౧౫ ॥

వృ॒క్షి॒న్య స్త॑రిక్షం ద్యాది॒శో॒న్ వా న॒రది॑శాః । అ॒గ్ని॒ర్వా॒య
రా॒దిత్య॑శ్చ॒న్ద్రోమా॑నక్ష॒త్రాణి॑ । ఆ॒న్త ఓ॒షధి॑యో వ॒నస్ప॑తయ॒ ఆక్రా॑శ
ఆత్మా । ఇ॒త్యధి॑భూతమ్ । అ॒థా భా॒త్యమ్ । ప్రా॒ణో వ్యా॒నో॒న్ పా॑న
ఉ॒దా॒నస్స॑మా॒నః । చక్షు॑శ్శో॒త్రం మ॒నోవా॑క్త్వక్ । * చ॒ర్మమా॑గ్నం
స॒గ్గ్ం సా॒వాన్ధి॑స్థిమ॒జ్ఞా । ఏ॒తదధి॑విధాయ॒బుష్టి॑ర॒వ్రాచ॑త్ । పా॒జ్ఞం
వా ఇ॒దగ్ం స॑ర్వమ్ । పా॒జ్ఞేనై॒వ పా॒జ్ఞగ్ంస్ప॑ష్టోతీతి ॥ ౧౬ ॥

* చక్షుశ్శోత్రం మనోవాక్ । త్వక్చర్మమాగ్ం సగ్గ్ం సావాన్ధిస్థిమజ్ఞా । ఇతి ద్రావిడాగ పరిన్తి.

సర్వమేకం చ ॥ ౭ ॥

ఓమితి బ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ంసవఁమ్ । ఓమిత్యైతదనుకృతిహ
 వ్నవా అప్యశాప్రయేత్యాశాప్రయన్తి । ఓమితి సామాని గాయన్తి ।
 ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణి శగ్ంసన్తి । ఓమిత్యధ్వర్యుగప్రతిగ్రం ప్రతిగృ
 ణాతి । ఓమితిబ్రహ్మ ప్రసాశి । ఓమిత్యగ్ని హూత్ర మనుజానాతి ।
 ఓమితిబ్రాహ్మణగప్రవక్ష్యన్నాహుబ్రహ్మహూసాపన్నవానీతి బ్రహ్మైవో ।
 సాప్నోతి ॥ ౧౬ ॥

ఓందశ ॥ ౮ ॥

ఋతం చ స్వాధ్యాయ ప్రవచనైచ । సత్యంచ స్వాధ్యాయప్రవ
 చనైచ । తపశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనైచ । దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచ
 నైచ । శమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనైచ । అగ్నయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచ
 నైచ । అగ్ని హూత్రం చ స్వాధ్యాయప్రవచనైచ । అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయ
 ప్రవచనై చ । మానుషంచ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । ప్రజా చ
 స్వాధ్యాయప్రవచనైచ । ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । ప్రజాతిశ్చ
 స్వాధ్యాయప్రవచనై చ । సత్యమితి సత్యవచారాధీతరః । తప ఇతి తపా
 నిత్యగి పౌరుషిష్టిః । స్వాధ్యాయప్రవచనై ఏవేతి నాకోమాద్దల్యః । తద్ధి
 తప స్తద్ధి తపః ॥ ౧౭ ॥

ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనై చ షట్చ ॥ ౯ ॥

అహంవృక్షస్యరేరివా । క్షీతిగివృష్టంగ్రిరేరివ । ఊర్ధ్వః పవిత్రో
 వ్రాజినీవ స్వమృతమస్మి । ద్రవిణగ్ంసవచఁసమ్ । సుమేధా అమృతౌ
 క్షీతః । ఇతి త్రిశజ్జోవేదానువచనమ్ ॥ ౧౮ ॥

అష్టాంగం మట్ ॥ ౧౦ ॥

వేదమనూచ్యచార్యోఽన్తైవాసినమనుశాస్త్రి । సత్యం వద ।
 ధర్మఞ్చర । స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః । ఆచార్యాయప్రియంధనమా
 హృత్య ప్రజాతన్తుంమావ్యవచ్ఛేధీః । సత్యాన్నప్రమదితవ్యమ్ । ధర్మాన్న
 ప్రమదితవ్యమ్ । కుశలాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యైస ప్రమదితవ్యమ్ ।
 స్వాధ్యాయప్రసచనాభ్యాం స ప్రమదితవ్యమ్ ॥ ౧౧ ॥ దేవపితృకార్యా
 భ్యాం సప్రమదితవ్యమ్ । మాతృదేవోభవ । పితృదేవోభవ । ఆచార్య
 దేవోభవ । అతిథిదేవో భవ । యాన్యనవద్యాని కర్మాణి । తానిసే
 విరవ్యాని । నో ఇతరాణి । యాన్యస్మాకగ్ంసుచరితాని । తానిత్వయా
 పాస్త్యాని ॥ ౧౨ ॥ నో ఇతరాణి । యేకేచాన్మచ్ఛేయగ్ంసో బ్రాహ్మ
 ణాః । తేషాన్త్వయాఽఽసనే నప్రశస్యసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయాదేయమ్ ।
 అశ్రద్ధయాఽదేయమ్ । శ్రియాదేయమ్ । హియాదేయమ్ । భియాదే
 యమ్ । సంవిదాదేయమ్ । అథ యది తేకర్మవిచికిత్సావాప్రత్యవిచి
 కిత్సా వాస్యాత్ ॥ ౧౩ ॥ యేతత్రబ్రాహ్మణాస్సంమర్శినః । యుక్తా
 ఆయుక్తాః । అలూక్షాధర్మకామాస్సుః । యథాతే తత్రవత్కేరణ ।
 తథాతత్ర వత్కేథాః । అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యేతత్రబ్రాహ్మణాస్సం
 మర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూక్షాధర్మకామాస్సుః । యథాతే
 తేషువత్కేరణ । తథాతేషు వత్కేథాః । ఏష ఆదేశః । ఏష ఉపదేశః ।
 ఏషావేదోపనిషత్ । ఏతదనుశాసనమ్ । ఏవముపాసితవ్యమ్ । ఏవము
 చైతదుపాస్యమ్ ॥ ౧౪ ॥

స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదితన్యం తానిత్వయోషా
స్యాని స్వాత్మేషు వత్తైరన్తస్థైః || ౧౧ ||

శంసోమిత్రశ్శంవరుణః । శంసోభవత్వర్త్యమా । శంస ఇన్తో
బృహస్పతిః । శంసోవిష్ణురురుక్రమః । నమోబ్రహ్మణే । నమస్తేవాయా ।
త్వమేవప్రత్యక్షంబ్రహ్మసి । త్వామేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మవాదిషమ్ । ఋత
మవాదిషమ్ । సత్యమవాదిషమ్ । తన్నామావీత్ । తద్వక్తారమావీత్ ।
ఆవీన్నామ్ । ఆవీద్వక్తారమ్ । ఓంశాన్తి శాన్తి శాన్తిః || ౧౩ ||

సత్యమవాదిషం పఞ్చచ || ౧౨ ||

* శంసశ్శీటాగ్ం సహనాయశ్చన్దసాం భూస్సయగిపృథివ్యోమి
త్యృతం చాహం వేదమనూచ్యంసోద్వాదశ || ౧౨ ||

శంసోమహ ఇత్యాదిత్యోసో ఇతరాణిత్రయోవిగ్ంశతిః || ౧౩ ||

శంసోమిత్రశ్శంవరుణః । అవతువక్తారమ్ ||

ఓంశాన్తి శాన్తి శాన్తిః. హరిః ఓమ్ ||

తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమగి ప్రశ్నస్సమాప్తః

* ద్రావిడాస్తు అనన్ద బ్రహ్మభృగ్వాఖ్యవల్లిత్రయ విశిష్ట ఏక ఏవ
ప్రపాఠక ఇత్యానాః అతః 'సత్యమవాదిషంపఞ్చచ' ఇత్యస్మాదనన్తరం
సహనావపత్వి త్యేతత్పఠన్తి.

అనన్తవల్లి.

—:0:—

హరిఃఓమ్॥ సహనాదవతు । సహనాభునక్తు । సహవీర్యంకరవా-
వహై । తెజస్వినావధీతమస్తుమావిద్విష్టానహైఓంశాన్తిశాన్తిశాన్తిః॥

ఓమ్ । బ్రహ్మవిదాహ్నితిపరమ్ । తదేమాభ్యుక్తా । సత్త్వరా-
జ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ । యోవేద నిహితంగుహయాం పరమేవోమమ్॥
సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్తస్మాద్బ్రహ్మణ విప్రశ్చితేతి । తస్మాద్వా-
ప్తతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః । అకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః ।
అగ్నేరాపః । అద్యగపృథివీ । పృథివ్యా ఓషధయః । ఓషధీభ్యాః
న్నమ్ । అన్నాత్పురుషః । సవా ఏషపురుషోఽన్నరసమయః । తస్యేద-
మెవశిరః । అయందక్షిణగిప్తక్షుః । అయముత్తరగిప్తక్షుః । అయమాత్మా-
ఇదంపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥౧॥

అన్నాద్వైప్రజాగిప్రజాయన్తే । యాగికాశ్చపృథివీగంశ్రితాః ।
అధోఅన్నేనైవజీవన్తి । అధైనదపియన్త్యన్తః॥ అన్నగ్ం హిభూతా-
నాం జ్యేష్ఠమ్ । తస్మాద్సర్వాప్తధముచ్యతే । సేవకంనైతేఽన్నమాపు-
వన్తి । యేఽన్నం బ్రహ్మహ్మపాసతే । అన్నగ్ం హిభూతానాం
జ్యేష్ఠమ్ । తస్మాద్సర్వాప్తధముచ్యతే । అన్నాద్భూతాన్తిజాయన్తే ।
జాతాన్యన్నేనవర్ధన్తే । అద్యతేఽత్తిచభూతాని । తస్మాదన్నంతదుచ్యత-
ఇతి । తస్మాద్వాప్తతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మాప్రాణమా

యః । తేనైషపూణః । సవావపపురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధ
తామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్యప్రాణ ఏవశిరః । బుద్ధక్షణి
ప్రతుః । అపాన ఉత్తరగిప్రతుః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా ।
తదప్యేష శ్లోకోభవతి ॥ ౨ ॥

ప్రాణందేవా అనుప్రాణన్తి । మనుష్యాగి షశవత్త్వయే । ప్రాణో
హిభూతానామాయుః । తస్మాద్సవా యుషముచ్యతే । సర్వమైవ స
ఆయుర్యన్తి । యేప్రాణం బ్రహ్మైవాపాసతే । ప్రాణోహిభూతానా
మాయుః । తస్మాద్సర్వా యుషముచ్యతే । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా ।
యగిపూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ప్రాణమయాత్ । అన్యోన్తర ఆత్మా
మనోమయః । తేనైషపూణః । సవావపపురుషవిధ ఏవ । తస్య పురు
షవిధ తామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య యజురేవశిరః । బుద్ధక్షణి
ప్రతుః । సామోత్తరగిప్రతుః । ఆదేశ ఆత్మా । అథర్వాగ్గిరసగిపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా
తదప్యేష శ్లోకోభవతి ॥ ౩ ॥

యత్తో వాచోనివతేనై । అప్రాప్య మనసాప్రహ ॥ ఆనన్దంబ్ర
హ్మణోవిద్యావ్ । సవిభేతికదాచనేతి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యగి
పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాత్సమనోమయాత్ । అన్యోన్తర ఆత్మావిజ్ఞాప్ర
మయః । తేనైషపూణః । సవావప పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుష
విధ తామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య శ్రద్ధేశిరః । ఋతం దక్షిణి
ప్రతుః । సత్త్వముత్తరగిప్రతుః । యోగ ఆత్మా । మహాగిపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా ।
తదప్యేష శ్లోకోభవతి ॥ ౪ ॥

విజ్ఞానం యజ్ఞంతనుతే | కర్మాణితనుతేపిచ | విజ్ఞానం దేవా
స్సర్వే | బ్రహ్మ జ్యేష్ఠముపాసతే | విజ్ఞానంబ్రహ్మచేద్యద | తస్మాచ్ఛేన్న
ప్రమాద్యతి | శరీరే పాపమోహిత్యా | సర్వానామాన్ధస్యమన్నతగ్ధతి
తస్యైవవశారీరకత్వా | యగ పూర్వస్య | తస్మాద్వా ఏతస్మాద్విజ్ఞాన
మయాత్ | అన్యోఽన్తర ఆత్మాఽన్తరమయః | తేనైవపూర్ణః | నవా
ఏవపురుషవిధ ఏవ | తస్యపురుషవిధ తామ్ | అన్వయం పురుషవిధః |
తస్యప్రియమేవశిరః | మోదోదక్షిణగపక్షః | ప్రమోద ఉత్తరగ పక్షః |
ఆనందకత్వా | బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | తదవ్యేషశ్లోకాభవతి ||౫||

అసన్నేవసభవతి | అసస్యహేత్తివేదచేత్ | అస్మిబ్రహ్మతి
చేద్వేద | సన్తమేనంతతో విదురితి | తస్యైవవ శారీరకత్వా | యగ
పూర్వస్య | అథాతోఽనుప్రశ్నాః | ఉతావిద్వానముం లోకంప్రేత్య |
కశ్చనగచ్ఛతీ 3 | ఆహూవిద్వానముం లోకంప్రేత్య | కశ్చిధ్న
మన్నతా 3 ఉ | సాకామయత | బహుస్త్వాం ప్రజాయేయేతి | సతపో
తప్యత | సతపస్తప్త్వా | ఇదగ్ంనవేమస్మజత | యదిదంకించ | తద్ధన్య
త్వా | తదేవానుప్రపావిశత్ | తదనుప్రవిశ్య | సచ్ఛత్యచ్ఛాభవత్ |
నిరుక్తం చానిరుక్తంచ | నిలయనంచానిలయనం చ | విజ్ఞానంచావిజ్ఞా
నంచ | సత్త్వంచానృతంచ సత్త్వమభవత్ | యదిదంకించ | తద్ధన్
త్యమిత్యాచక్షతే | తదవ్యేషశ్లోకా భవతి ||౬||

అపద్యాఇదమగ్ ఆసీత్ | తస్మాన్ సదజాయత | తదాత్మాన
గ్ం, స్వయమక్తుసుత | తస్మాత్తద్గుక్తుత ముచ్యతగ్ధతి | యద్వైతద్గుక్తు

తస్మై । రసో వైసః । రసగ్ం హ్యేవావయం లభ్యావైవనన్దీభవతి । కా
 హ్యేవాన్యాత్కరి ప్రాణ్యాత్ । యదేష ఆకాశ ఆనన్దోనన్ద్యాత్ ।
 ఏష హ్యేవానన్దయాతి॥ యదా హ్యేవైష ఎతస్మిన్నదృశ్యేనాత్మ్యేన
 నిరుక్తేన నిలయనేభయం ప్రతిష్ఠాం విస్తతే । అథసోభయంగతౌ
 భవతి । యదా హ్యేవైష ఎతస్మిన్నదరమన్తరం క్షుయతే । అథతస్య
 భయంభవతి । తత్త్వేవభయం విదుషోమన్వానస్య । తదప్యేషశ్లో
 కాభవతి ॥2॥

అథ భీషాన్మాద్యాతః పవతే । భీషోదేతిసూర్యః । భీషాన్
 స్మాదగ్నిశ్చేస్త్రశ్చ । మృత్యుధావతి ఇచ్చమ ఇతి । సైషాన్మాద్యన్దస్య
 మీమాగ్ంసాభవతి ॥ యదాన్యాథాస్థు యదాన్మాద్యాకః । ఆశి
 ష్టోవృధిష్టో బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీసర్వా విత్తస్య పూర్ణా
 న్యాత్ । స ఏకోమానుష ఆనన్దః । * తేయేశతం మానుషా ఆనన్దాః ।
 స ఏకో మనుష్య గన్ధర్వాణామానన్దః । శ్రోత్రియస్యచాకామహత్తస్య ।
 తెయేశతం మనుష్య గన్ధర్వాణామానన్దాః । స ఏకో దేవగన్ధర్వాణామా
 నన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకామహత్తస్య । తెయేశతం దేవగన్ధర్వాణా
 మానన్దాః । స ఏకః పితౄణాం చిరలోకలోకానామానన్దః । శ్రోత్రియ
 స్యచాకామహత్తస్య । తేయేశతం పితౄణాం చిరలోకలోకానామా
 నన్దాః । స ఏక ఆజానజానాం దేవానామానన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకా
 మహత్తస్య । చేయేశతమాజానజానాం దేవానామానన్దాః । స ఏకః

* అత్ర మనుష్యపర్యాయేపి—శ్రోత్రియస్య చాకామహ
 త్తస్య । ఇతివాక్యం ద్రావిడాగ పఠంతి.

కమదేవానాం దేవానామానందః యేకర్మణా దేవానామియన్తి శ్రోత్రి
యస్యచాకామహతస్య తేయేశతం కర్మదేవానాం దేవానామానందాః
స ఏకో దేవానామానందః శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య తేయేశతం
దేవానామానందాః స ఏక ఇన్ద్రస్యానందః శ్రోత్రియస్య చాకామహ
తస్య తేయేశతమిన్ద్రస్యానందాః స ఏకో బృహస్పతేరానందః శ్రోత్రి
యస్య చాకామహతస్య తేయేశతం బృహస్పతేరానందాః స ఏకః
ప్రజాపతేరానందః శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య తేయేశతం ప్రజా
పతేరానందాః స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనందః శ్రోత్రియస్య చాకామహ
తస్య సయశ్చాయం పురుషే యశ్చాసావాదిత్యే స ఏకః సయ
ఏవంవిత్ అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య ఏతమ్నమయమాత్మానముపసం
క్రామతి ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసంక్రామతి ఏతం మనో
మయమాత్మానముపసంక్రామతి ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసం
క్రామతి ఏతమానందమయమాత్మానముపసంక్రామతి తదష్యేషశ్లోకో
భవతి ॥ ౮ ॥

యత్రోవాచోనివర్తన్తే అప్రాప్యమనసాస్తహ ఆనందం బ్రహ
మవిద్వాన్ సబిభేతి కుతశ్చనతి ఏతగ్ంహవావ నతపతి కిమ
గ్ంసాధునాకరవమ్ కిమహం పాపమకరవేమితి సయఏవం వి
నతే ఆత్మానగ్ం స్పృణుతే ఉభేహ్యేవైషవతే ఆత్మానగ్ం
ణుతే య ఏవం వేద ఇత్యుపనిషత్ * ॥ ౯ ॥

* అత్రానువాకాదిబోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడై ర్మ
ప్రపాతకస్యా సమాప్తత్వాత్ ॥

సహనానవతుః | సహనాభునక్తు | సహవీర్యం కరవావహై |
 తెజస్వినావధీమస్తుమావిద్విషానహే | ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తి ||

బ్రహ్మచిదిదమయమిదమేకవిగ్ంశ తిరన్నాదన్నరసమయాత్రా
 తోవ్యానోవాన ఆకాశగిష్మధివీచుచ్ఛగ్ంషడ్విగ్ంశతిగి ప్రాణంయజుర్
 ఋక్సమాదేశోఽథన్వాగ్గిరనగిచుచ్ఛంద్వావిగ్ంశతిర్యతశ్శ్రద్ధతకగ్ం
 సత్యంయోగోమహూఽష్టాదశ విజ్ఞానం ప్రియం మోదగి ప్రమోద
 ఆనన్తో బ్రహ్మచుచ్ఛం ద్వావిగ్ం శతిరసన్నవాథాష్టా విగ్ంశతిరస్తథ్నో
 డశ భీషాఽస్త్రాన్మానుషో మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వాణాం పితృ
 ణాం చిరలోకలోకానామాజానజానాం కమణేవానాం యేకమణా
 దేవానామిన్ద్రీన్ద్ర బృహస్పతేగిప్రజాపతేగ్భిహ్మణ స్సయశ్చ సంక్రా
 మత్యేకపఞ్చాశద్యతగి కులశ్చైతతమేకాదశనవ || ౯ || బ్రహ్మవిన్నవ || ౯ ||

వారిః ఓమ్ || ఇతి తెత్తిరీయోపనిషది

ద్వితీయగప్రశ్న సమాప్తః.

10241